

ШПАРКАСЕ БАНКА АД Скопје

**Консолидирани финансиски извештаи и извештај на
независниот ревизор
за годината што завршува
на 31 декември 2023**

Извештај на независниот ревизор

До акционерите на
Шпаркасе банка АД Скопје

Извештај за консолидираните финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на придружните консолидирани финансиски извештаи на Шпаркасе банка АД Скопје и нејзината подружница (во понатамошниот текст „Групата“), составени од консолидираниот биланс на состојба на ден 31 декември 2023 година и консолидираниот биланс на успех, консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, консолидираниот извештај за промените во капиталот и резервите и консолидираниот извештај за паричниот тек за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки прикажани на страните од 3 до 131.

Одговорност на раководството за консолидираните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со регулативата на Народна банка на Република Северна Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на консолидираните финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали консолидираните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во консолидираните финансиски извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот и истите вклучуваат проценка на ризиците од материјално погрешно прикажување во консолидираните финансиски извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците, ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на консолидираните финансиски извештаи на Групата со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективност на внатрешната контрола на Групата. Ревизијата, исто така вклучува и проценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и проценка на севкупната презентација на консолидираните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Наше мислење е дека придружните консолидирани финансиски извештаи, ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Шпаркасе банка АД Скопје и нејзината подружница на ден 31 декември 2023 година, како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш заврши, во согласност со регулативата на Народна банка на Република Северна Македонија.

Останати прашања

Консолидираните финансиски извештаи на Групата со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2022 година се ревидирани од друг ревизор кој во својот извештај од 20 април 2023 година изразил мислење без резерва за истите.

---

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСПУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Групата е исто така одговорно за изготвување на консолидираниот годишен извештај за работењето на Групата за 2023 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на консолидираниот годишен извештај, со историските финансиски податоци објавени во консолидираната годишна сметка и ревидираните консолидирани финансиски извештаи на Групата со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2023 година, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија², како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (д) од Законот за ревизија.

Наше мислење е дека историските финансиски податоци изнесени во консолидираниот годишен извештај за работењето на Групата со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2023 година, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со податоците објавени во консолидираната годишна сметка и ревидираните консолидирани финансиски извештаи со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2023 година.

Марјан Андонов
Управител
Грант Торнтон ДОО, Скопје

Скопје, 25 април 2024 година

Билјана Митревска
Овластен ревизор

² Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година.

КОНСОЛИДИРАН БИЛАНС НА УСПЕХ
за периодот од 1 јануари 2023 година до 31 декември 2023 година

Белешка	во илјади денари	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Приходи од камата	3.497.651	2.468.019
Расходи за камата	(918.380)	(488.812)
Нето-приходи/(расходи) од камата	2.579.271	1.979.207
Приходи од провизии и надомести	1.208.610	1.072.954
Расходи за провизии и надомести	(517.493)	(429.883)
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	691.117	643.071
Нето-приходи од тргување	-	-
Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност	-	-
Нето-приходи/(расходи) од курсни разлики	346.774	364.616
Останати приходи од дејноста	74.636	86.644
Удел во добивката на придружените друштва	53.884	49.708
Исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа	(335.122)	(458.458)
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа	(20.522)	(19.036)
Трошоци за вработените	(782.221)	(700.930)
Амортизација	(181.128)	(153.206)
Останати расходи од дејноста	(764.679)	(613.427)
Удел во загубата на придружените друштва	-	-
Добивка/(загуба) пред оданочување	1.662.010	1.178.189
Данок на добивка	(147.185)	(95.390)
Добивка/(загуба) за финансиската година од непрекинато работење	1.514.825	1.082.799
Добивка/(Загуба) од група на средства и обврски кои се чуваат за продажба	-	-
Добивка/(загуба) за финансиската година	1.514.825	1.082.799
Добивка/(загуба) за финансиската година, која припаѓа на:		
акционерите на банката	-	-
неконтролираното учество	-	-
Заработка по акција:		
основна заработка по акција (во денари)	723	596
разводната заработка по акција (во денари)	723	596

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи

Ревидираните консолидирани финансиски извештаи се одобрени од страна на Надзорниот одбор на Банката на 22 април 2024 година.

Потпишано во име на ШПАРКАСЕ БАНКА АД Скопје:

Санел Кустурица

Претседател на
Управен одбор

Нина Неданоска

Заменик
Претседател на
Управен одбор

Златица
Цивкароски

Член на Управен
одбор

Александар
Џорџевиќ

Член на Управен
одбор

Милка Ратаикоска
Јолеска
Директор на
Дирекција за
финансии/Овластен
сметководител -
број на лиценца
0109038

КОНСОЛИДИРАН БИЛАНС НА СОСТОЈБА
На ден 31 декември 2023

Белешка	во илјади денари		
	тековна година 2023	претходна година 2022	
Актива			
Парични средства и парични еквиваленти	18	20.014.631	16.637.328
Средства за тргување	19	-	-
Финансиски средства по објективна вредност преку Билансот на успех определни како такви при почетното признавање	20	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	21	-	-
Кредити на и побарувања од банки	22.1	1.902	46.319
Кредити на и побарувања од други комитенти	22.2	63.829.487	56.994.194
Вложувања во хартии од вредност	23	8.152.731	7.451.759
Вложувања во придружени друштва (сметководствено се евидентираат според „методот на главнина“)	24	244.238	190.367
Побарувања за данок на добивка (тековен)	30.1	-	-
Останати побарувања	25	738.025	572.475
Заложени средства	26	-	-
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	27	75.735	94.267
Нематеријални средства	28	345.261	316.403
Недвижности и опрема	29	924.984	920.076
Одложени даночни средства	30.2	16.264	32.839
Нетекновни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	31	-	-
Вкупна актива		94.343.258	83.256.027
Обврски			
Обврски за тргување	32	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку Билансот на успех определни како такви при почетното признавање	33	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	21	-	-
Депозити на банки	34.1	7.185.762	4.335.374
Депозити на други комитенти	34.2	61.038.120	55.064.068
Издадени должнички хартии од вредност	35	-	-
Обврски по кредити	36	10.094.241	9.724.133
Субординирани обврски	37	2.430.573	2.421.763
Посебна резерва и резервирања	38	399.755	390.728
Обврски за данок на добивка (тековен)	30.1	59.637	48.461
Одложени даночни обврски	30.2	-	-
Останати обврски	39	664.913	466.439
Обврски директно поврзани со група на средства за отуѓување	31	-	-
Вкупно обврски		81.873.001	72.450.966
Капитал и резерви			
Запишан капитал	40	5.594.758	5.594.758
Премии од акции		666.348	666.348
Сопствени акции		-	-
Други сопственички инструменти		-	-
Ревалоризациски резерви		(146.446)	(295.669)
Останати резерви		502.197	450.544
Задржана добивка/(Акумулирана загуба)		5.853.400	4.389.080
Вкупно капитал и резерви кои припаѓаат на акционерите на банката		12.470.257	10.805.061
Неконтролирано учество			
Вкупно капитал и резерви		12.470.257	10.805.061
Вкупно обврски и капитал и резерви		94.343.258	83.256.027
Потенцијални обврски	42	33.831.457	29.355.344
Потенцијални средства	42	-	-

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи

Потпишано во име на ШПАРКАСЕ БАНКА АД Скопје:

Санел Кустурица

Нина Неданоска

Златица Цивкароски

Александар Џорџевиќ

Милка Ратаикоска Јолеска

Претседател на
Управен одбор

Заменик
Претседател на
Управен одбор

Член на Управен
одбор

Член на Управен
одбор

Директор на
Дирекција за
финансии/Овластен
сметководител -
број на лиценца
0109038

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО КАПИТАЛОТ И РЕЗЕРВИТЕ (продолжение)
за периодот од 1 јануари 2023 година до 31 декември 2023 година

	Капитал			Ревалоризациони резерви				Останати резерви			Задржана добивка		Вкупно капитал и резерви, кој припаѓа на акционерите на банката	Н-јонт ролора но учеств о*	Вкупно капитал и резерви		
	Залишан капитал	Премии од акции	(Сопствени акции)	Други сопствени инструменти	Ревалоризацион резерв за средства расположливи за продажба	Ревалоризацион резерв за средства преземени за ненаплатен и побарувања	Резерв за заштита од ризикот	Резерв од курсни разлики од вложување во странско работење	Останати ревалоризациони резерви	Законска резерва	Капитална компонента на хибридни финансиски инструменти	Останати резерви				Расположлива за распредела на акционерите	Ограничена за распредела на акционерите
во илјади денари	1.115.985	112.016	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.228.001	-	1.228.001
Трансакции со акционерите, признани во капиталот и резервите:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32.023	-	(32.023)	-	-	-	-	-
Издадени акции во текот на периодот	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Издејување за законска резерва	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(308.427)	308.427	-	-	-	-
Издејување за останати резерви	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дивиденди	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Откуп на сопствени акции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Продадени сопствени акции	-	(4.190)	4.240	-	-	-	-	-	-	-	(4.240)	-	11.372	-	7.182	-	7.182
Други промени во капиталот и резервите (наведете детално)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Издејување за инвестициски вложувања	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(321.431)	321.431	-	-	-	-
Трансакции со акционерите, признани во капиталот и резервите	1.115.985	107.826	4.240	-	-	-	-	-	-	32.023	(4.240)	(661.881)	641.230	-	1.235.183	-	1.235.183
На 31 декември 2022 (претходна година) / 1 јануари 2023 (тековна година)	5.594.758	666.348	-	-	(398.579)	102.910	-	-	-	450.544	-	1.082.799	3.306.281	-	10.805.061	-	10.805.061
Корекции на почетната состојба	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
На 1 јануари 2023 година (тековна година), коригирано	5.594.758	666.348	-	-	(398.579)	102.910	-	-	-	450.544	-	1.082.799	3.306.281	-	10.805.061	-	10.805.061

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие консолидираните финансиски извештаи

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО КАПИТАЛОТ И РЕЗЕРВИТЕ (продолжение)
за периодот од 1 јануари 2023 година до 31 декември 2023 година

ШПАРКАСЕ БАНКА АД Скопје

	Капитал				Регулаторски резерви				Останати резерви			Задржана добивка		Вкупно капитал и резерви	Вкупно капитал и резерви на акционерите на банката	Неконтро лирано учество	Вкупно капитал и резерви		
	Запишан капитал	Премии од акции	Сопствени акции	Други сопствени инструменти	Регулаторска резерва за средства расположливи за продажба	Регулаторска резерва за средства преземени за ненаплатен и побарувања	Резерва за заштита од ризикот	Резерва од курсни разлики од вложување во странско работење	Останати ревалоризациски резерви	Законска резерва	Капитална резерва	Останати резерви	Расположива за распределба на акционерите					Ограничења на заплата на акционерите	
																			Ограничења на заплата на акционерите
Издадени акции во текот на периодот	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Издавање за законска резерва	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Издавање за останати резерви	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Дивиденди	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Откуп на сопствени акции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Продадени сопствени акции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Други промени во капиталот и резервите (наведете детално)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Издавање за инвестициски вложувања	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Трансакции со акционерите, признаени во капиталот и резервите	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
На 31 декември 2022 (тековна година)	5.594.758	666.348	-	-	(249.356)	102.910	-	-	-	502.197	-	-	-	(1.082.799)	1.032.294	1.148	-	1.148	12.470.257

Трансакции со акционерите, признаени во капиталот и резервите:
Издадени акции во текот на периодот
Издавање за законска резерва
Издавање за останати резерви
Дивиденди
Откуп на сопствени акции
Продадени сопствени акции
Други промени во капиталот и резервите (наведете детално)
Издавање за инвестициски вложувања
Трансакции со акционерите, признаени во капиталот и резервите
На 31 декември 2022 (тековна година)

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи

Потпишано во име на ШПАРКАСЕ БАНКА АД Скопје:

Санел Кустурица
Претседател на Управен одбор

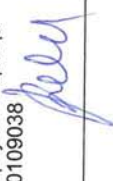
Нина Неданоска
Заменик Претседател на Управен одбор

Златица Цивкароски
Член на Управен одбор

Александар Џорџевик
Член на Управен одбор

Милка Ратаикоска Јолеска
Директор на Дирекција за Финансии/Овластен сметководител - Број на лиценца 0109038

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК
за периодот од 1 јануари 2023 година до 31 декември 2023 година

Белешка	во илјади денари	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Паричен тек од основната дејност		
Добивка/(загуба) пред оданочувањето	1.662.010	1.178.189
Коригирана за:	-	-
Неконтролирано учество, вклучено во консолидираниот биланс на успех*	-	-
Амортизацијата на:	-	-
нематеријални средства	15 93.361	74.320
недвижности и опрема	15 87.767	78.886
Капиталната добивка од:		
продажба на нематеријални средства	(7.426)	-
продажба на недвижности и опрема	(1.239)	(98)
продажба на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	-	(8.202)
Капиталната загуба од:		
продажба на нематеријални средства	-	-
продажба на недвижности и опрема	-	-
продажба на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	6 (3.497.651)	144 (2.468.019)
Приходи од камата	6 918.380	488.812
Расходи за камата	6 -	-
Нето-приходи од тргување	-	-
Исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа	-	-
дополнителна исправка на вредноста и посебна резерва	12 3.638.030	1.936.986
ослободена исправка на вредноста	12 (3.302.908)	(1.478.528)
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа	13 20.522	19.036
дополнителни загуби поради оштетување	-	-
ослободени загуби поради оштетување	-	-
Резервирања	38 576.328	406.448
дополнителни резервирања	38 (566.718)	(395.191)
ослободени резервирања	11 (4.705)	(3.915)
Приходи од дивиденди	11 52.511	49.708
Удел во добивката/(загубата) на придружените друштва	-	-
Останати корекции	(2.705)	2.175
Наплатени камати	3.462.483	2.476.698
Платени камати	(807.992)	(466.969)
Добивка од дејноста пред промените во деловната актива	2.320.048	1.890.480
(Зголемување)/намалување на деловната актива:		
Средства за тргување	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	43.469	(19.341)
Кредити на и побарувања од банки	(6.870.387)	(5.707.861)
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-
Заложени средства	(18.533)	(36.763)
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	(1.219.329)	(1.332.877)
Задолжителна резерва во странска валута	-	-
Задолжителен депозит кај НБРМ според посебни прописи	(165.550)	(131.060)
Останати побарувања	-	-
Одложени даночни средства	-	-
Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	-	-
Зголемување/(намалување) на деловните обврски:		
Обврски за тргување	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	2.844.034	1.375.237
Депозити на банки	5.548.833	5.080.282
Депозити на други комитенти	168.748	(89.237)
Останати обврски	-	-
Обврски директно поврзани со група на средства за отуѓување	-	-
Нето паричен тек од основната дејност пред оданочувањето	2.651.333	1.028.860
(Платен)/поврат на данок на добивка	(158.361)	74.825
Нето паричен тек од основната дејност	2.492.972	1.103.685

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК (продолжение)
за периодот од 1 јануари 2023 година до 31 декември 2023 година

Белешка	во илјади денари	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Паричен тек од инвестициската дејност (Вложувања во хартии од вредност)	(2.294.253)	(2.094.068)
Приливи од продажбата на вложувањата во хартии од вредност (Одливи за вложувањата во подружници и придружени друштва)	1.624.830	1.584.979
Приливи од продажбата на вложувањата во подружници и придружени друштва (Набавка на нематеријални средства)	-	-
28	(122.219)	(115.217)
Приливи од продажбата на нематеријалните средства (Набавка на недвижности и опрема)	-	-
29	(93.684)	(98.262)
Приливи од продажбата на недвижностите и опремата (Одливи за нетековните средства кои се чуваат за продажба)	8.435	308
Приливи од нетековните средства кои се чуваат за продажба (Останати одливи од инвестициската дејност)	-	-
Останати приливи од инвестициската дејност	-	-
	4.705	3.915
Нето паричен тек користен во инвестициската дејност	(872.186)	(718.345)
Паричен тек од финансирањето (Отплата на издадените должнички хартии од вредност)	-	-
Приливи од издадените должнички хартии од вредност (Отплата на обврските по кредити)	(1.833.808)	(2.235.498)
Зголемување на обврските по кредити (Отплата на издадените субординирани обврски)	2.162.783	3.418.862
Приливи од издадените субординирани обврски	-	(3.852)
Приливи од издадените акции/сопственички инструменти во текот на периодот	70	-
(Откуп на сопствени акции)	-	1.115.985
Продадени сопствени акции (Платени дивиденди)	-	-
(Останати одливи од финансирањето)	-	-
Останати приливи од финансирањето	-	-
Нето паричен тек од финансирањето	329.045	2.295.497
Ефект од исправката на вредноста на паричните средства и паричните еквиваленти	(403)	2.299
Ефект од курсните разлики на паричните средства и паричните еквиваленти	-	-
Нето-зголемување/(намалување) на паричните средства и паричните еквиваленти	1.949.428	2.683.136
Парични средства и парични еквиваленти на 1 јануари	12.239.721	9.556.585
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември	14.189.149	12.239.721

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи

Потпишано во име на ШПАРКАСЕ БАНКА АД Скопје:

Санел Кустирица Претседател на Управен одбор	Нина Неданоска Заменик Претседател на Управен одбор	Златица Цивкароски Член на Управен одбор	Александар Џорџевиќ Член на Управен одбор	Милка Ратаикоска Јолеска Директор на Дирекција за финансии/Овластен сметководител - број на лиценца 0109038
				
				

31 декември 2023

1. ВОВЕД**а) Општи информации**

ШПАРКАСЕ БАНКА АД Скопје (во понатамошниот текст “Групата”) е акционерско друштво основано во Република Северна Македонија. Адресата на нејзиното регистрирано седиште е ул. Васил Иљоски бр. 14, Скопје, Република Северна Македонија. Овие консолидирани финансиски извештаи ја вклучуваат Банката, нејзината подружница С-АМЦ 1 ДООЕЛ Скопје (заедно именувани како „Групата“). Групата има вложување во придруженото друштво ШПАРКАСЕ ЛИЗИНГ ДОО Скопје.

Групата е овластена од Народна Банка на Република Северна Македонија за вршење на следните активности:

- Прибирање на депозити и други повратни извори на средства;
- Кредитирање во земјата, вклучувајќи и факторинг и финансирање на комерцијални трансакции;
- Кредитирање во странство, вклучувајќи и факторинг и финансирање на комерцијални трансакции;
- Издавање и администрирање на платежни средства (парични картички, чекови, патнички чекови, меници);
- Финансиски лизинг;
- Менувачки работи;
- Платен промет во земјата и во странство, вклучувајќи купопродажба на девизи;
- Издавање на платежни гаранции, авали и други форми на обезбедување;
- Изнајмување на сефови, остава и депо;
- Тргување со инструменти на пазарот на пари;
- Тргување со девизни средства, што вклучува и тргување со благородни метали;
- Тргување со хартии од вредност;
- Тргување со финансиски деривати;
- Чување на хартии од вредност за клиенти;
- Советување на правни лица во врска со структурата на капиталот, деловна стратегија или други поврзани прашања или давање услуги поврзани со спојување или припојување на правни лица;
- Продажба на полиси за осигурување;
- Посредување во склучување договори за кредити и заеми;
- Обработка и анализа на информации за кредитната способност на правни лица;
- Економско-финансиски консалтинг;
- Застапување во осигурување;
- Купопродажба, гарантирање или пласман на емисија на хартии од вредност;
- Давање на услуги на чување на имот на инвестициски и пензиски фондови;
- Маркетинг и продажба на капитално финансирано пензиско осигурување.

Групата своите активности во Република Северна Македонија ги извршува преку мрежа на 36 експозитури (2022: 35 експозитури).

Групата е членка на Штаермеркише Шпаркасе со седиште во Грац, Австрија, која поседува 96,55% (2022: 96,55%) од капиталот на Групата. Индиректен и краен сопственик на Групата претставува ЕРСТЕ Банка, Република Австрија.

На 31 декември 2023 и 2022 година, Групата поседува 49% од уделите со право на глас во ШПАРКАСЕ ЛИЗИНГ ДОО Скопје, како и 100% од уделите во друштвото за градежништво, трговија и услуги С-АМЦ 1 ДООЕЛ Скопје, кои до 3 јуни 2016 година беа во целосна сопственост на ШПАРКАСЕ ЛИЗИНГ ДОО Скопје.

С-АМЦ 1 ДООЕЛ Скопје е трговско друштво кое се занимава со купување и продажба на сопствен недвижен имот. Тоа е иницијално основано на 16 декември 2014 година од страна на ШПАРКАСЕ ЛИЗИНГ ДОО Скопје, со специјална намена за комплетирање и продажба на станбени згради, заложени како обезбедување од страна на правно лице, кон кое Групата имаше нефункционално побарување.

На 4 ноември 2019 година Групацјата Шпаркасе (Штаермеркише банка и Шпаркасен АГ) официјално стана нов сопственик на Охридска банка, со тоа што купи 91,57 проценти од акциите за 48 милиони евра.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**а) Општи информации (продолжение)**

Договорот за присоединување со Охридска Банка АД – Скопје („Банката што се присоедини,“) беше потпишан на 15 Јануари 2021 година, а на 16 јули 2021 година со упис на статусната промена – присоединување и официјално заврши процесот на присоединување на Охридска банка АД Скопје кон Шпаркасе Банка АД Скопје.

Акциите на Групата се внесени на редовниот пазар на Македонската берза на хартии од вредност, во подсегментот Пазар на акционерски друштва со посебни обврски за известување, а кодот под кој се тргуваат е следниот:

Шифра на хартија од вредност

ИСИН број

INB (обична акција)

MKINBA101012

Ревидираните финансиски извештаи се одобрени од страна на Надзорниот одбор на Групата на 22 април 2024 година.

б) Основи за подготвување на консолидираните финансиски извештаи**Стандарди врз основа на кои се подготвени консолидираните финансиски извештаи**

Овие консолидирани финансиски извештаи на Групата се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр.28/04, 84/05, 71/06, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11,166/12,70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/2014, 41/2014, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16,61/16, 64/18, 120/18 и 290/20 и Службен весник на Република Северна Македонија бр. 215/2021 и 99/22), Законот за банки („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15, 190/16 и 7/19 и Службен весник на Република Северна Македонија бр. 101/19, 122/21), подзаконската регулатива пропишана од страна на Народна Банка на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: „НБРСМ“ или „Народната банка“), како и во согласност со Одлуката за Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи (во понатамошниот текст „Методологија“) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/17) и Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/17, и 149/18), кои се пропишани од страна на НБРСМ и се во примена од 1 јануари 2018 година.

Критериуми за класификација на активните билансни и вонбилансни ставки според степенот на ризичност се утврдени во Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20, 116/20 и 83/22), која е со примена од 1 јули 2019 година.

Примена на принципот на континуитет при изготвување на финансиските извештаи

Финансиските извештаи се изготвени врз основа на принципот на континуитет. Во својата проценка Раководството на Групата ја зема во предвид финансиската позиција на Групата, тековните намери, профитабилноста на дејноста како и достапноста до финансиски извори на средства.

Стандарди кои се објавени, а сè уште не се во примена

На датумот кога овие консолидирани финансиски извештаи беа одобрени за издавање од страна на Надзорниот одбор на Групата, не постојат објавени стандарди од страна на НБРСМ кои се уште не се во примена.

Придружните консолидирани финансиски извештаи на Групата се прикажани во согласност со формата и содржината на билансните шеми објавени во Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките („Службен весник на РМ“ бр. 83/17, и 149/18).

Раководството на Групата го проценува влијанието на промените на МСС и нивните толкувања врз консолидираните финансиски извештаи, како и барањата за форматот и содржината на одредени билансни шеми во согласност со Одлуката и вреднувањата на средствата, обврските, приходите и расходите во согласност со барањата на Методологијата.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**б) Основи за подготвување на консолидираните финансиски извештаи (продолжение)****Презентација на консолидираните финансиски извештаи**

Приложените консолидирани финансиски извештаи се подготвени во согласност со принципот на историска набавна вредност, освен за вреднувањето на вложувањата во финансиските средства расположливи за продажба кои се вреднуваат по објективна вредност, врз основа на претпоставката на принципот на континуитет.

Презентацијата на консолидираните финансиски извештаи во согласност со Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките, пропишана од страна на НБРСМ бара користење на најдобри можни проценки и разумни претпоставки од страна на раководството на Групата, кои имаат ефекти на презентираниите вредности на средствата и обврските, како и на приходите и расходите настанати во периодот на известување. Овие проценки и претпоставки се засновани на искуство од минатото и на други фактори за кои се верува дека се разумни во околностите и чии резултати претставуваат основа за проценка на сметководствената вредност на средствата и обврските за кои не се достапни податоци од други извори. Стварните резултати можат да се разликуваат од проценетите износи. Презентираниите консолидирани финансиски извештаи се искажани во илјади македонски денари (МКД илјади). Денарот претставува функционална и известувачка валута на Групата за целите на известувањето до НБРСМ.

Групата исто така подготви и консолидирани финансиски извештаи за Групата и нејзината подружница („Групата,“). Во консолидираните финансиски извештаи, подружницата е целосно консолидирана.

Употреба на проценки и претпоставки

Подготовката на консолидираните финансиски извештаи е во согласност со Одлуката за Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи и Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките, кои се пропишани од страна на НБРСМ и бара користење на проценки и претпоставки кои имаат влијание на прикажаните средства и обврски, потенцијалните средства и обврски на денот на финансиските извештаи и прикажаните износи на приходите и расходите за време на извештајниот период. Овие проценки се оценуваат на континуирана основа и се базираат на најдобрите познавања на раководството на тековните настани и активности, како и на претходните искуства.

Загуби поради оштетување од кредити и побарувања

Групата го разгледува портфолиото на кредити и побарувања за да го процени оштетувањето на месечна основа. При одредувањето дали една загуба од оштетување треба да се искаже во единичниот Биланс на успех, Групата расудува во однос на тоа дали постојат забележливи податоци кои навестуваат дека има мерливо намалување на проценетиот иден паричен тек од некое портфолио на кредити пред намалувањето да може да биде идентификувано со поединечен кредит во тоа портфолио. Овој доказ може да вклучува забележливи податоци кои навестуваат дека постои неповолна промена во плаќањето на заемопримачите во Групата, или во државните или локалните економски услови кои се однесуваат на неизвршувањата на обврските за активата во Групата.

Раководството користи проценки кои се базираат на искуство на историски евидентираниите загуби на активата изложена на кредитниот ризик и на објективни докази на оштетувања слични на оние во портфолиото кога се проектира идниот готовински тек. Методологијата и претпоставките кои се употребуваат за проценка на износот и времето на идните готовински текови се разгледуваат за ревидирање на редовна основа со цел да се намали било какво несовпаѓање помеѓу проценетите загуби и стварно настанатите загуби.

Во текот на 2022 како резултат на актуелната геополитичка криза, Групата имплементираше нови Stage Overlay критериуми за индустриите кои согласно Анализите од групацијата можат потенцијално да бидат афектирани од оваа криза, а тоа се Циклички потрошувачки продукти, Енергија, Метали и Хемикалии. Истите критериуми продолжија да важат и во текот на 2023 година.

31 декември 2023

1. **ВОВЕД (продолжение)**б) **Основи за подготвување на консолидираните финансиски извештаи (продолжение)****Употреба на проценки и претпоставки (продолжение)**

Во таа насока, во портфолиото на Групата се аплицирани две мерки за идентификација на зголемен кредитен ризик и трансфер на кредитните пласмани во Stage 2 портфолиото:

- Имплементација на мерка Stage Overlay како резултат на Енергетската криза (аплицирана на портфолиото од 30.09.2022). Со мерката се опфатени кредитните пласмани на правните лица кои се наоѓаат во индустриските дејности Енергија, Метали и Хемикалии.
- Имплементација на мерка Stage Overlay како резултат на економската неизвесност во иднина и потенцијална рецесија од Украинската криза (аплицирана на портфолиото од 30.06.2022). Со мерката се опфатени кредитните пласмани на правните лица кои се наоѓаат во индустриската дејност Циклички потрошувачки продукти и нивната пресметана веројатност за ненаплата за првата година е повисока од 250 базични поени.

Групата користеше FLI (forward looking information) за мерење на Очекуваните кредитни загуби. Најзначајните претпоставки во FLI (forward looking information) концептот и кои корелираат со нивото на Очекуваните кредитни загуби и нивните доделени просечни вредности се како што следува за 31 декември 2023 година.

Макро Варијабла	Сценарио	Применети просеци	2024	2025	2026
Раст на ГДП	Негативно	49%	0,07	0,17	0,07
	Основно	50%	3,10	3,20	3,10
	Позитивно	1%	5,46	5,56	5,46
Стапка на инфлација	Негативно	49%	9,00	9,80	9,40
	Основно	50%	3,90	3,60	3,60
	Позитивно	1%	2,37	2,07	2,07
Стапка на невработеност	Негативно	49%	16,70	16,22	15,86
	Основно	50%	13,90	13,50	13,20
	Позитивно	1%	12,82	12,42	12,12

За да се вклучат различни макро сценарија, групата користи три различни сценарија (негативно, основно, позитивно). Основните сценарија се превземени од податоците за предвидување на ММФ. Негативното сценарио е експертски стресирано согласно со очекуваните стресирани економски движења на макро варијаблите. Очекуваните кредитни загуби од примената на FLI (forward looking information) изнесуваат 8.995 илј.денари.

Вонбилансна евиденција

Групата презема обврски во текот на своите деловни активности по основ на кредитни пласмани евидентирани на сметките од вонбилансната евиденција, што првенствено вклучуваат гаранции и акредитиви. Овие финансиски обврски се евидентираат во консолидираниот Биланс на состојба кога ќе можат да се повратат. Резервирање поради оштетување поврзано со вонбилансните потенцијални и превземени обврски е објавено во рамките на “оштетување на финансиски средства” во оваа Белешка, и е вклучено во единичниот Биланс на состојба како обврска.

Промена на пондерот од негативно кон основно сценарио ќе доведе до намалување на резервацијата за загуби за оштетување.

Објективна вредност на финансиските инструменти

Објективната вредност претставува износ за кој некое средство може да се замени или обврска да се подмири по пазарни услови. Подетални информации за објективната вредност на финансиските инструменти се дадени во Белешка 5.

31 декември 2023

1. **ВОВЕД (продолжение)**б) **Основи за подготвување на консолидираните финансиски извештаи (продолжение)****Употреба на проценки и претпоставки (продолжение)**

Проценките и претпоставките се разгледуваат на континуирана основа. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој проценката е ревидирана ако истата има влијание само на тој период, или, пак, во периодот на проценката и во идните периоди, ако ревидираната проценка има влијание на двата периоди - тековниот и идниот период. Информациите во однос на значајните области за кои постои неизвесност врз основа на проценка и критичните проценки во примената на сметководствените политики кои имаат најзначаен ефект на износите обелоденети во консолидираните финансиски извештаи се наведени во Белешка 1.г).

Финансиските извештаи на Групата се подготвени во согласност со сметководствените политики образложени во Белешката 1 в) кон консолидираните финансиските извештаи.

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие консолидирани финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

Трансакции во странска валута

Трансакциите деноминирани во странски валути се искажани во денари со примена на официјалните курсеви на Народна Банка на Република Северна Македонија кои важат на денот на нивното настанување.

Средствата и обврските кои гласат во странски валути се искажани во денари со примена на официјалните курсеви кои важат на денот на составувањето на консолидираниот Биланс на состојба, додека пак сите позитивни и негативни курсни разлики кои произлегуваат од претварањето на износите во странска валута, се вклучени во консолидираниот Биланс на успех во периодот кога тие настануваат. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на консолидираниот Биланс на состојба деноминирани во странска валута, се следните:

	<u>31.12.2023</u>	<u>31.12.2022</u>
1 ЕУР	61,4950 Денари	61,4932 Денари
1 УСД	55,6516 Денари	57,6535 Денари
1 ЦХФ	66,4093 Денари	62,4487 Денари

Пребивање (нетирање)

Финансиските средства и обврски се нетирани и презентирани во консолидираниот биланс на состојба на нето основа во случаи кога нетирањето на признатите износи е законски дозволено, понатаму, кога постои намера за исполнување на нето основа, како и во случај на истовремена реализација на средството и исполнување на обврската.

Споредливи податоци

Каде што е неопходно, споредливите податоци се променети за да се усогласат со промените во презентацијата на тековната година.

Вложувања во подружници

Подружниците се правни лица кај кои Групата, директно или индиректно поседува контрола, има право на поврат на вложувањето и може да ја употреби својата управувачка моќ за да влијае врз износот на повратот од вложувањето.

Вложувањата во подружници се евидентираат по нивната набавна вредност намалена за евентуалното оштетување.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики****Основи за консолидација****i) Деловни комбинации**

Деловните комбинации се евидентираат со користење на методот на купување на датумот на стекнување т.е. на датумот кога контролата е стекната од Групата. Износот којшто се пренесува при стекнувањето се мери по објективна вредност, исто како и идентификуваните нето-средства кои се стекнуваат. Гудвилот којшто произлегува од ова се тестира годишно за оштетување. Трансакционите трошоци се признаваат како расход веднаш, освен доколку тие не се однесуваат за издавање должнички или сопственички инструменти.

Износот којшто се пренесува при стекнувањето не вклучува износи кои се однесуваат на подмирување на некои односи кои претходно постоеле. Таквите износи генерално се признаваат во билансот на успех.

Придружени друштва

Придружено друштво е правно лице во кое Групата остварува учество во донесувањето на и управувањето со финансиските и деловните политики и одлуки на другото правно лице, меѓутоа не го контролира тоа правно лице. Учество претставува директно или индиректно поседување на најмалку 20% од вкупниот број на акции или удели или правата на глас на други правни лица, освен ако се покаже дека таквата способност не претставува значително влијание.

Вложувањето во придружено друштво во овие единечни финансиски извештаи се евидентира по набавна вредност намалена за евентуалното оштетување. Вложувањата во придружено друштво претставуваат капитална инвестиција во друштвото ШПАРКАСЕ ЛИЗИНГ ДОО Скопје, со 49% право на глас и право на распределба на добивката. Капиталната инвестиција во придруженото друштво е извршена во декември 2016 година.

Неконтролирани учества

Неконтролираните учества се мерат според нивното пропорционално учество во нето-средствата на стекнатиот ентитет.

Промените во учеството на Групата во подружниците кои не доведуваат до губење контрола, се евидентираат како трансакции во капиталот.

ii) Подружници

Подружници се ентитети контролирани од Групата. Групата има контрола врз ентитетот кога е изложена на, или има право на варијабилни поврати од своето инволвирање со ентитетот и има можност да влијае врз износот на овие поврати преку својата моќ врз ентитетот. Финансиските извештаи на подружниците се вклучени во консолидираните финансиски извештаи од датумот кога контролата започнува до моментот кога контролата престанува.

iii) Губење на контролата

Кога Групата ја губи контролата врз подружницата, ги депризнава средствата и обврските на подружницата, како и поврзаното неконтролирано учество и останатите компоненти на капиталот. Каква било добивка или загуба која е резултат на престанокот на контролата се признава во добивката или загубата. Какво било учество задржано во поранешната подружница се мери по објективна вредност во моментот на губење на контролата.

31 декември 2023

в) Значајни сметководствени политики (продолжение)**Основи за консолидација (продолжение)****iv) Вложувања евидентирани со користење на „методот на главнина“**

Вложувањата на Групата евидентирани со користење на „методот на главнина“ вклучуваат вложувања во придружени друштва.

Придружените друштва се оние друштва врз кои Групата има значајно учество, но нема контрола или заедничка контрола врз оперативните и финансиските политики. Вложувањата во придружени друштва се мерат според метод на главнина. Почетно се признаваат по нивната набавна вредност, вклучувајќи ги и трансакционите трошоци. Последователно, во финансиските извештаи се вклучува учеството на Групата во добивката или загубата на придруженото друштво, до датата на која престанува значајното учество. Распределбите од придружените друштва ја намалуваат сметководствената вредност на вложувањето.

v) Трансакции елиминирани при консолидација

Салдата и трансакциите во рамките на Групата, и сите нереализирани добивки и загуби кои произлегуваат од трансакции во рамки на Групата, се елиминираат. Нереализираните загуби се елиминираат на ист начин како и нереализираните добивки, но само до оној износ до кој не постојат докази за оштетување.

Приходи и расходи по камати

Приходите и расходите по камати се признати во консолидираниот Биланс на успех за сите каматносни финансиски средства и обврски со примена на методот на ефективна каматна стапка. Методот на ефективна каматна стапка е метод на мерење на финансиските средства и обврски според амортизирана набавна вредност и алокација на приходите и расходите од камата во периодот на очекуваното доспевање на финансиските инструменти.

Ефективната каматна стапка е стапката со чијашто примена сегашната вредност на сите идни парични приливи се изедначува со сегашната вредност на сите идни парични одливи во текот на очекуваниот век на финансискиот инструмент. При пресметувањето на ефективната каматна стапка, Групата го проценува паричниот тек, земајќи ги во предвид сите договорни услови на финансискиот инструмент (на пример, однапред платени опции) освен идните кредитни загуби. Пресметката ги вклучува добиените или исплатени надоместоци помеѓу договорените страни, кои се составен дел од ефективната каматна стапка, трансакционите трошоци и сите други премии или дисконти.

Доколку, во текот на животниот век на финансискиот инструмент настанат значителни промени во договорните парични текови (освен исправката на вредноста), кои не предизвикуваат депривирање на финансиското средство (на пр.: продолжување на договорниот период на наплата, промена на каматната стапка, и сл.), и за кои групата утврдила дека сè уште ги исполнуваат условите да се класифицираат и да се мерат по амортизирана набавна вредност, Групата на датумот на измената ја утврдува новата сметководствена вредност на изменетото средство еднаква на сегашната вредност на идните очекувани изменети парични текови, дисконтирани со примена на првичната/оригиналната ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу новата сметководствена вредност на изменетото средство и сметководствената вредност на средството пред да настане измена на договорните парични текови, се признава како добивка или загуба од измената во Билансот на успех во рамки на сметките за приходи за камата, како и на сметките за акумулирана амортизација во рамки на соодветната група сметки за финансиското побарување во Билансот на состојба.

Приходи од надомести и провизии

Приходите од провизии и надомести во главно се состојат од финансиски услуги што ги извршува Групата вклучувајќи издавање на гаранции, отварање на акредитиви, платен промет во земјата и странство и други услуги. Приходите од надоместоци и провизии се евидентираат врз основа на принципот на фактичност на настаните, кога услугата е обезбедена.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Приходи од дивиденди**

Дивидендите се признаваат во консолидираниот Биланс на успех кога ќе се обезбеди правото за примање на исплата и кога приливот на економски користи е веројатен.

Нето приходи од тргување

Нето приходи од тргување претставуваат реализирани и нереализирани промени во објективната вредност при последователно мерење, добивка или загуба при отуѓување, дивиденди, приходи и расходи од камати на средствата и обврските за тргување и дериватите за тргување. Нето приходите од тргување се мерат според промената на објективната вредност на финансиските средства и обврски за тргување која претставува разлика помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност, на датумот на консолидираниот Биланс на состојба.

Нето приходите и расходите од курсни разлики претставуваат реализирани и нереализирани курсни разлики кои произлегуваат од:

- порамнување на трансакции во странска валута на монетарни и немонетарни ставки во текот на целата финансиска година и
- курсирање на монетарни ставки деноминирани во странска валута на датумот на консолидираниот Биланс на состојба.

Во оваа група на приходи спаѓаат:

- добивка од продажба на финансиски средства расположиви за продажба;
- приход од дивиденди од финансиски средства расположиви за продажба;
- добивка од отуѓување на недвижности и опрема и на нематеријални средства која претставува разлика помеѓу приливите од продажбата и нивната нето сметководствена вредност на денот на отуѓувањето;
- приходи од наплатени претходно отпишани кредити и побарувања;
- приходи од наеми од оперативен лизинг;
- приходи од минати години;
- нето ослободувања на резервирањата по поединечен вид на резервирање (за пензиски и други користи на вработените, за потенцијалните обврски на судски спорови и други резервирања) и
- други приходи.

Приходот се признава и се мери согласно соодветниот стандард за одредено средство, врз чија основа е остварен приходот.

Загуби поради оштетување / Исправка на вредноста на финансиските средства

Загубата поради оштетување претставува разлика помеѓу сметководствената вредност и надоместливата вредност на финансиските средства, како сегашна вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со првобитната ефективна каматна стапка на финансиските средства:

- кредити на и побарувања од банки и од други комитенти;
- финансиски средства кои се чуваат до достасување и
- финансиски средства расположливи за продажба.

Загуба поради оштетување се признава во моментот кога постои доказ дека сметководствената вредност е поголема од проценетиот надоместлив износ и се признава во консолидираниот Биланс на успех како исправка на вредноста (загуба поради оштетување) на финансиските средства, на нето основа.

Кога причините за исправката на вредноста (загубата поради оштетување) ќе исчезнат, треба да се анулира претходно признаената исправка на вредност преку консолидираниот Биланс на успех во позиција „Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Загуби поради оштетување / Исправка на вредноста на финансиските средства (продолжение)**

средства, на нето основа“. Последователни ослободувања на исправката на вредност се признава само за финансиски средства што се евидентирани по амортизирана набавна вредност и за должничките инструменти расположливи за продажба.

Последователни ослободувања на исправката на вредност не се признаваат за финансиски средства кои се мерат по набавна вредност и за сопственички инструменти класифицирани како расположливи за продажба.

Исправката на вредност (загуби поради оштетување) се мери и признава:

- на поединечна основа, за финансиските средства кои се поединечно значајни ставки/изложености;
- на групна основа, за група на слични финансиски средства за кои поединечна исправка на вредноста не може да се определи или не е определена.

Загуба поради оштетување на нефинансиски средства претставува разлика помеѓу сметководствената вредност и надоместливиот износ на:

- недвижности и опрема;
- нематеријални средства;
- преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања;
- нетековни средства кои се чуваат за продажба и група на отуѓување и
- останати средства.

Групата проценува, на секој датум на консолидираниот Биланс на состојба, дали постои некој објективен доказ дека нефинансиското средство или група на нефинансиски средства се оштетени.

Загуба поради оштетување се признава во моментот кога постои доказ дека сметководствената вредност е поголема од проценетиот надоместлив износ на нефинансиските средства и се признава во консолидираниот Биланс на успех како загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето основа.

Кога причините за загубата поради оштетување ќе исчезнат, треба да се анулира претходно признаената загуба преку консолидираниот Биланс на успех на позиција загуби поради оштетување на нефинансиските средства, на нето основа, но најмногу до износот на претходно признаените загуби поради оштетување.

Последователни ослободувања на загубата поради оштетување не се признаваат за преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања.

Трошоци за вработени

Трошоците за вработени се состојат од:

- краткорочни користи за вработените (плати, задолжителни придонеси за социјално и здравствено осигурување, персонален данок, краткорочни платени отсуства, бонуси и др.);
- долгорочни користи за вработените (јубилејни награди, користи при пензионирање и др.) и
- придонеси кон планови за дефинирани придонеси (уплати на придонеси во посебен фонд).

Краткорочните користи се признаваат во моментот на настанување кога соодветната услуга ќе се добие. Краткорочните користи се мерат по недисконтиран износ кој се очекува да биде платен врз основа на работен однос и се признаваат во консолидираниот Биланс на успех како расход.

Долгорочните користи се мерат според сегашната вредност на обврската за дефинираните користи на датумот на консолидираниот Биланс на состојба, намален за објективната вредност на средствата на планот на датумот на консолидираниот Биланс на состојба од кои обврските

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Трошоци за вработени (продолжение)**

треба да се подмират директно. Секоја актуарска добивка или загуба се признава во консолидираниот Биланс на успех во периодот во кој настанале.

Амортизација на нематеријални средства

Амортизацијата на нематеријалните средства се распределува врз систематска основа за време на најдобрата проценка на корисниот век на употреба. Групата проценува дали корисниот век на употреба на нематеријалното средство е конечен или бесконечен и доколку е конечен, должината на употреба го претставува неговиот корисен век на употреба.

Пресметката на амортизацијата започнува кога средството станало расположливо за употреба и престанува кога средството е класифицирано како чувано за продажба или се депризнава. Амортизацијата продолжува да се пресметува за нематеријалните средства кои се ставени надвор од употреба. Групата ги амортизира сите нематеријални средства поделно, групирајќи ги во амортизациски групи оние средства кои имаат ист корисен век на употреба и ист метод на амортизација.

Стапките на амортизација се одредени така да вредноста на нематеријалните средства се распоредува во трошоци во проценетиот период на нивната корисност.

Амортизацијата се пресметува според праволиниска метода и трошокот за амортизацијата за секој период се признава како расход во консолидираниот Биланс на успех во позицијата „Амортизација“. Проценетиот корисен век на нематеријалните средства е како што следи:

- Нематеријални средства (софтвер и лиценца): 4 години.

Периодот за пресметка на амортизација (остатокот на вредноста и корисниот век на употреба на средството) и методот за амортизација се проверува на крајот од секоја финансиска година и доколку се утврди промена истата треба да се евидентира како промена на сметководствена проценка, перспективно во тековниот и во идните периоди.

Амортизација на материјални средства

Амортизацијата на материјалните средства се распределува врз систематска основа за време на најдобрата проценка на корисниот век на употреба. Пресметката на амортизација започнува кога средството станало расположливо за употреба и престанува кога средството е класифицирано како чувано за продажба или се депризнава. Амортизацијата продолжува да се пресметува за материјалните средства кои се ставени надвор од употреба. Групата ги амортизира сите материјални средства поделно, групирајќи ги во амортизациски групи оние средства кои имаат ист корисен век на употреба и ист метод на амортизација.

Земјиштето има неограничен век на употреба и не се амортизира. Уметничките дела не се амортизираат.

Стапките на амортизација се одредени така што вредноста на материјалните средства се распоредува во трошоци во проценетиот период на нивната корисност.

Амортизацијата се пресметува според праволиниски метод и трошокот за амортизацијата за секој период се признава како расход во консолидираниот Биланс на успех во позицијата „Амортизација“.

Проценетиот корисен век на материјалните средства е како што следи:

- Градежни објекти: 20-40 години
- Транспортни средства: 4 години
- Мебел и останата опрема: 4-10 години

Периодот за пресметка на амортизација (остатокот на вредноста и корисниот век на употреба) и методот за амортизација се проверува на крајот од секоја финансиска година и доколку се утврди промена истата треба да се евидентира како промена на сметководствена проценка, перспективно во тековниот и во идните периоди.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Останати расходи од дејноста**

Во групата на останати расходи од дејноста спаѓаат: административни трошоци, загуба од продажба на финансиски средства расположливи за продажба, загуба од отуѓувањето на недвижности и опрема, загуба од отуѓување на нематеријални средства, расходите за посебна резерва и за резервирања на нето основа и останати трошоци кои не можат да се категоризираат во специфична позиција.

Останати расходи од дејноста се признаваат врз основа на принципот на директна поврзаност со приходите односно кога постои спротивставување на трошоците со приходите. Останати расходи од дејноста се признаваат и евидентираат врз основа на стварно настанати трошоци искажани по веродостојни сметководствени документи (фактури, договори, пресметки).

Финансиски средства

Групата во согласност со примената на Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиски извештаи, ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност, финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка и финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку Билансот на успех. Групата ги класифицира своите вложувања во моментот на иницијалното признавање, а врз основа на деловниот модел на групата за управување со финансиските средства и карактеристиките на договорните парични текови на финансиското средство.

Финансиските средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност

Во оваа категорија се класифицираат средства кои Групата ги управува со цел наплата на договорните парични текови и согласно со договорните услови на средството, исполнет е условот на „единствено отплати на главница и камата“ - СППИ. Кредитното портфолио на Групата ги исполнува критериумите за мерење по амортизирана набавна вредност.

Кредитите и побарувањата почетно се мерат по нивната објективна вредност, зголемена за трансакциските трошоци коишто се директно поврзани со стекнувањето или издавањето на финансиското средство. Кредитите и побарувањата почетно се евидентираат по нивната набавна вредност единствено кога станува странка на договорните одредби на инструментот.

После почетното признавање, кредитите и побарувањата се евидентираат по нивната амортизирана набавна вредност со примена на методот на ефективна каматна стапка. Добивката или загубата од последователното мерење се признава во нето добивката или загубата само кога средствата се оштетени или се депризнаени, како и преку процесот на амортизација.

Тука спаѓаат и паричните средства, побарувањата од купувачи, побарувања за наем, побарувањата за провизии и надоместоци и сите други финансиски средства коишто претставуваат изложеност на кредитен ризик согласно со Одлуката за управување со кредитниот ризик, а за кои условот на СППИ е неприменлив. За овие средства не е потребно исполнување на условот на СППИ.

Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка

Групата ги класифицира финансиските средства кои ги управува со цел наплата на договорните парични текови и/или за продажба заради управување со ликвидноста, одржување на одреден каматен принос, заради усогласување на рочноста (траењето) на финансиските средства со рочноста (траењето) на финансиските обврски коишто се извор на тие финансиски средства и слично, и согласно со договорните услови на средството, исполнет е условот на „единствено отплати на главница и камата“ - СППИ.

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата – датумот на кој што групата има обврска да го купи или продаде средството.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Финансиски средства (продолжение)**

Последователно, по иницијалното признавање, финансиските средства расположливи за продажба се евидентираат според нивната објективна вредност без намалување за трансакциските трошоци кои можат да настанат при продажба или отуѓување.

Добивките и загубите кои се јавуваат од промени во објективната вредност се признаваат директно во капиталот, се до моментот на престанок на признавањето или во случај на нивно оштетување, при што акумулираните добивки или загуби, претходно признаени во капиталот, се признаваат во тековните добивки или загуби.

Сепак, каматата пресметана користејќи го методот на ефективна каматна стапка, позитивните и негативните курсни разлики на монетарните средства класифицирани како расположливи за продажба, како и дивидендите се признават во консолидираниот Биланс на успех за тековниот период.

Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку Билансот на успех

Групата за да класифицира средства во оваа категорија, потребно е да ги управува овие финансиски средства преку активно и фреквентно тргување со цел остварување на добивка од промените во објективната вредност на средствата, реализација на нивната пазарна/објективна вредност и одлуките при управувањето ги носи врз основа на нивната пазарна/објективна вредност. Тука спаѓаат средства за тргување, Дериватни средства чувани за управување со ризик

Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање. Групата не располага со портфолио од овој тип на класификација.

Квантитативни информации за направената класификација на финансиските инструменти на Групата е дадена во белешка 1 А.

Оштетување на финансиски средства

Групата на редовна основа проценува и признава исправка на вредноста/оштетување за очекуваните кредитни загуби на финансиските средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност и на должничките финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка. Истотака, Групата проценува и признава очекуваните кредитни загуби и за вонбилансната кредитна изложеност и за побарувањата врз основа на договорите за наем, побарувањата од купувачи и останати побарувања коишто се дел од изложеноста на кредитниот ризик, дефинирана во Одлуката за управување со кредитниот ризик.

Утврдувањето на износот на очекувани загуби се темели врз следните основни принципи: мерење и признавање на очекуваните кредитни загуби за целиот животен век на финансиското средство и/или за вон-билансната кредитна изложеност, треба да ги рефлектира/претставува очекувањата за кредитниот квалитет, влошувања и подобрувања, во текот на целиот животен век на средството, да реагира на информациите за промените на кредитниот квалитет на финансиското средство и/или за вон-билансната кредитна изложеност, така што во случај на информација за очекувано позначајно влошување на кредитниот квалитет, ќе се пренесе во полоша категорија на ризик.

Финансиски средства со низок кредитен ризик (Група 1) се оние средства коишто ги исполнуваат следните критериуми:

- имаат низок ризик од неисполнување
- оценето е дека должникот, краткорочно, има капацитет за исполнување на обврските
- очекувањата/согледувањата на групата се дека долгорочно, негативните промени во економските и деловните услови би можеле, но не значително да ја намалат способноста на должникот да ги исполнува своите обврски.

Во Групата 2 се класификуваат оние финансиски средства кои имаат значително влошување на кредитниот ризик по првичното признавање, но сè уште нема објективни докази за настанување на загуба/оштетување.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Оштетување на финансиски средства (продолжение)**

Во Групата 3 се класификуваат оние финансиски средства за кои има еден или повеќе објективни докази дека настанало оштетување. Објективни докази дека настанало оштетување се:

- значајни финансиски потешкотии на кредитокорисникот или издавачот на должнички финансиски инструмент;
- непочитување на договорот, како на пр. значително доцнење во плаќањата или неплаќање;
- доверителите на кредитокорисникот му имаат одобрено одредени олеснувања, поради неговата влошена финансиска состојба;
- постои можност дека над кредитокорисникот ќе започне постапка за стечај или друг вид финансиска реорганизација;
- непостоење (исчезнување) на активен пазар за финансиското средство, поради финансиски потешкотии на издавачот;
- купување или издавање финансиско средство, по значителен дисконт поради настанатите кредитни загуби.

Групата врши проценка на постоењето на објективен доказ за оштетување на поединечна основа за поединечно значајни финансиски средства, како и поединечно или збирно за финансиски средства што не се поединечно значајни.

Доколку Групата утврди дека не постои објективен доказ за оштетување на поединечно проценето финансиско средство, било значајно или не, таа го вклучува средството во група на финансиски средства со слични карактеристики на кредитен ризик и врши збирна проценка на оштетувањето.

Загубата од исправката на вредност на активните билансни побарувања го претставува износот утврден како разлика помеѓу сметководствената вредност на финансиските средства и сегашната вредност на очекуваните идни парични текови.

Сегашната вредност на активните билансни побарувања се добива со дисконтирање на очекуваните идни парични текови по тие побарувања со употреба на првобитната ефективна каматна стапка утврдена врз основа на договорот.

Износот на посебната резерва за активните вонбилансни позиции на поединечна основа е еднаков на сегашната вредност на очекуваните идни парични текови врз основа на плаќања на Групата по преземените потенцијални обврски и наплати од клиентот, дисконтирани со тековна пазарна цена на безризични хартии од вредност издадени во иста валута и со ист рок на достасување како валутата и рокот на достасување на очекуваното плаќање или наплата, односно доколку не постои таква цена се зема тековната пазарна цена на безризични хартии од вредност со најблиска рочност до рочноста на очекуваното плаќање.

Доколку кредитот или средството кое се чува до достасување има променлива каматна стапка, стапката за мерење на било која загуба од оштетување е ефективната каматна стапка утврдена според договорот, важечка на денот на утврдување на сегашната вредност на очекуваните парични текови.

Пресметката на сегашната вредност на очекуваните идни парични текови на финансиското средство кое е обезбедено со средство земено како обезбедување (колатерал), ги искажува паричните текови кои можат да се јават од реализација на обезбедувањето, намалени за трошоците за стекнување и продажба на обезбедувањето, само доколку се исполнети условите од Одлуката за управување со кредитниот ризик, а се однесуваат на обезбедувањето.

За целите на групна проценка на исправката на вредност, финансиските средства се групираат врз основа на слични карактеристики за кредитен ризик (т.е. врз основа на постапката за групирање на финансиските средства на Групата, земајќи ги во предвид типот на средствата, индустриската и географската локација, типот на обезбедувањето, статусот на пречекорена достасаност и други релевантни фактори).

Тие карактеристики се релевантни за проценката на идните парични текови за групите од таков вид на средства коишто се проценуваат, така што тие се показатели за способноста на должниците да ги платат сите износи кои се должат, согласно условите од договорот.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Оштетување на финансиски средства (продолжение)***Реструктурирање на побарување*

Реструктурирање на побарување значи воспоставување кредитна изложеност од страна на Групата за замена на едно или повеќе постоечки побарувања или промена на постоечката кредитна изложеност, при што се извршени измени на договорните услови коишто се резултат на влошената финансиска состојба на клиентот, што меѓу другото вклучува:

- Продолжување на рокот на достасување;
- Намалување на каматната стапка;
- Намалување на висината на побарувањето (главница и/или достасана камата и провизија) преку отпис;
- Капитализација на камата;
- Консолидација на повеќе побарувања во едно побарување со менување на договорните услови или
- Други слични активности.

Капитализација на камата преставува припишување или конверзија на побарување врз основа на камата во побарување врз основа на главница.

При реструктурирање на побарување, Групата е должна да ги почитува критериумите за класификација на кредитната изложеност настаната како резултат на реструктурирањето.

Нето ефектот од реструктурирањето на побарувањето не смее да доведе до зголемување на финансискиот резултат на Групата, освен во случаи на намалување на кредитната изложеност како резултат на наплата. Во период од шест месеци по извршеното реструктурирање Групата не смее да евидентира приход врз основа на ослободување исправка на вредноста/посебна резерва, којшто не е резултат на наплата на кредитната изложеност.

По исклучок, Групата може да одреди подобра категорија на ризик и/или да пресмета понизок износ на исправка на вредноста/посебна резерва, само доколку кредитната изложеност настаната како резултат на реструктурирањето е обезбедена со првокласен инструмент за обезбедување.

Групата може да врши капитализација на камата само доколку таа е дел од реструктурирањето на побарувањето.

Групата е должна при секое реструктурирање на побарување да изврши анализа на причините поради кои се врши реструктурирањето.

Отпис на побарувања

Во случај на ненаплатливост на кредитот, истиот се отпишува наспроти соодветното резервирање поради оштетување. Таквите кредити се отпишуваат откако ќе се завршат сите неопходни процедури и ќе се утврди износот на загубата.

Групата може да врши делумен или целосен отпис на побарувањата при што отпишаното побарување се пренесува на посебна вонбилансна сметка и за него Групата води посебна евиденција во период од најмалку десет години.

Групата врши отпис на кредитната изложеност доколку се поминати дванаесет месеци од датумот кога Групата била должна да врши исправка на вредноста, односно издвојува посебна резерва од 100%.

Последователните надоместувања на претходно отпишаните износи го намалуваат износот на резервирањето поради оштетување на кредитите, во корист на тековните добивки.

Доколку, последователно, износот на загубата од оштетување се намали и намалувањето може објективно да се поврзе со настан кој се случува по признавањето на оштетувањето (како што е

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Оштетување на финансиски средства (продолжение)**

подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признатата загуба од оштетување се намалува преку корекција на сметката на резервирањето. Износот на намалувањето се признава во корист на тековните добивки.

За вложувањата во сопственички инструменти исправка на вредноста не се пресметува.

Нематеријални средства

Почетно нематеријалните средства кои се стекнати од Групата, се искажани според набавната вредност, а последователно се мерат по набавна вредност намалена за акумулирана амортизација и за акумулирани загуби поради оштетување, доколку има.

Компјутерски софтвер

Трошоците поврзани со развојот или одржувањето на компјутерски софтверски програми се признаваат како трошоци во моментот на нивното настанување.

Трошоците директно поврзани со препознатливи и уникатни софтверски производи контролирани од страна на Групата кои најверојатно ќе создадат економски користи кои ќе ги надминат трошоците после една година, се признаваат како нематеријални средства.

Сите други издатоци се признаваат во консолидираниот Биланс на успех во моментот на настанување. Трошоците за развој на компјутерски софтвер кои се признаваат како средства се амортизирани користејќи праволиниска метода во текот на период од четири години.

Останати нематеријални средства

Трошоците за стекнување права и лиценци се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниски метод во текот на период од четири години.

Недвижности и опрема

Недвижностите се состојат од земјиште и градежни објекти. Недвижностите и опремата се евидентирани по набавна вредност намалена за акумулирана амортизација и за акумулирани загуби поради оштетување, доколку има. Набавната вредност вклучува трошоци кои директно се однесуваат на набавката на средствата.

Последователните издатоци се вклучени во евидентираната вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Групата поврзани со ставката и кога набавната вредност на ставката може разумно да се измери. Сите други редовни одржувања и поправки се евидентираат како расходи во консолидираниот Биланс на успех во текот на финансискиот период во кој се јавуваат.

Добивките и загубите поврзани со отуѓувањата се утврдуваат по пат на споредба на приливите со евидентираниот износ. Истите се вклучуваат во консолидираниот Биланс на успех.

Оштетување на нефинансиски средства

Раководството на Групата на редовна основа ја проверува сметководствената вредност на нетековните и нематеријалните средства. Доколку постојат индикации дека таквите средства се оштетени, надоместувачката вредност на средствата се пресметува со цел да се утврди оштетувањето. Кога евидентираниот износ на средството е повисок од неговиот проценет надоместлив износ, тој веднаш се отпишува до неговиот надоместлив износ. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања**

Во категоријата преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања влегуваат земјиште, згради, опрема и други вредности кои се добиени во замена за наплата на ненаплатени побарувања.

Преземените средства се признаваат во моментот на стекнување на правна основа за запишување на сопственоста, односно кога се исполнети следниве критериуми: кредитот или друго побарување законски да се смета дека е подмирено во моментот на преземањето на средството ставено како обезбедување за тој кредит или за друго побарување, со што критериумите за депривирање на кредитот/побарувањето се исполнети; сите права и ризици кои произлегуваат од преземеното средство се пренесени на Групата; преземеното средство ќе создаде идни економски користи кои ќе претставуваат прилив за Групата и може веродостојно да се измери неговата набавна вредност.

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања првично се признаваат по почетна сметководствена вредност, односно по пониската вредност од: набавната вредност (сметководствената вредност) на кредитот или побарувањето пред исправката на вредност на денот на преземањето на средството, односно вредноста наведена во актот донесен од страна на надлежен орган од кој произлегува правната основа за стекнување на сопственост и проценетата објективна вредност намалена за очекуваните трошоци за продажба (нотарски трошоци, даноци и сл.) кои ќе паднат на товар на Групата.

На датумот на преземање, Групата е должна да обезбеди процена на пазарната вредност на преземеното средство којашто е важечка на датумот на преземање на средството и во консолидираниот Биланс на состојба да прикаже оштетување од најмалку 20% од почетната сметководствена вредност на преземеното средство.

Доколку износот на затворената исправка на вредноста/посебна резерва е поголем од оштетувањето кое е искнижено на датумот на преземањето, Групата оваа разлика треба да ја признае како ревалоризациона резерва, која претставува дел од дополнителниот капитал на Групата.

Доколку соодветното побарување подмирено со преземање на хартии од вредност и удели било претходно оштетено, исправката на вредност (загубата поради оштетување) треба да се ослободи низ консолидираниот Биланс на успех.

Делот од побарувањето кој што не е наплатен со преземање на средство, Групата може да го отпише.

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања (со исклучок на преземените хартии од вредност и удели) последователно се мерат по пониската вредност од сметководствената вредност и проценетата вредност намалена за трошоците за продажба. Најмалку еднаш во период од дванаесет месеци, Групата е должна да обезбеди проценка на вредноста на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања и во консолидираниот Биланс на успех да прикаже загуба за оштетување на средствата еднаква најмалку на поголемиот износ од: 1) негативната разлика помеѓу проценетата вредност и нето вредноста на преземеното средство и 2) 20% од нето вредноста на преземеното средство.

Во периодот помеѓу две процени на пазарната вредност на преземеното средство, Групата ќе признае во консолидираниот Биланс на успех дополнителен износ на загуба за оштетување еднаков на негативната разлика помеѓу нето вредноста и износот на објавената намалена продажна цена на преземеното средство.

Доколку Групата не успее да ги продаде средствата кои се преземени до датумот на влегување во сила на "Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања" (Службен весник на РМ. Бр. 50/13 и 26/17) должна е на крајот на петтата година да ја сведе нето вредноста на нула.

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања и износот на оштетување се депривираат при продажба, кога трајно ќе се повлечат од употреба или во случај на пренамена во основни средства. Реализираниот вишок над сметководствената вредност при продажбата се

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (продолжение)**

признава како приход во консолидираниот Биланс на успех во позицијата Останати приходи од дејноста, а реализираната помала вредност од сметководствената вредност при продажба се признава како расход во консолидираниот Биланс на успех во позицијата Останати расходи од дејноста.

Групата ќе ја депризнае ревалоризациската резерва за преземеното средство, со ослободување на исправката на вредност на останатите нефинансиски средства преку консолидираниот Биланс на успех, како и во случај на исклучување на ревалоризациската резерва од дополнителниот капитал на Групата само за износот на добивката по оданочување по Одлука на Собранието на Групата за прераспоредување во резервите или во задржаната нераспоредена добивка.

Парични средства и еквиваленти

За потребите на Извештајот за паричните текови, паричните средства и еквиваленти вклучуваат сметки со достасаност помала од 3 месеци од датумот на стекнување, вклучувајќи готовина и салда во Народна Банка на Република Северна Македонија.

За целите на изготвување на консолидираниот извештај за паричен тек од паричните средства и парични еквиваленти се исклучува задолжителната резерва во девизи и ограничените депозити.

Останати средства

Оваа група на средства ја сочинуваат: побарувања од купувачи, однапред платени трошоци, побарувања од вработените, побарувања за дадени аванси, средства за други намени, побарувања по работи во име и за сметка на други, побарувања по основ на провизии и надоместоци и други побарувања кои не се прикажани во некоја друга позиција од средствата на консолидираниот Биланс на состојба.

Краткорочните побарувања без наведена каматна стапка вообичаено се мерат според првобитниот фактурен износ, освен доколку ефектот на инпутирање на каматата би бил значаен. Средства кои се стекнати без купување, треба да се признаат според нивната објективна вредност, освен доколку трансакцијата е без комерцијална основа или објективната вредност на средството (добиено или дадено) не може веродостојно да се измери. Во тој случај, средствата се признаваат според нивната набавна вредност.

Последователно, средството се мери според пониската вредност од неговата сметководствена вредност и нето-вредноста на реализацијата. Нето вредноста на реализацијата е еднаква на проценетата продажна цена намалена за проценетите трошоци за завршување, поправки и проценетите трошоци неопходни да се оствари продажбата.

Однапред платените трошоци за идни периоди се искажуваат како активни временски разграничувања, а се пресметуваат како трошоци на периодот за кој се однесуваат врз основа на соодветен сметководствен документ. Такви трошоци се: платени премии за осигурување, платени закупнини, претплати за списанија и службени гласила и слично.

Приходите кои се однесуваат на тековниот пресметковен период кои достасуваат за наплата во иден период, се искажуваат како активни временски разграничувања. Такви приходи се недостасани пресметани приходи, освен недостасани приходи од камата. Во иден период кога овие активни временски разграничувања ќе доспеат, се пренесуваат на сметката побарувања.

Групата ги класифицира капиталните инструменти како финансиски обврски или како инструменти на капиталот во согласност со суштината на договорните услови на инструментот.

Резервирања

Резервирањата се признаваат кога Групата има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на билансирање и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Надоместоци за вработените**

Групата плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени, согласно домашната регулатива за социјално осигурување. Придонесите, врз основа на платите, се плаќаат во државниот Пензиски Фонд и задолжителните приватни пензиски фондови. Не постои дополнителна обврска во врска со овие пензиски планови.

Надоместоци за вработените (продолжение)

Освен тоа, сите работодавци во Република Северна Македонија имаат обврска да исплаќаат на вработените посебна минимална сума при пензионирањето во износ утврден со закон и моментално изнесува две просечни плати исплатени во Република Северна Македонија. Групата пресметува резервирање за пензионирање за да ги алоцира трошоците во периодите во кој припаѓаат. Во согласност со МСС 19 овие користи се определени како дефинирани користи за вработените и нивната сметководствената вредност на обврските произлезени од користи за вработените се пресметуваат на крајот на известувачкиот период. Износот на овие обврски на крајот на известувачкиот период ја претставува дисконтираната вредност на идните плаќања. Други долгорочни користи за вработени вклучуваат и јубилејни награди.

Групата не оперира со пензиски планови или планови за други надоместоци при пензионирање, така што нема обврски за пензии. Групата не е обврзана да обезбеди дополнителни надоместоци за тековните или претходните вработени.

Данок на добивка

Трошокот за данок од добивка претставува збир на тековниот и одложениот данок од добивка. Тековниот данок од добивка се пресметува и плаќа во согласност со Македонскиот Закон за данок од добивка, согласно кој Групата пресметува данок на добивка за 2022 година на бруто добивката утврдена како разлика помеѓу вкупните приходи и вкупните расходи утврдени согласно прописите за сметководство и сметководствените стандарди зголемена за непризнатите расходи за даночни цели утврдени со Законот. Даночната основа се намалува за даночните олеснувања (инвестиции во развој и донации). Стапката на данок од добивка изнесува 10% (2022: 10%).

Данок на солидарност

Согласно законот за Данокот на солидарност (Службен весник РСМ бр.199 од 25.09.2023) донесена е еднократна јавна давачка за 2023 година како приход на Буџетот на Р.С.Македонија. Обврзник на данокот на солидарност е обврзникот на данок на добивка согласно Законот за данок на добивка, кој во 2022 година остварил приход поголем од 615.000 илјади денари. Со оглед што Шпаркасе банка го исполнуваше овој услов, беше пресметан и уплатен солидарен данок во износ од 21.561 илјади денари, кој е вклучен во останати расходи од дејноста во овие консолидирани финансиски извештаи. Во даночната основа за данок на солидарност во конкретната ситуација на Шпаркасе Банка АД Скопје беше земена во предвид статусната промена односно интегрираните биланси на успех, и при утврдување на даночна основа за данокот на солидарност е земена опцијата од просечниот износ на даночната основа по намалување утврдена во Даночен Биланс за оданочување на добивката за 2021 и за 2022 година, со одземање просечниот износ на даночна основа по намалување утврден во даночните биланси за оданочување на добивка за претходните периоди (2017, 2018 и 2019 година) зголемен за 30%.

Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со содржината на договорениот аранжман. Финансиските обврски се класифицирани како депозити на банки, финансиски институции и комитенти, обврски по основ на кредити, останати обврски, субординирани обврски и издадени хартии од вредност.

Депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените хартии од вредност претставуваат главен извор за финансирање на активностите на Групата.

Групата почетно ги признава депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените хартии од вредност на датумот кога настанале.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Финансиски обврски (продолжение)**

Депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените хартии од вредност почетно се мерат според нивната набавна вредност зголемена за трансакциските трошоци, а последователно се мерат по амортизирана набавна вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Амортизираната набавна вредност на финансиската обврска е износот според кој финансиската обврска е мерена при почетното признавање, намалена за отплатите на главницата, намалена или зголемена за акумулираната амортизација на секоја разлика помеѓу почетниот износ и износот во моментот на достасување.

Останати обврски

Во групата останати обврски спаѓаат: денарски и девизни обврски за провизии, обврски за бруто плати и други обврски кон вработените, обврски за дивиденди, обврски кон добавувачи, обврски по дадени инструменти за плаќање, обврски по работи во име и за сметка на други, примени аванси, пресметани недостасани обврски, одложени приходи и други обврски кои не се прикажани во некоја друга позиција од пасивата на консолидираниот Биланс на состојба.

Останатите обврски се евидентираат по номинална вредност врз основа на соодветен сметководствен документ (фактура, договор, пресметка) согласно прописите и одлуките на Групата.

Приливи на средства кои не се признаваат како приходи во тековниот период, се одложуваат за иден период, и се евидентираат како пасивни временски разграничувања. Кога приходите ќе се заработат тогаш пасивните временски разграничувања се задолжуваат, а се одобруваат приходите. Трошоците за кои со сигурност може да се утврди дека се однесуваат за тековниот пресметковен период, а претставуваат обврска во иден период, се евидентираат на пасивни временски разграничувања. Со доспевањето на обврските се врши укинување на пасивните временски разграничувања и се искажуваат обврски.

Позајмици

Позајмиците иницијално се признаваат по објективна вредност, што претставува примени приливи (објективна вредност на примените надоместоци) намалени за направените трошоци на трансакцијата. Позајмиците се евидентирани последователно според нивната амортизирана набавна вредност.

Депризнавање на финансиските обврски

Групата ги депризнава финансиските обврски единствено кога нејзините обврски се извршени, откажани или застарени.

Капитал, резерви и плаќања за дивиденди**(а) Акционерски капитал**

Акционерскиот капитал ја претставува номиналната вредност на емитираните акции (запишан и уплатен капитал).

(б) Премија од акции

Премија од акции е разликата помеѓу номиналната вредност и продажната цена на акцијата.

(в) Трошоци поврзани со емисија на акции

Трошоците поврзани со емисија на нови акции, опции или стекнувањето на деловна активност се презентирани во капиталот како намалување, нето од данокот, на приливите.

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Капитал, резерви и плаќања за дивиденди (продолжение)****(г) Сопствени акции**

Кога Групата откупува свој акционерски капитал, платените надомести се одземаат од вкупниот акционерски капитал како сопствени акции се додека истите не се отуѓат. Кога таквите акции последователно се продаваат, примените надомести се вклучуваат во акционерскиот капитал.

(д) Резерви

Резервите, кои се состојат од законски резерви, издвоени во согласност со локалната законска регулатива. Групата е обврзана секоја година да издвојува задолжителен резервен фонд како процент од остварената нето добивка, кој не може да биде помал од 5% од нето добивката за годината, се додека износот на резервите на Групата не достигнат износ од една десетина од основната главнина. Ако така создадената резерва се намали, мора да се дополни на ист начин.

Додека резервата не го надмине определениот најмал износ, истата може да се употребува само за покривање на загубите. Кога резервата ќе го надмине најмалиот износ и по покривање на сите загуби, со одлука на Собранието, вишокот може да се употреби за дополнување на дивидендата, ако таа за деловната година не го достигнала најмалиот износ пропишан со закон, со договорот за Групата, односно со Статутот. Она што во резервата е внесено врз основа на доплата на акционерите, не може да се употреби за дополнување на дивидендата.

(ѓ) Ревалоризациски резерви и останати разлики од вреднување

Овие резерви ги сочинува нето кумулативната промена во објективната вредност на средствата, чиишто промени во објективната вредност се признаваат директно во капиталот.

Во ревалоризациската резерва за средствата расположливи за продажба се евидентираат добивките и загубите од промените во објективната вредност на финансиските инструменти расположливи за продажба (освен за добивките и загубите од курсните разлики, кои се признаваат во билансот на успех). Кога намалувањето на вредноста на финансиското средство расположливо за продажба се признава директно во ревалоризациската резерва и кога постои објективен доказ дека средството е оштетено, кумулативната загуба треба да се тргне од капиталот и резервите и да се признае во билансот на успех.

(е) Нераспределени добивки

Нераспределените добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

(ж) Дивиденди на обични акции

Дивидендите на обичните акции се признаваат како обврски во периодот во кој што се одобрени од страна на акционерите на Банката. Дивидендите за годината што би биле објавени по датумот на билансирање се обелоденуваат во Белешката за последователни настани (1е).

Доверителски активности

Групата вообичаено делува како доверител и има останати доверителски својства што резултира во чување или пласирање на средства во име на физички лица или останати институции. Овие средства и приходот кој резултира од нив не се вклучени во овие единечни финансиски извештаи, поради тоа што тие не се средства на Групата.

Вонбилансни потенцијални и превземен обврски

Групата презема обврски во текот на своите деловни активности по основ на кредитни пласмани евидентирани на сметките од вонбилансната евиденција, што првенствено вклучуваат гаранции и акредитиви. Овие финансиски обврски се евидентираат во консолидираниот Биланс на состојба кога ќе можат да се повратат. Резервирање поради оштетување поврзано со вонбилансните

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)**в) Значајни сметководствени политики (продолжение)****Вонбилансни потенцијални и превземени обврски (продолжение)**

потенцијални и превземени обврски е објавено во рамките на “оштетување на финансиски средства” во оваа Белешка, и е вклучено во консолидираниот Биланс на состојба како обврска.

г) Промена на сметководствените политики, сметководствените проценки и корекција на грешки

Во текот на 2023 година, Групата нема направено дополнителни промени во сметководствените политики и проценки, ниту евидентирање корекција на грешка.

д) Усогласеност со законската регулатива

Групата е усогласена со законската регулатива, односно со Законот за банки (Службен весник на РМ. Бр. 67/2007, 90/2009, 67/2010, 26/2013, 15/15, 153/15,190/16, 7/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.101/19, 122/21), како и останатите подзаконски прописи кои го регулираат и материјално влијаат на нејзиното работење.

ѓ) Обелоденувања за управување со ризиците

Природата и изложеноста на Групата на различни видови на ризици, како и целите, политиките и процесите на Групата за управување со нив, се обелоденети во Белешка 2 и 3.

е) Настани после датумот на консолидираниот биланс на состојба

Оние последователни настани кои даваат дополнителни информации за финансиската состојба на Групата на датумот на билансирањето (корективни настани) се рефлектирани во консолидираниите финансиски извештаи. Оние последователни настани кои немаат карактер на корективни настани се објавуваат во соодветна белешка доколку истите се материјално значајни.

31 декември 2023

1. **ВОВЕД (продолжение)**1.А. **Класификација на финансиските средства и финансиските обврски**

	по објективна вредност преку биланс на успех		по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка		по амортизирана набавна вредност	Вкупно
	за тргување	по објективна вредност при почетното признавање	должнички инструменти	сопственички инструменти		
<i>во илјади денари</i>						
2023 (тековна година)						
Финансиски средства						
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	-	-	20.014.631	20.014.631
Средства за тргување	-	-	-	-	-	-
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-	1.902	1.902
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-	63.829.487	63.829.487
Вложувања во хартии од вредност	-	-	8.068.288	84.443	-	8.152.731
Останати побарувања	-	-	-	-	738.025	738.025
Вкупно финансиски средства	-	-	8.068.288	84.443	84.584.045	92.736.776
Финансиски обврски						
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	-	-	-	-	7.185.762	7.185.762
Депозити на други комитенти	-	-	-	-	61.038.120	61.038.120
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	-	-	-	-	10.094.240	10.094.240
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	-	-	-	2.430.573	2.430.573
Останати обврски	-	-	-	-	664.913	664.913
Вкупно финансиски обврски	-	-	-	-	81.413.609	81.413.609

31 декември 2023

1. ВОВЕД (продолжение)

1.А Класификација на финансиските средства и финансиските обврски (продолжение)

	по објективна вредност преку биланс на успех		по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка		по амортизирана набавна вредност	Вкупно
	за тргување	по објективна вредност при почетното признавање	должнички инструменти	сопственички инструменти		
<i>во илјади денари</i>						
2022 (претходна година)						
Финансиски средства						
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	-	-	16.637.328	16.637.328
Средства за тргување	-	-	-	-	-	-
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-	46.319	46.319
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-	56.994.194	56.994.194
Вложувања во хартии од вредност	-	-	7.367.316	84.443	-	7.451.759
Останати побарувања	-	-	-	-	572.475	572.475
Вкупно финансиски средства	-	-	7.367.316	84.443	74.250.316	81.702.075
Финансиски обврски						
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	-	-	-	-	4.335.374	4.335.374
Депозити на други комитенти	-	-	-	-	55.064.068	55.064.068
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	-	-	-	-	9.724.133	9.724.133
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	-	-	-	2.421.763	2.421.763
Останати обврски	-	-	-	-	466.440	466.440
Вкупно финансиски обврски	-	-	-	-	72.011.778	72.011.778

31 декември 2023

2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ

Опис на системите на Групата за управување со ризиците

Функциите на управувањето на ризиците се поделени во три главни столба на управувањето со ризиците во Групата, кои се во надлежност на три Дирекции во Групата и тоа: Дирекција за управување со Кредитен Ризик, Дирекција за наплата на проблематични пласмани и управување со колатерали и Дирекција за стратешко управување со ризици.

Одделите, службите и тимовите во рамки на споменатите дирекции се екипирани со стручен кадар кој придонесува за адекватно управување со кредитниот процес од аспект на управување со ризикот на поединечните пласмани, воспоставување и унапредување на процесот на управување со резервациите, воспоставување и управување на процесите за управување со ликвидносниот ризик, пазарните ризици, оперативниот ризик и останати ризици, како и управување со наплатата на проблематичните кредити и управувањето со колатералите.

Во 2023 година, фокусот во управувањето со ризиците беше главно ставен на управувањето со кредитниот ризик како еден од најголемите ризици на кои е изложена Групата, меѓутоа соодветно се следеа и останатите ризици како што се пазарните ризици, ликвидносниот ризик и оперативниот ризик. Согласно прописите, Групата во 2023 го следеше и процесот на интерна оценка на адекватноста на капиталот (ICAAP).

2.1 Кредитен ризик

Во функција на следење на кредитниот ризик Групата има воспоставено адекватна организација на кредитниот процес во Групата, што подразбира сегментација на клиентите, процес на донесување на одлуки со нивоата кои имаат право на одлучување (кредитни овластувања, минимални стандарди и правила за финансирање на физички и правни лица; рејтинг модели за физички и правни лица, кредитна политика на Групата, функција на управување со колатералите и наплата на проблематичните кредити).

Една од главните цели во делот на управувањето со кредитниот ризик е зајакнување на функцијата на наплатата кај корпоративните клиенти од редовното портфолио, но пред се наплатата на сомнителните и спорни побарувања. И во 2023 година, управувањето со кредитниот ризик се постигнува преку примената на веќе унапредениот систем на мониторинг и известување преку нови редовни ивештајни форми, унапредениот систем за рано предупредување (EWS), како и унапредениот процес на управување со превземен имот. Наплатата на физичките лица и понатаму продолжува да се извршува преку воспоставениот интерен кол центар кој се грижи за наплатата од +1 денови на доцнење.

Во рамки на Дирекцијата за стратешко управување со ризик, активностите се насочени кон идентификација, мерење и мониторинг на кредитниот ризик. Мониторингот се врши преку следење на квалитетот на кредитното портфолио на Групата и неговата секторска и географска дисперзија. Тоа подразбира континуирано следење на кредитната изложеност кон поединечни субјекти или група на поврзани субјекти за која цел на месечна основа се изработува оценка на ризичноста на пласманите и нивна класификација според нивото на ризичност. Дирекцијата редовно ја исполнува обврската за известување на Одборот за раководење со ризик, Надзорниот одбор и останатите засегнати страни и функции во Групата за движењето на кредитното портфолио од аспект на неговата ризичност.

Вкупната актива на Групата изложена на кредитен ризик ги опфаќа пласманите во кредити на клиенти, побарувања по основ на редовна камата, вонбилансната кредитна изложеност на Групата како и другите побарувања во кои покрај капиталните вложувања на Групата во други друштва, спаѓаат и побарувањата од купувачи, побарувањата по основ на провизии и надомести и други побарувања за кои Групата го проценува кредитниот ризик.

31 декември 2023

2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)

2.1 Кредитен ризик (продолжение)

Опис на нивото и промените во висината на исправката на вредноста и на издвоената посебна резерва

Групата врши оценка и класификација на секоја активна билансна и вонбилансна ставка според степенот на кредитен ризик на кој е изложена како резултат на таа ставка на начин и критериуми согласно МСФИ 9 методологијата е усогласена и со барањата на Одлуката за методологија за управување со кредитен ризик.

Изложеноста на кредитен ризик, која е предмет на класификација од страна на Групата, ги опфаќа активните билансни побарувања врз основа на: достасани и недостасани кредити, нефункционални кредити, депозити кај банки и останати финансиски институции, побарувања врз основа на камати, нефункционална камата, побарувања врз основа на провизии и надомести, други достасани и нефункционални побарувања, и други побарувања кои ја изложуваат Групата на кредитен ризик.

Групата нема обврска да врши класификација според изложеноста на кредитен ризик на следниве активни билансни ставки: парични средства, сметки на Групата кај Народна банка, нематеријални средства, недвижностите и опремата, природните богатства, средствата за работа и залихите; ставките кои ја изложуваат Групата на пазарен и/или друг вид ризик, различен од кредитниот ризик - вложувања во хартии од вредност и други финансиски инструменти чувани за тргување, вложувања во хартии од вредност и други финансиски инструменти кои се мерат по објективна вредност преку консолидираниот биланс на успех.

При класификација на изложеноста на кредитен ризик, Групата ги зема во предвид следниве критериуми:

- кредитната способност на клиентот;
- уредност во измирувањето на обврските од страна на клиентот;
- квалитетот на обезбедувањето за нефункционалните пласмани

Класификацијата на изложеноста на кредитен ризик е во согласност со Одлуката за методологија за управување со кредитен ризик на НБРСМ („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20 и 116/20) и истата за 2023 година се движи во следниве рамки:

- Од 0% до 5% на изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категорија на ризик А;
- Над 5% до 20% на изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категорија на ризик Б;
- Над 20% до 45% на изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категорија на ризик В;
- Над 45% до 70% на изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категорија на ризик Г;
- Над 70% до 100% на изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категорија на ризик Д.

И во 2023 година Групата изврши калкулација на резервациите за кредитен ризик со барањата на Методологијата кој подразбира користење на едногодишни стапки на загуба за портфолиото со најнизок ризик, и стапки на загуба за целиот животен век на продуктот во случај на оценет зголемен ризик кај пласманите. По овој основ портфолиото на Групата е поделено по групи на ризичност: Група (Stage) 1, Група (Stage) 2 и Група (Stage) 3.

Во текот на 2022 како резултат на актуелната геополитичка криза групата имплементираше нови отстапки од критериумите за зголемен кредитен ризик при утврдување на група 2 односно Stage Overlay критериуми за индустриите кои согласно Анализите од групацијата можат потенцијално да бидат афектирани од оваа криза, а тоа се Циклички потрошувачки продукти, Енергија, Метали и Хемикалии. Групата користеше FLI (forward looking information) за мерење на Очекуваните кредитни загуби. Најзначајните претпоставки во FLI (forward looking information) концептот и кои корелираат со нивото на Очекуваните кредитни загуби го земаат во предвид очекуваното ниво на раст на БДП, растот на инфлацијата и невработеноста.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2023

2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)

2.1 Кредитен ризик (продолжение)

А. Анализа на вкупната изложеност на кредитен ризик

Кредити на и побарувања од Банки	Кредити на и побарувања од други компани		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до доспевање		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизи и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложености		Вкупно	
	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022
во <i>шпади денари</i>																
Изложеност на кредитен ризик, класификувана во Групата 1																
Сметководствена вредност, пред исправка на вредноста/посебна резерва	2.591	47.070	51.508.537	44.293.587	8.156.738	7.460.591	-	-	20.015.845	13.639.907	32.469	550.123	10.322.429	10.102.046	90.538.762	76.105.234
(Исправка на вредноста и посебна резерва)	(692)	(797)	(838.195)	(598.387)	(4.007)	(8.832)	-	-	(1.214)	(811)	(345)	(629)	(108.428)	(99.950)	(953.510)	(709.538)
Сметководствена вредност, намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	1.899	46.273	50.670.342	43.695.200	8.152.731	7.451.759	-	-	20.014.631	13.639.096	32.124	499.524	10.214.001	10.002.096	89.585.252	75.395.696
Изложеност на кредитен ризик, класификувана во Групата 2																
Сметководствена вредност, пред исправка на вредноста/посебна резерва	3	47	14.328.589	14.425.941	-	-	-	-	-	-	12.974	352	2.535.696	1.534.371	16.877.614	15.988.578
(Исправка на вредноста и посебна резерва)	-	(1)	(1.475.096)	(1.472.529)	-	-	-	-	-	-	(1.966)	(22)	(105.379)	(97.608)	(1.582.463)	(1.571.078)
Сметководствена вредност, намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	3	46	12.853.493	12.953.412	-	-	-	-	-	-	11.008	330	2.430.317	1.436.763	15.295.151	14.397.500
Изложеност на кредитен ризик, класификувана во Групата 3																
Сметководствена вредност, пред исправка на вредноста/посебна резерва	-	-	1.481.767	1.724.303	-	-	-	-	-	-	32.764	13.328	159.052	157.687	1.686.911	1.936.327
(Исправка на вредноста и посебна резерва)	-	-	(1.176.115)	(1.378.721)	-	-	-	-	-	-	(31.182)	(13.270)	(151.161)	(150.297)	(1.371.728)	(1.579.432)
Сметководствена вредност, намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	-	-	305.652	345.582	-	-	-	-	-	-	1.582	58	7.891	7.390	315.183	356.895
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик пред исправката на вредноста и посебната резерва	2.594	47.117	67.318.893	60.443.831	8.156.738	7.460.591	-	-	20.015.845	13.639.907	76.207	513.833	13.017.177	11.794.104	109.103.287	94.010.139
(Вкупна исправка на вредноста и посебна резерва)	(692)	(798)	(3.489.406)	(3.449.637)	(4.007)	(8.832)	-	-	(1.214)	(811)	(345)	(629)	(13.921)	(347.855)	(3.907.701)	(3.860.048)
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	1.902	46.319	63.829.487	56.994.194	8.152.731	7.451.759	-	-	20.014.631	13.639.096	44.714	499.912	12.652.209	11.446.249	105.195.586	90.150.091

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)
2.1 Кредитен ризик (продолжение)
В. Концентрација на кредитниот ризик по сектори и дејности

Кредити на и побарувања од банки	Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за превози и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложености		Вкупно	
	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022
Нерезиденти	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Земјоделство, шумарство и рибарство	-	374.615	-	278.655	-	-	-	96	72	-	12.535	86.682	387.246	365.410
Рударство и вадење на камен	-	110.418	-	156.985	-	-	18	39	30	-	1.006	984	111.442	158.018
Преработена индустрија	6	1.282.425	-	1.384.993	-	-	85	60	-	-	123.544	148.550	1.406.060	1.553.583
Текстилна индустрија и производство на облека и обуви	-	892.452	-	699.463	-	-	97	1.127	-	-	98.385	88.746	990.934	789.336
Хемиска индустрија, производство на градежни материјали, производство и преработка на горива, фармацевтска индустрија	-	711.858	-	831.944	-	-	74	84	1	-	132.092	121.689	844.024	953.718
Производство на метали, машини, алати и опрема	6	1.683.319	-	1.406.709	-	-	405	861	-	-	1.241.712	834.513	2.925.442	2.242.083
Останата преработувачка индустрија	2	790.022	-	789.045	-	-	131	168	4	-	902.994	871.978	1.693.152	1.661.195
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	-	4.915.769	-	2.964.887	-	-	342	555	-	-	244.091	498.392	5.160.202	3.463.834
Снабдување со вода, отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината	-	138.770	-	160.294	-	-	7	13	-	-	22.036	10.475	160.813	170.782
Градежништво	27	3.692.014	-	3.311.859	-	-	642	555	14	-	2.264.326	2.055.921	5.957.009	5.366.349
Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли	54	12.037.673	-	11.676.747	-	-	2.254	1.994	7	-	4.294.335	3.375.421	16.334.316	15.054.169
Транспорт и складирање	16	2.089.332	-	2.227.083	-	-	889	735	2	-	1.361.354	1.305.259	3.451.593	3.533.079
Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	-	784.758	-	532.305	-	-	180	184	1	-	22.486	32.642	807.424	565.132
Информации и комуникации	1.791	337.427	-	320.414	-	-	99	121	-	-	257.584	398.096	595.110	718.631
Финансиски дејности и дејности на осигурување	-	385.240	-	269.141	-	-	29.099	6.741	-	-	46.817	12.215	20.493.611	13.985.505
Дејности во врска со недвижен имот	-	1.594.181	-	711.461	-	-	23	24	-	-	191.744	1.199	1.785.948	712.684
Стручни, научни и технички дејности	-	889.311	-	766.123	-	-	359	457	-	-	84.248	60.150	973.918	826.730
Административни и помошни услужни дејности	-	1.155.026	-	1.246.233	-	-	114	116	-	-	43.801	335.923	1.198.941	1.582.272
Јавна управа и одбрана, здолжително социјално осигурување	-	3.034	-	28.122	-	-	6	13	-	-	415.145	-	8.570.916	8.017.870
Образование	-	57.947	-	23.664	-	-	23	16	-	-	29.868	31.196	87.838	54.876
Дејности на здравствена и социјална заштита	-	269.358	-	248.169	-	-	73	42	-	-	2.729	41.054	272.160	289.265
Уметност, забава и рекреација	-	40.502	-	33.849	-	-	99	83	-	-	-	24	40.601	33.956
Други услужни дејности	-	169.944	-	3.851	-	-	216	128	-	-	-	261	170.160	4.240
Дејности на домаќинствата како работодавачи; дејности на домаќинствата кои произведуваат разновидна стока и вршат различни услуги за сопствени потреби	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дејности на екстериторјални организации и тела	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Физички лица	-	29.424.092	-	26.911.153	-	-	9.362	7.320	-	-	1.242	1.121.101	30.709.218	28.040.425
Трговци поединци и физички лица кои не се сметаат за трговци	-	11.045	-	-	-	-	21	25	-	-	67.487	13.788	67.508	24.949
Вкупно	1.902	63.829.487	-	56.994.194	-	-	44.714	21.533	-	-	499.912	11.446.249	105.195.586	90.150.091

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)
2.1 Кредитен ризик (продолжение)
Г. Концентрација на кредитниот ризик по географска локација

Кредити на и побарувања од банки	Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достигавање		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизии и надомести		Останати побарувања		Бонбилансни изложености		Вкупно	
	тековна година 2023	тековна година 2023	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022
1.902	596	63.829.181	7.168.249	6.576.901	-	-	15.914.644	11.141.156	44.701	21.523	499.912	550.941	12.132.999	11.445.734	99.591.588	86.730.970
-	16.093	2	984.482	874.858	-	-	3.045.372	1.851.334	6	4	-	-	37.002	356	4.066.864	2.742.806
-	29.630	-	-	-	-	-	953.506	548.259	2	2	-	-	482.207	-	1.435.715	577.891
-	-	304	-	-	-	-	101.109	98.347	3	1	-	-	1	159	101.417	98.648
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	2	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.902	46.319	63.829.487	8.152.731	7.451.759	-	-	20.014.631	13.639.096	44.714	21.533	499.912	550.941	12.652.209	11.446.249	105.195.586	90.150.091

во илјади денари

Географска локација

Република Македонија

Земји-членки на Европската унија

Европа (останато)

Земји-членки на ОЕЦД (без европските земји-членки на ОЕЦД)

Останато (наведете ја поединечно изложеноста која претставува повеќе од 10% од вкупната кредитна изложеност)

_____

_____

_____

Вкупно

Изложеноста на кредитите и побарувања според географска положба на должниците е 100% концентрирано во Р.С. Македонија (2022: 100%).

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023**2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)****2.2. Ликвидносен ризик**

Ликвидносниот ризик претставува ризик од неможност Групата да обезбеди доволно парични средства за измирување на своите краткорочни обврски во моментот на нивното достасување, односно ризик дека потребните ликвидни средства ќе се обезбедат со многу повисоки трошоци.

2.2.1 Процес на управување со ликвидносниот ризик

Групата управува со ризикот на ликвидност преку обезбедување на доволна количина на ликвидни средства, првенствено на пари и парични еквиваленти, со цел да се овозможи редовно работење на Групата. Совпаѓањето и контролираната неусогласеност на средствата и обврските е од фундаментално значење за раководството на Групата.

Групата управува со ризикот на ликвидност преку постојано набљудување на доспеаноста на средствата и обврските.

Групата активно ја следи, управува и ја контролира изложеноста на ликвидносен ризик што опфаќа управување со средствата во активата и изворите на средства согласно финансиските и готовински текови како и нивната концентрација, а се со цел хармонизирање на паричните приливи и одливи. Изложеноста на ликвидносен ризик се мери преку екстерно и интерно утврдените лимити, односно усогласеноста на Групата со истите.

Покрај екстерните ликвидносни индикатори, Групата ги пресметува и следи интерните ликвидносни индикатори кои се дел од процесот на управување со ликвидноста а подразбираат усогласеност со Групациските Барања и Барањата на Европската регулатива (LCR, NSFR).

Новата методологија од НБРСМ за управување со ликвидносниот ризик е во примена од 01.01.2021 година.

Како дел од процесот на управување со ликвидносниот ризик, Групата ги анализира нивото на концентрација и учеството на 10 најголеми депоненти со состојба на депозитна база на крај на месец, како и нивната усогласеност со интерно воспоставените лимити.

Групата континуирано ја следеше законската обврска за задолжителна резерва во денари и во девизи во насока на почитување во целост на Законската регулатива која ја уредува оваа област.

Следните табели ги анализираат средствата и обврските на Групата, групирани според нивната договорна достасаност, односно преостанатиот период од датумот на известување до договорениот. Прикажаните износи се намалени за износите на акумулирана амортизација, исправка на вредност и издвоената посебна резерва. Постојат индикации за рочна неусогласеност за периодот од 1 до 12 месеци. Основна причина е фактот што краткорочните извори на средства се ангажирани за одобрување кредити со подолг временски период на доспевање. Групата изработува и очекувана рочна структура во која е вграден елементот на предвидување и имајќи го предвид искуството од минатите години истата укажува на стабилна ликвидносна позиција.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)
2.2 Ликвидносен ризик (продолжение)
2.2.1 Процес на управување со ликвидносниот ризик (продолжение)
Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски (преостаната рочност)

<i>во илјади денари</i>	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно
2023 (тековна година)							
Финансиски средства							
Парични средства и парични еквиваленти	14.189.149	-	-	5.826.696	-	-	20.015.845
Средства за тргување	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	2.483	-	-	70	42	-	2.595
Кредити на и побарувања од други комитенти	3.324.097	4.243.737	18.756.289	8.696.514	13.802.541	18.614.354	67.437.532
Вложувања во хартии од вредност	201.538	49.201	1.295.103	1.827.962	4.778.992	-	8.152.796
Вложувања во придружени друштва	244.238	-	-	-	-	-	244.238
Побарувања за данок на добивка (тековен)	-	-	-	-	-	-	-
Останати побарувања	361.875	76.753	26.332	62	48.894	-	513.916
Заложени средства	-	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства	16.264	-	-	-	-	-	16.264
Вкупна финансиски средства	18.339.644	4.369.691	20.077.724	16.351.304	18.630.469	18.614.354	96.383.186
Финансиски обврски							
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	2.450.647	4.735.115	-	-	-	-	7.185.762
Депозити на други комитенти	56.861.004	813.546	2.086.097	1.178.588	41.190	57.695	61.038.120
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	76.463	-	55.905	1.937.867	2.522.488	5.501.518	10.094.241
Субординирани обврски	32.268	-	491.960	-	1.906.345	-	2.430.573
Обврски за данок на добивка (тековен)	-	-	59.637	-	-	-	59.637
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	659.421	407	3.353	598	455	679	664.913
Вкупно финансиски обврски	60.079.803	5.549.068	2.696.952	3.117.053	4.470.478	5.559.892	81.473.246
Вонбилансни стапки							
Вонбилансна актива	-	-	-	-	-	-	-
Вонбилансна пасива	31.548.133	-	-	-	-	-	31.548.133
Рочна неусогласеност	(73.288.292)	(1.179.377)	17.380.772	13.234.251	14.159.991	13.054.462	(16.638.193)

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

31 декември 2023

2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)

2.2 Ликвидносен ризик (продолжение)

2.2.1 Процес на управување со ликвидносниот ризик (продолжение)

Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски (преостаната рочност)
(продолжение)

во илјади денари

2022 (претходна година)

Финансиски средства

	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно
Парични средства и парични еквиваленти	12.239.721	-	4.397.607	-	-	-	16.637.328
Средства за тргување	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	16.448	-	29.871	-	-	-	46.319
Кредити на и побарувања од други комитенти	3.827.187	3.952.832	16.338.272	6.204.291	13.916.682	12.754.930	56.994.194
Вложувања во хартии од вредност	169.924	307.168	2.199.965	100.729	3.246.909	1.427.064	7.451.759
Вложувања во придружени друштва	190.367	-	-	-	-	-	190.367
Побарувања за данок на добивка (тековен)	-	-	-	-	-	-	-
Останати побарувања	471.305	101.130	24	11	5	-	572.475
Заложени средства	-	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства	32.839	-	-	-	-	-	32.839
Вкупна финансиски средства	16.947.791	4.361.130	22.965.739	6.305.031	17.163.596	14.181.994	81.925.281
Финансиски обврски							
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	276.823	1.844.796	1.106.878	1.106.877	-	-	4.335.374
Депозити на други комитенти	51.166.721	314.992	1.049.563	1.827.933	648.403	56.456	55.064.068
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	95.448	769	37.086	409.250	3.241.003	5.940.577	9.724.133
Субординирани обврски	23.528	-	-	491.946	1.906.289	-	2.421.763
Обврски за данок на добивка (тековен)	48.461	-	-	-	-	-	48.461
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	466.440	-	-	-	-	-	466.440
Вкупно финансиски обврски	52.077.421	2.160.557	2.193.527	3.836.006	5.795.695	5.997.033	72.060.239
Вонбилансни ставки							
Вонбилансна актива	-	-	-	-	-	-	-
Вонбилансна пасива	28.654.218	-	-	-	-	-	28.654.218
Рочна неусогласеност	(63.783.848)	2.200.573	20.772.212	2.469.025	11.367.901	8.184.961	(18.789.176)

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023**2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)****2.3 Пазарен ризик**

Групата е изложена на пазарни ризици. Пазарните ризици произлегуваат од отворената позиција на Групата на ефектот од флукуацијата на пазарните каматни стапки, како и од ефектот од флукуацијата на курсевите на странските валути. Раководството на Групата утврдува прифатливи лимити на ризик, кои се базираат на нивно секојдневно следење.

За следење на каматниот ризик Групата има донесено интерни акти за управувањето со каматниот ризик кои претставуваат интегрален дел од процесот на управување со пазарните ризици. Покрај интерните документи најмалку квартално се врши анализа на каматниот ризик и неговото влијание врз капиталот на Групата (duration of equity). Основна цел е ограничување на потенцијалната загуба поради промените во висината на пазарните каматни стапки, одржување на профитабилноста, сигурноста во работењето и пазарната вредност на капиталот на Групата.

Каматниот ризик, како дел од пазарниот ризик, претставува важен дел од процесот на управување со ризиците и истиот е под постојан мониторинг и контрола се со цел да се овозможи ефикасно управување со истиот и да се постигнат планираните финансиски резултати, како и да се зголеми економската и пазарната вредност на средствата и капиталот на Групата.

Групата води активна политика на каматни стапки, која се темели на Деловниот план на Групата, како и на конкурентската позиција во однос на другите банки на пазарот. Во текот на целата година, континуирано се врши анализа на каматносноста актива и пасива, степенот на чувствителност на промената на каматните стапки, просечна пондерирана активна и пасивна каматна стапка, големината на каматносноста актива и пасива со интерно и екстерно определување на каматните стапки, како и други релевантни показатели. Врз основа на сите овие анализи АЛКО Комитетот донесува понатамошни одлуки во насока на промена на каматните стапки.

Управувањето со валутниот ризик, кој исто така е дел од процесот на управување со пазарниот ризик, се остварува во услови на стабилен курс на денарот, односно во услови на продолжување на рестриktivната монетарна политика на ниво на држава. Групата активно превзема активности за адекватна идентификација, мерење, следење и контрола на изложеноста на валутен ризик кои опфаќаат утврдување на изворите на валутен ризик, методи на мерење на истиот, воспоставување на лимити и други контролни механизми.

Основниот инструмент за управување со валутниот ризик, отворената девизна позиција на Групата, се пресметува на агрегатно ниво како и поодделно по валути и се следи нивната усогласеност со екстерно и интерно утврдените лимити. Потенцијалната максимална загуба од валутниот ризик Групата исто така ја проценува и со употреба на VaR- Value at Risk методата согласно групациските стандарди.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)
2.3 Пазарен ризик (продолжение)
2.3.1 Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик
A. Анализа на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските

	Добивка/Загуба	Сопствени средства	Актива пондерирана според ризици	Стапка на адекватност на капиталот
	во илјади денари	во илјади денари	во илјади денари	во %
2023 (тековна година)				
Износ пред анализи на чувствителност/стрес-тестови (состојба на 31.12.2023)	1.514.825	13.615.004	74.070.588	18,38%
Ефекти од примена на сценарија				
Ризик од промена на девизен курс (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)				
Депрецијација на денарот за 15%	1.535.252	13.635.444	82.043.679	16,62%
Депрецијација на денарот за 10%	1.528.439	13.628.631	79.385.982	17,17%
Апрецијација на денарот за 15%	1.494.372	13.594.564	66.097.497	20,57%
Апрецијација на денарот за 10%	1.501.185	13.601.377	68.755.194	19,78%
Ризик од промена на каматните стапка (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)				
Каматен шок од 300 базични поени кој влијае врз повлекување на 30% од депозитите на физички и правни лица чија каматна стапка е променлива и прилагодлива.	1.319.138	13.419.330	74.056.955	18,12%
Ризик од промена на пазарната цена кај вложувањата во сопственички хартии од вредност (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)				
вложувањата на Банката во сопственички хартии од вредност е незначително во однос на вкупната актива, па согласно тоа Банката не врши стрес-тест	/	/	/	/
Комбинирани сценарија, ако има (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)				
Комбинација од депрецијација на денарот за 10% и пораст на износот на вкупните кредити класифицирани во категориите на ризик В, Г и Д за 10% со трансфер на подеднаков износ на кредити од категориите А и Б	1.237.589	13.337.781	79.095.132	16,86%
Комбинација од депрецијација на денарот за 10% и пораст на износот на вкупните кредити класифицирани во категориите на ризик В, Г и Д за 30% со трансфер на подеднаков износ на кредити од категориите А и Б	1.076.960	13.177.152	78.934.503	16,69%
Комбинација од депрецијација на денарот за 10% и пораст на износот на вкупните кредити класифицирани во категориите на ризик В, Г и Д за 50% со трансфер на подеднаков износ на кредити од категориите А и Б	916.330	13.016.522	78.773.873	16,52%

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)
2.3 Пазарен ризик (продолжение)
2.3.1 Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик (продолжение)
A. Анализа на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските (продолжение)

	Добивка/Загуба	Сопствени средства	Актива пондерирана според ризици	Стапка на адекватност на капиталот
	во илјади денари	во илјади денари	во илјади денари	во %
2022 (претходна година)				
Износ пред анализи на чувствителност/стрес-тестови (состојба на 31.12.2022)	1.082.799	12.477.946	67.499.403	18,49%
Ефекти од примена на сценарија				
Ризик од промена на девизен курс (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)				
Депрецијација на денарот за 20%	1.248.524	12.643.671	75.611.594	16,72%
Депрецијација на денарот за 10%	1.193.282	12.588.429	72.907.495	17,27%
Апрецијација на денарот за 20%	917.074	12.312.221	59.387.000	20,73%
Апрецијација на денарот за 10%	972.316	12.367.463	62.091.099	19,92%
Ризик од промена на каматните стапка (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)				
Каматен шок од 300 базични поени кој влијае врз повлекување на 30% од депозитите на физички и правни лица чија каматна стапка е променлива и прилагодлива.	963.515	12.358.662	67.489.645	18,31%
Ризик од промена на пазарната цена кај вложувањата во сопственички хартии од вредност (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)				
вложувањата на Банката во сопственички хартии од вредност е незначително во однос на вкупната актива, па согласно тоа Банката не врши стрес-тест				
Комбинирани сценарија, ако има (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)				
Комбинација од депрецијација на денарот за 20% и пораст на износот на вкупните кредити класифицирани во категориите на ризик В, Г и Д за 10% со трансфер на подеднаков износ на кредити од категориите А и Б	912.926	12.308.073	72.627.138	16,95%
Комбинација од депрецијација на денарот за 20% и пораст на износот на вкупните кредити класифицирани во категориите на ризик В, Г и Д за 30% со трансфер на подеднаков износ на кредити од категориите А и Б	744.649	12.139.796	72.458.862	16,75%
Комбинација од депрецијација на денарот за 20% и пораст на износот на вкупните кредити класифицирани во категориите на ризик В, Г и Д за 50% со трансфер на подеднаков износ на кредити од категориите А и Б	576.373	11.971.520	72.290.586	16,56%

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)

2.3 Пазарен ризик (продолжение)

2.3.1 Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик (продолжение)

Б. Анализа на вредноста изложена на пазарен ризик за портфолио за тргување

	тековна година 2023				претходна година 2022			
	состојба на 31 декември	просечна вредност	највисока вредност (максимум)	најниска вредност (минимум)	состојба на 31 декември	просечна вредност	највисока вредност (максимум)	најниска вредност (минимум)
<i>во илјади денари</i>								
Вредност изложена на ризик кај каматоносните инструменти	-	-	-	-	-	-	-	-
Вредност изложена на ризик кај инструментите во странска валута	-	-	-	-	-	-	-	-
Вредност изложена на ризик кај сопственичките инструменти	-	-	-	-	-	-	-	-
Варијанса (ефект на нетирање)	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-	-	-	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)
2.3 Пазарен ризик (продолжение)
A. Анализа на чувствителноста на промени на каматните стапки

Во табелата подолу е даден преглед на Образецот ВПВ од Упатството за спроведување на Одлуката за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолио на банкарски активности согласно важечката пропишана регулатива на НБРСМ на 31 декември 2023 и 2022 година.

Позиција	Валута	тековна година 2023	претходна година 2022
1.1 НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКД (ФКС + ВКС + ПКС)	МКД	599.783	363.247
1.2 НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА ЕУР (ФКС + ВКС + ПКС)	ЕУР	496.957	282.665
1.3 НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА УСД (ФКС + ВКС + ПКС)	УСД	(3.476)	(5.735)
1.4 НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА остан (ФКС + ВКС + ПКС)	остан	(2.128)	(3.391)
1.5 НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКДкпЕУР (ФКС + ВКС + ПКС)	МКДкпЕУР	270.642	414.643
1.6 НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКДкпУСД (ФКС + ВКС + ПКС)	МКДкпУСД	(14.154)	(15.773)
2. ВКУПНА ПОНДЕРИРАНА ВРЕДНОСТ - ПРОМЕНА НА ЕКОНОМСКАТА ВРЕДНОСТ НА ПОРТФОЛИОТО НА БАНКАРСКИ АКТИВНОСТИ (1.1 + 1.2 + 1.3 + 1.4 + 1.5 + 1.6)		1.347.624	1.035.656
3. СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА		12.122.264	11.527.173
4. ВКУПНА ПОНДЕРИРАНА ВРЕДНОСТ/СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА (2/3*100)		11,12%	8,98%

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)

2.3 Пазарен ризик (продолжение)

2.3.2 Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување) (продолжение)

Б. Анализа на усогласеноста на каматните стапки

Групата е изложена на ризици во однос на ефектите од движењата на нивото на каматните стапки на пазарот, врз финансиските позиции и готовинските текови. Каматните маргини можат да се зголемат како резултат на таквите промени, но исто така можат и да се намалат или да предизвикаат загуба во случај на појава на непланирани движења. Активностите за управување со средствата и обврските се спроведуваат од аспект на реагирање на сензитивноста на Групата на промените на каматните стапки. Групата секогаш настојува да ја контролира и управува каматната маргина. Крајниот ефект ќе зависи од различни фактори, вклучувајќи ја стабилноста на економијата, опкружувањето и стапката на инфлација. Во табелата е прикажана Анализа на усогласеноста на каматните стапки на финансиските средства и обврски со состојба на 31 декември 2023 и 2022 година.

во илјади денари

2023 (тековна година)

Финансиски средства

Парични средства и парични еквиваленти
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Кредити на и побарувања од банки
Кредити на и побарувања од други комитенти
Вложувања во хартии од вредност
Останата неспомната каматочувствителна актива

Вкупно каматочувствителни финансиски средства

Финансиски обврски

Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Депозити на банки
Депозити на други комитенти
Издадени должнички хартии од вредност
Обврски по кредити
Субординирани обврски и хибридни инструменти
Останати неспомнати каматочувствителни обврски

Вкупно каматочувствителни финансиски обврски

Нето-билансна позиција

Вонбилансни каматочувствителни активни позиции
Вонбилансни каматочувствителни пасивни позиции
Нето-вонбилансна позиција
Вкупна нето-позиција

	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно каматноосни средства / обврски
10.502.588	-	-	-	-	-	-	10.502.588
19.482.589	3.542.772	17.721.243	6.512.403	7.945.656	8.862.182	-	64.066.845
-	47.540	1.293.501	1.702.007	4.031.569	-	-	7.074.617
29.985.177	3.590.312	19.014.744	8.214.410	11.977.225	8.862.182	-	81.644.050
-	-	-	-	-	-	-	-
5.994.575	1.232.540	7.231.240	8.266.346	1.316.391	207.484	-	1.232.540
853.901	2.608.730	2.137.741	954.560	1.662.182	1.803.648	-	25.825.969
-	307.475	491.960	-	1.598.870	-	-	10.020.762
6.848.476	6.958.678	9.860.941	9.220.906	4.577.443	2.011.132	-	39.477.576
23.136.701	(3.368.366)	9.153.803	(1.006.496)	7.399.782	6.851.050	-	42.166.474
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
23.136.701	(3.368.366)	9.153.803	(1.006.496)	7.399.782	6.851.050	-	42.166.474

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)

2.3 Пазарен ризик (продолжение)

2.3.2 Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување) (продолжение)

Б. Анализа на усогласеноста на каматните стапки (продолжение)

во илјади денари

	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно каматносно средства / обврски
2022 (претходна година)							
Финансиски средства							
Парични средства и парични еквиваленти	8.467.236	-	-	-	-	-	8.467.236
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од други комитенти	21.876.222	5.212.674	8.912.426	5.821.106	7.895.200	6.787.420	56.505.048
Вложувања во хартии од вредност	-	-	1.087.953	1.209.583	3.243.617	1.425.104	6.966.257
Останата неспомната каматочувствителна актива	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно каматочувствителни финансиски средства	30.343.458	5.212.674	10.000.379	7.030.689	11.138.817	8.212.524	71.938.541
Финансиски обврски							
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	-	1.232.540	-	-	-	-	1.232.540
Депозити на други комитенти	3.426.651	2.339.668	5.186.986	4.444.612	4.566.307	258.573	20.222.797
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	1.052.166	2.320.987	2.378.907	748.979	1.551.271	1.639.475	9.691.785
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	307.466	-	491.946	1.598.823	-	2.398.235
Останати неспомнати каматочувствителни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно каматочувствителни финансиски обврски	4.478.817	6.200.661	7.565.893	5.685.537	7.716.401	1.898.048	33.545.357
Нето-билансна позиција	25.864.641	(987.987)	2.434.486	1.345.152	3.422.416	6.314.476	38.393.184
Вонбилансни каматочувствителни активни позиции	-	-	-	-	-	-	-
Вонбилансни каматочувствителни пасивни позиции	-	-	-	-	-	-	-
Нето-вонбилансна позиција	-	-	-	-	-	-	-
Вкупна нето-позиција	25.864.641	(987.987)	2.434.486	1.345.152	3.422.416	6.314.476	38.393.184

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)
2.3 Пазарен ризик (продолжение)
2.3.3 Валутен ризик

Управувањето со валутниот ризик, кој исто така е дел од процесот на управување со пазарниот ризик, се остварува во услови на стабилен курс на денарот, односно во услови на продолжување на рестриktivната монетарна политика на ниво на држава. Групата активно превзема активности за адекватна идентификација, мерење, следење и контрола на изложеноста на валутен ризик кои опфаќаат утврдување на изворите на валутен ризик, методи на мерење на истиот, воспоставување на лимити и други контролни механизми.

Основниот инструмент за управување со валутниот ризик, отворената девизна позиција на Групата, се пресметува на агрегатно ниво како и поодделно по валути и се следи нивната усогласеност со екстерно и интерно утврдените лимити.

во илјади денари	МКД	ЕУР	УСД	наведете ги одделно валутите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните монетарни средства/обврски					Други валути	Вкупно
2023 (тековна година)										
Монетарни средства										
Парични средства и парични еквиваленти	8.568.076	9.597.121	807.342	-	-	-	-	-	1.042.092	20.014.631
Средства за тргување	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	1.902	-	-	-	-	-	-	-	-	1.902
Кредити на и побарувања од други комитенти	29.947.430	33.876.148	5.909	-	-	-	-	-	-	63.829.487
Вложувања во хартии од вредност	4.010.781	4.141.950	-	-	-	-	-	-	-	8.152.731
Вложувања во придружени друштва	244.238	-	-	-	-	-	-	-	-	244.238
Побарувања за данок на добивка (тековен)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати побарувања	723.923	10.980	1.726	-	-	-	-	-	1.396	738.025
Заложени средства	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства	16.264	-	-	-	-	-	-	-	-	16.264
Вкупно монетарни средства	43.512.614	47.626.199	814.977	-	-	-	-	-	1.043.488	92.997.278
Монетарни обврски										
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	122.292	7.001.513	21.094	-	-	-	-	-	40.863	7.185.762
Депозити на други комитенти	30.181.104	27.602.410	1.953.291	-	-	-	-	-	1.301.315	61.038.120
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	174.315	9.785.711	134.215	-	-	-	-	-	-	10.094.241
Субординирани обврски	-	2.430.573	-	-	-	-	-	-	-	2.430.573
Обврски за данок на добивка (тековен)	59.637	-	-	-	-	-	-	-	-	59.637
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	353.495	231.596	72.523	-	-	-	-	-	7.299	664.913
Вкупно монетарни обврски	30.890.843	47.051.803	2.181.123	-	-	-	-	-	1.349.477	81.473.246
Нето-позиција	12.621.771	574.396	(1.366.146)	-	-	-	-	-	(305.989)	11.524.032

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)
2.3 Пазарен ризик (продолжение)
2.3.3. Валутен ризик (продолжение)

во илјади денари

	МКД	ЕУР	УСД	наведете ги одделно валутите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните монетарни средства/обврски					Други валути	Вкупно
2022 (претходна година)										
Монетарни средства										
Парични средства и парични еквиваленти	8.389.354	6.475.106	818.392	-	-	-	-	954.476	16.637.328	
Средства за тргување	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Кредити на и побарувања од банки	16.685	-	29.634	-	-	-	-	-	46.319	
Кредити на и побарувања од други комитенти	24.061.227	32.926.937	6.030	-	-	-	-	-	56.994.194	
Вложувања во хартии од вредност	3.533.644	3.918.115	-	-	-	-	-	-	7.451.759	
Вложувања во придружени друштва	190.367	-	-	-	-	-	-	-	190.367	
Побарувања за данок на добивка (тековен)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Останати побарувања	561.309	7.906	1.844	-	-	-	-	1.416	572.475	
Заложени средства	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Одложени даночни средства	32.839	-	-	-	-	-	-	-	32.839	
Вкупно монетарни средства	36.785.425	43.328.064	855.900	-	-	-	-	955.892	81.925.281	
Монетарни обврски										
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Депозити на банки	127.141	4.134.990	28.432	-	-	-	-	44.811	4.335.374	
Депозити на други комитенти	26.425.283	24.877.498	2.503.216	-	-	-	-	1.258.071	55.064.068	
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Обврски по кредити	127.300	9.448.439	148.394	-	-	-	-	-	9.724.133	
Субординирани обврски	-	2.421.763	-	-	-	-	-	-	2.421.763	
Обврски за данок на добивка (тековен)	48.461	-	-	-	-	-	-	-	48.461	
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Останати обврски	287.837	113.651	57.257	-	-	-	-	7.695	466.440	
Вкупно монетарни обврски	27.016.022	40.996.341	2.737.299	-	-	-	-	1.310.577	72.060.239	
Нето-позиција	9.769.403	2.331.723	(1.881.399)	-	-	-	-	(354.685)	9.865.042	

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ 31 декември 2023

2. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ (продолжение)

2.4 Оперативен ризик

Во рамките на своите интерни акти Групата ги дефинира оперативните ризици како ризици коишто настануваат заради недостатоци или грешки при делувањето на внатрешните процеси, системи и луѓе или заради надворешни настани. Определбата го вклучува и правниот ризик, а не го вклучува стратемскиот ризик и ризикот од губење на доброто име (репутацискиот ризик). Меѓутоа поради значењето што го има репутацискиот ризик, истиот се зема во предвид при управувањето со оперативните ризици.

Цел во управувањето со оперативните ризици е да се ограничи обемот на потенцијалните загуби и веројатноста за нивна реализација на ниво кое е прифатливо за Групата гледано од финансиски аспект, како и од аспект на угледот на Групата. Групата ги прифаќа оние оперативни ризици кои доколку се реализираат нема да имаат значаен ефект врз консолидираниот финансиски резултат, односно нема да го загорзат понатамошното работење на Групата. За постигнување на таа цел политиката и актите кои произлегуваат од неа воспоставуваат конзистентен пристап во управувањето со оперативните ризици.

И во 2023 година Групата ги применуваше Клучните индикатори на оперативен ризик (KRI – Key Risk Indicators) при контрола и оценка на нивото на оперативен ризик како и методот на самооценување (Risk Control Self Assessment) за оценка на клучните ризици.

Групата врши пресметка на капиталното барање за покривање на оперативните ризици користејќи го стандардизираниот пристап според локалната регулатива.

3. АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ

Управување со капиталот

Основна цел е Групата да ги одржува сопствените средства на оптимално ниво, при тоа запазувајќи го пропишаниот регулаторен минимум. Групата е должна постојано да одржува стапка на адекватност на капиталот, која не може да биде пониска од 8%.

Во текот на 2017 година, стапија на сила измени во Одлуката за методологијата за адекватност на капиталот, со кои има промена во структурата на сопствените средства со поголем акцент на редовниот основен капитал (подобар квалитет), построги барања за капиталните инструменти кои припаѓаат на основниот и дополнителниот капитал; соодветна промена во минималните капитални барања спгласно новата структура:

- Стапка на редовен основен капитал - 4,5%;
- Стапка на основен капитал – 6%;
- Стапка на сопствени средства – 8%.

Исто така, согласно измените во Законот за Банки од октомври 2016 година, НБРСМ вовеле и нова подзаконска регулатива во насока на усогласување со Базелската капитална спогодба Базел 3, како и со соодветните европски регулативи. Со измените на Законот за Банките, банките се должни да одржуваат соодветен износ на капитал за покривање на заштитни слоеви на капиталот и тоа четири заштитни слоеви на капиталот: заштитен слој за зачувување на капиталот утврден на ниво од 2,5% од активата пондерирана според ризиците, противцикличен заштитен слој на капиталот кој може да изнесува до 2,5% од активата пондерирана според ризиците, но и повеќе во зависност од други системски фактори/индикатори, заштитен слој на капиталот за системски значајни банки кој може да се движи од 1% до 3,5% од активата пондерирана според ризиците и системски заштитен слој на капиталот којшто може да се движи од 1% до 3% од активата пондерирана според ризиците. Оваа регулатива се однесува на следното:

- Одлука за методологија за управување со ризикот на задолженост;
- Одлука за методологија за утврдување на максималниот износ за распределба на резултатот од работењето;
- Одлука за методологијата за утврдување на стапката на противцикличен заштитен слој на капиталот за изложености во РСМ;
- Одлука за методологијата за идентификување системски значајни банки;
- Одлука за методологијата за изработка на план за опоравување на системски значајни банки.

**БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023****3. АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ (продолжение)****Управување со капиталот (продолжение)**

Групата беше идентификувана како системски значајна банка од страна на НБРСМ за што има обврска да издвојува редовен основен капитал од 2% од активата пондерирана според ризиците. Исто така, согласно супервизорската оценка на профилот на ризикот од страна на НБРСМ, Групата е должна да издвојува дополнителен капитален додаток од 3,25%, кој може да го исполни со било кој квалитет на капитал, односно било која компонента на сопствените средства. Со 31.12.2023 година, минимална стапка на адекватност на капитал за Банката беше 16,25%, а со крајот на 2022 година, минималната стапка беше 15,25%.

Групата настојува веродостојно да ја измери постојната ризичност на активата, да ја предвиди идната ризичност, како и потребата за сопствени средства со цел одржување оптимално ниво на адекватност на капиталот.

Групата има воспоставено систем на одржувањето на адекватното ниво на сопствените средства во однос на активата пондерирана според ризикот и континуирано ја одржува адекватноста на капиталот на високо ниво.

Доколку се зголеми ризичноста на активата, Групата може да ги зголеми сопствените средства или да превземе мерки за намалување на ризично пондерираната актива за да одржи оптимално ниво на адекватност на капиталот.

Политиката на Групата за реинвестирање на добивката претставува инструмент за зголемување на сопствените средства.

Капиталот потребен за покривање на ризиците претставува збир од капиталот потребен за покривање на кредитниот ризик, капиталот потребен за покривање на валутниот ризик, капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките, капиталот потребен за покривање на пазарните ризици и капиталот потребен за покривање на оперативниот ризик. Групата е должна да располага со адекватно ниво на капитал потребен за покривање на наведените ризици.

Во процесот на управување со ризиците, Групата воведува процедури и методологија за утврдување за адекватноста на капиталот и го пресметува на квартално ниво. Групата врши стрес тест на адекватноста на капиталот каде проверува дали стапката на адекватност на капиталот го одржува пропишаното ниво по законска регулатива односно зацртаната деловна политика на Групата и препораката од регулаторот.

Адекватноста на капиталот на 31 декември 2023 и 31 декември 2022 година е прикажана во продолжение.

Сопствени средства

Во табелата подолу е даден преглед на Извештајот за сопствени средства (Образец СС) подготвен во согласност со Упатството за спроведување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, согласно важечката пропишана регулатива на НБРСМ на 31 декември 2023 и 2022 година.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
3. АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ (продолжение)

Сопствени средства		тековна година 2023	претходна година 2022
Ред. бр.	Опис	<i>во илјади денари</i>	
1.	Сопствени средства	13.615.004	12.477.946
2.	Основен капитал	12.266.667	10.650.318
3.	Редовен основен капитал (РОК)	12.266.667	10.650.318
3.1.	Позиции во РОК	12.250.403	10.617.479
3.1.1.	Капитални инструменти од РОК	5.594.758	5.594.758
3.1.2.	Премија од капиталните инструменти од РОК	666.348	666.348
3.1.3.	Задолжителна општа резерва (општ резервен фонд)	502.197	450.544
3.1.4.	Задржана нераспоредена добивка	4.191.516	3.210.110
3.1.5.	(-) Акумулирана загуба од претходни години	-	-
3.1.6.	Тековна добивка или добивка на крајот на годината	1.462.301	1.033.059
3.1.7.	Збирна сеопфатна добивка или загуба	(166.717)	(337.340)
3.2.	(-) Одбитни ставки од РОК	16.264	32.839
3.2.1.	(-) Загуба на крајот на годината или тековна загуба	-	-
	(-) Нематеријални средства се средствата поврзани со основањето, лиценците, патентите, концесиите и заштитните знаци (вклучително и предоговорите за нивно стекнување/користење) и гудвилот. Програмската поддршка (англ. software) или програмската поддршка во развој не се сметаат за нематеријални средства. Нематеријалните средства се исказуваат во нето-износ, намалени за износот на акумулираната амортизација и загубите за оштетување;	-	-
3.2.2.		-	-
3.2.3.	(-) Одложени даночни средства коишто зависат од идната профитабилност на банката	16.264	32.839
3.2.4.	Вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.1.	(-) Директни вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.2.	(-) Индиректни вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.3.	(-) Синтетички вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.4.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК за кои банката има договорна обврска да ги купи	-	-
	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од РОК на лица од финансискиот сектор, при што тие лица имаат вложувања во банката	-	-
3.2.5.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од РОК на лица од финансискиот сектор во кои банката нема значајно вложување	-	-
3.2.6.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од РОК на лица од финансискиот сектор во кои банката има значајно вложување	-	-
3.2.7.	(-) Износ на одбитни ставки од ДОК којшто го надминува вкупниот износ на ДОК	-	-
3.2.8.	(-) Износ на надминувањето на лимитите за вложувања во нефинансиски институции	-	-
3.2.9.	(-) Трошоци за данок	-	-
3.2.10.	(-) Разлика меѓу висината на потребната и извршената исправка на вредноста/посебната резерва	-	-
3.2.11.	Регулаторни усогласувања на РОК	-	-
3.3.	(-) Зголемување на РОК коешто произлегува од позиции на секјуритизација	-	-
3.3.1.	(-) Добивки или (+) загуби од заштитата од ризикот од парични текови	-	-
3.3.2.	(-) Добивки или (+) загуби од обврски на банката коишто се мерат по објективна вредност	-	-
3.3.3.	(-) Добивки или (+) загуби поврзани со обврски врз основа на деривати коишто се мерат по објективна вредност	-	-
3.3.4.	Позиции како резултат на консолидација	-	-
3.4.	Неконтролирачко (малцинско) учество коешто се признава во РОК на консолидирана основа	-	-
3.4.1.	Останато	-	-
3.4.2.	Други позиции од РОК	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
3. АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ (продолжение)
Сопствени средства (продолжение)

	тековна година 2023	претходна година 2022
4. Додатен основен капитал (ДОК)	-	-
4.1. Позиции во ДОК	-	-
4.1.1. Капитални инструменти од ДОК	-	-
4.1.2. Премија од капиталните инструменти од ДОК	-	-
4.2. (-) Одбитни ставки од ДОК	-	-
4.2.1. (-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.1. (-) Директни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.2. (-) Индиректни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.3. (-) Синтетички вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.4. (-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК за кои банката има договорна обврска да ги купи	-	-
4.2.2. (-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од ДОК на лица од финансискиот сектор, при што тие лица имаат вложувања во банката	-	-
4.2.3. (-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од ДОК на лица од финансискиот сектор во кои банката нема значајно вложување	-	-
4.2.4. (-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од ДОК на лица од финансискиот сектор во кои банката има значајно вложување	-	-
4.2.5. (-) Износ на одбитни ставки од ДК којшто го надминува вкупниот износ на ДК	-	-
4.2.6. (-) Трошоци за данок	-	-
4.3. Регулаторни усогласувања на ДОК	-	-
4.3.1. (-) Зголемување на ДОК коешто произлегува од позиции на секјуритизација	-	-
4.3.2. (-) Добивки или (+) загуби од заштитата од ризикот од парични текови	-	-
4.3.3. (-) Добивки или (+) загуби од обврски на банката коишто се мерат по објективна вредност	-	-
4.3.4. (-) Добивки или (+) загуби поврзани со обврски врз основа на деривати коишто се мерат по објективна вредност	-	-
4.4. Позиции како резултат на консолидација	-	-
Прифатлив додатен основен капитал којшто се признава во ДОК на консолидирана основа	-	-
4.4.1. Останато	-	-
4.4.2. Други позиции од ДОК	-	-
5. Дополнителен капитал (ДК)	1.348.337	1.827.628
5.1. Позиции во ДК	1.348.337	1.827.628
5.1.1. Капитални инструменти од ДК	-	-
5.1.2. Субординирани кредити	1.348.337	1.827.628
5.1.3. Премија од капиталните инструменти од ДК	-	-
5.2. (-) Одбитни ставки од ДК	-	-
5.2.1. (-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.1. (-) Директни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.2. (-) Индиректни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.3. (-) Синтетички вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.4. (-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК за кои банката има договорна обврска да ги купи	-	-
5.2.2. (-) директни, индиректни и синтетички вложувања во позиции од ДК на лица од финансискиот сектор, при што тие лица имаат вложувања во банката	-	-
5.2.3. (-) директни, индиректни и синтетички вложувања во позиции од ДК на лица од финансискиот сектор во кои банката нема значајно вложување	-	-
5.2.4. (-) директни, индиректни и синтетички вложувања во позиции од ДК на лица од финансискиот сектор во кои банката има значајно вложување	-	-
5.3. Регулаторни усогласувања на ДК	-	-
5.3.1. (-) Зголемување на ДК коешто произлегува од позиции на секјуритизација	-	-
5.3.2. (-) Добивки или (+) загуби од заштитата од ризикот од парични текови	-	-
5.3.3. (-) Добивки или (+) загуби од обврски на банката коишто се мерат по објективна вредност	-	-
5.3.4. (-) Добивки или (+) загуби поврзани со обврски врз основа на деривати коишто се мерат по објективна вредност	-	-
5.4. Позиции како резултат на консолидација	-	-
Прифатлив дополнителен капитал којшто се признава во ДК на консолидирана основа	-	-
5.4.1. Останато	-	-
5.4.2. Други позиции од ДК	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

3. АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ (продолжение)

Управување со капиталот (продолжение)

Стапка на адекватност на капиталот

Во табелата подолу е даден преглед на Извештајот за стапката на адекватност на капиталот (Образец АК) подготвен во согласност со Упатството за спроведување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, согласно важечката пропишана регулатива на НБРСМ на 31 декември 2023 и 2022 година.

Ред. бр.	ОПИС	тековна година 2023	претходна година 2022
<i>во илјади денари</i>			
I	Актива пондерирана според кредитниот ризик		
1	Актива пондерирана според кредитниот ризик со примена на стандардизиран пристап	68.367.677	61.410.953
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	5.469.414	4.912.876
II	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД ВАЛУТНИОТ РИЗИК		
3	Агрегатна девизна позиција	141.051	1.105.577
4	Нето-позиција во злато	-	-
5	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	-	88.446
6	Актива пондерирана според валутниот ризик	-	1.105.577
III	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД ОПЕРАТИВНИОТ РИЗИК		
7	Капитал потребен за покривање на оперативниот ризик со примена на пристапот на базичен индикатор	456.233	398.630
8	Капитал потребен за покривање на оперативниот ризик со примена на стандардизираниот пристап		
9	Актива пондерирана според оперативниот ризик	5.702.911	4.982.873
IV	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД ДРУГИТЕ РИЗИЦИ		
10	Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките		-
11	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици (11.1+11.2+11.3+11.4+11.5)		-
11.1	Капитал потребен за покривање на позицискиот ризик (11.1.1+11.1.2+11.1.3+11.1.4)		-
11.1.1	Капитал потребен за покривање на специфичниот ризик од вложувања во должнички инструменти		-
11.1.2	Капитал потребен за покривање на генералниот ризик од вложувања во должнички инструменти		-
11.1.3	Капитал потребен за покривање на специфичниот ризик од вложувања во сопственички инструменти		-
11.1.4	Капитал потребен за покривање на генералниот ризик од вложувања во сопственички инструменти		-
11.2	Капитал потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака		-
11.3	Капитал потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна		-
11.4	Капитал потребен за покривање на надминувањето на лимитите на изложеност		-
11.5	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици од позиции во опции		-
12	Капитал потребен за покривање на другите ризици (10+11)		-
13	Актива пондерирана според други ризици		-
V	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД РИЗИЦИ	74.070.588	67.499.403
14	Капитал потребен за покривање на ризиците	5.925.647	5.399.952
VI	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА	13.615.004	12.477.946
VII	АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ (VI/IV)	18,38%	18,49%

**БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023****4. ИЗВЕСТУВАЊЕ СПОРЕД СЕГМЕНТИТЕ**

Известувањето според сегментите се врши според оперативните сегменти на Групата.

Оперативен сегмент е компонента од активностите на Групата за која што се исполнети следниве услови:

- извршува активности како резултат на кои се остваруваат приходи и настануваат трошоци;
- Надзорниот одбор на Групата ги разгледува оперативните резултати на одделниот оперативен сегмент на редовна основа, со цел да се оценат остварувањата и да се донесе одлука за идните деловни активности на тој сегмент; и
- достапни се одделни финансиски информации за сегментот.

Примарни деловни сегменти на Групата се:

- работа со население (работа со физички лица и самостојни вршители на дејност) – дадени кредити, гаранции и акредитиви, услуги за платен промет, кредитни картички, тековни и орочени депозити итн.
- корпоративно банкарство (работа со нефинансиски и финансиски друштва) – дадени кредити, гаранции и акредитиви, тековни и орочени депозити, услуги за платен промет, деривати итн.

Секундарни географски сегменти за Групата се:

- земји – членки на Европска унија;
- други европски земји надвор од Европската унија;
- земји надвор од Европа членки на Организацијата за економска соработка и развој (ОЕЦД).

Следната табела ги прикажува консолидираниот биланс на состојба и консолидираниот биланс на успех по одделни деловни сегменти и ги идентификува приходите/расходите кои се јавуваат меѓу сегментите.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

4. ИЗВЕСТУВАЊЕ СПОРЕД СЕГМЕНТИТЕ (продолжение)

А. Оперативни сегменти (продолжение)

Оперативни сегменти

во илјади денари

	Оперативни сегменти (наведете ги одделно значајните оперативни сегменти)				Сите останати незначајни оперативни сегменти	Неалоцирано	Вкупно
	Работа со население	Корпоративно банкарство	Инвестициско банкарство	Држава			
2023 (тековна година)							
Нето-приходи/(расходи) од камата	1.354.464	1.015.817	-	208.990	-	-	2.579.271
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	287.778	402.876	-	463	-	-	691.117
Нето-приходи од тргување	-	-	-	-	-	-	-
Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност	-	-	-	-	-	-	-
Останати оперативни приходи	14.110	1.465.916	-	14.871	-	(1.019.603)	475.294
Приходи реализирани помеѓу сегментите	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно приходи по сегмент	1.656.352	2.884.609	-	224.324	-	(1.019.603)	3.745.682
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	-	(339.975)	-	4.853	-	-	(335.122)
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа	-	(20.522)	-	-	-	-	(20.522)
Амортизација	-	-	-	-	-	(181.128)	(181.128)
Трошоци за реструктурирање	-	-	-	-	-	-	-
Трошоци за вложување во недвижности и опрема	-	-	-	-	-	-	-
Останати расходи	(559.763)	(223.555)	-	-	-	(763.582)	(1.546.900)
Вкупно расходи по сегмент	(559.763)	(584.052)	-	4.853	-	(944.710)	2.083.672
Финансиски резултат по сегмент	1.096.589	2.300.557	-	229.177	-	(1.964.313)	1.662.010
Данок од добивка	-	-	-	-	-	(147.185)	(147.185)
Добивка/(загуба) за финансиската година	1.096.589	2.300.557	-	229.177	-	(2.111.498)	1.514.825
Вкупна актива по сегмент	29.584.999	36.730.628	-	13.599.346	-	-	79.914.973
Неалоцирана актива по сегмент	-	-	-	-	-	14.428.285	14.428.285
Вкупна актива	29.584.999	36.730.628	-	13.599.346	-	14.428.285	94.343.258
Вкупно обврски по сегмент	29.682.195	51.622.546	-	28.679	-	-	81.333.420
Неалоцирани обврски по сегмент	-	-	-	-	-	539.581	539.581
Вкупно обврски	29.682.195	51.622.546	-	28.679	-	539.581	81.873.001

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

4. ИЗВЕСТУВАЊЕ СПОРЕД СЕГМЕНТИТЕ (продолжение)

А. Оперативни сегменти (продолжение)

Оперативни сегменти

во илјади денари

	Оперативни сегменти (наведете ги одделно значајните оперативни сегменти)				Сите останати незначајни оперативни сегменти	Неалоцирано	Вкупно
	Работа со население	Корпоративно банкарство	Инвестициско банкарство	Држава			
2022 (претходна година)							
Нето-приходи/(расходи) од камата	1.250.102	569.083	-	160.022	-	-	1.979.207
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	272.578	370.149	-	344	-	-	643.071
Нето-приходи од тргување	-	-	-	-	-	-	-
Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност	-	-	-	-	-	-	-
Останати оперативни приходи	148.665	1.699.351	-	6.850	-	(1.353.898)	500.968
Приходи реализирани помеѓу сегментите	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно приходи по сегмент *	1.671.345	2.638.583	-	167.216	-	(1.353.898)	3.123.246
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	-	(450.723)	-	(7.735)	-	-	(458.458)
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа	-	(19.036)	-	-	-	-	(19.036)
Амортизација	-	-	-	-	-	(153.206)	(153.206)
Трошоци за реструктурирање	-	-	-	-	-	-	-
Трошоци за вложување во недвижности и опрема	-	-	-	-	-	-	-
Останати расходи	(496.543)	(204.200)	-	-	-	(613.614)	(1.314.357)
Вкупно расходи по сегмент	(496.543)	(673.959)	-	(7.735)	-	(766.820)	(1.945.057)
Финансиски резултат по сегмент	1.174.802	1.964.624	-	159.481	-	(2.120.718)	1.178.189
Данок од добивка	-	-	-	-	-	(95.390)	(95.390)
Добивка/(загуба) за финансиската година	1.174.802	1.964.624	-	159.481	-	(2.216.108)	1.082.799
Вкупна актива по сегмент	26.875.084	32.052.833	-	12.984.158	-	-	71.912.075
Неалоцирана актива по сегмент	-	-	-	-	-	11.343.952	11.343.952
Вкупна актива	26.875.084	32.052.833	-	12.984.158	-	11.343.952	83.256.027
Вкупно обврски по сегмент	25.925.265	46.121.310	-	49.806	-	-	72.096.381
Неалоцирани обврски по сегмент	-	-	-	-	-	354.586	354.586
Вкупно обврски	25.925.265	46.121.310	-	49.806	-	354.586	72.450.967

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

4. ИЗВЕСТУВАЊЕ СПОРЕД СЕГМЕНТИТЕ (продолжение)

Б. Концентрација на вкупните приходи и расходи по значајни клиенти

во илјади денари

	Оперативни сегменти (наведете ги одделно значајните оперативни сегменти)				Сите останати незначајни оперативни сегменти	Неалоцирано	Вкупно по значаен комитент
	Работа со население	Корпоративно банкарство	Инвестициско банкарство	Држава			
2023 (тековна година)							
Клиент 1	-	29.409	-	-	-	-	29.409
приходи	-	(321.981)	-	-	-	-	(321.981)
(расходи)	-	-	-	-	-	-	-
Клиент 2	-	-	-	-	-	-	-
приходи	-	(162.282)	-	-	-	-	(162.282)
(расходи)	-	-	-	-	-	-	-
Клиент 3	-	-	-	-	-	-	-
приходи	-	-	-	-	-	-	-
(расходи)	-	(454.854)	-	-	-	-	(454.854)
Вкупно по сегмент							
2022 (претходна година)							
Клиент 1	-	1.556.568	-	-	-	-	1.556.568
приходи	-	(213.738)	-	-	-	-	(213.738)
(расходи)	-	-	-	-	-	-	-
Клиент 2	-	-	-	-	-	-	-
приходи	-	(111.844)	-	-	-	-	(111.844)
(расходи)	-	-	-	-	-	-	-
Клиент 3	-	-	-	-	-	-	-
приходи	-	-	-	-	-	-	-
(расходи)	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно по сегмент		1.230.986					1.230.986

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

4. ИЗВЕСТУВАЊЕ СПОРЕД СЕГМЕНТИТЕ (продолжение)

В. Географски подрачја

Република Македонија	Земји-членки на Европската унија	Европа (останато)	Земји-членки на ОЕЦД (без европските земји- членки на ОЕЦД)	Останато (наведете ги одделно значајните географски сегменти)			Неалоцирано	Вкупно
4.904.624 89.235.335	202.620 3.979.893	- -	20.427 1.109.913	- -	- -	- 18.117	5.127.671 94.343.258	
2.377.811 74.813.615	1.657.680 7.720.796	- 668.274	6.450 53.342	- -	- -	- -	4.041.941 83.296.027	

во илјади денари

2023 (тековна година)

Вкупни приходи
Вкупна актива

2022 (претходна година)

Вкупни приходи
Вкупна актива

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
5. ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА И ФИНАНСИСКИТЕ ОБВРСКИ

Објективната вредност претставува износ за кој некое средство може да се замени или обврска да се подмири по пазарни услови. Објективната вредност се базира на проценката од страна на раководството зависно од видот на средствата и обврските.

Следната табела ги сумира сметководствените вредности и објективните вредности на тие финансиски средства и обврски кои што не се презентирани во консолидираниот Биланс на состојба по нивната објективна вредност.

A. Објективна вредност на финансиските средства и обврски

	тековна година 2023		претходна година 2022	
	сметководствена вредност	објективна вредност	сметководствена вредност	објективна вредност
<i>во илјади денари</i>				
Финансиски средства				
Парични средства и парични еквиваленти	20.014.631	20.014.631	16.637.328	16.637.328
Средства за тргување			-	-
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	1.902	1.902	46.319	46.319
Кредити на и побарувања од други комитенти	63.829.487	63.829.487	56.994.194	56.994.194
Вложувања во хартии од вредност	8.152.731	8.152.731	7.451.759	7.451.759
Вложувања во придружени друштва	244.238	244.238	190.367	190.367
Побарувања за данок на добивка (тековен)			-	-
Останати побарувања	738.025	738.025	572.475	572.475
Заложени средства			-	-
Одложени даночни средства			-	-
Финансиски обврски				
Обврски за тргување	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Депозити на банки	7.185.762	7.185.762	4.335.374	4.335.374
Депозити на други комитенти	61.038.120	61.038.120	55.064.068	55.064.068
Издадени должнички хартии од вредност				
Обврски по кредити	10.094.241	10.094.241	9.724.133	9.724.133
Субординирани обврски	2.430.573	2.430.573	2.421.763	2.421.763
Обврски за данок на добивка (тековен)	59.638	59.638	48.461	48.461
Одложени даночни обврски	-	-	-	-
Останати обврски	664.913	664.913	466.440	466.440

**БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023****5. ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА И ФИНАНСИСКИТЕ ОБВРСКИ
(продолжение)****A. Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжение)***а) Парични средства и парични еквиваленти*

Сметководствената вредност на парични средства и парични еквиваленти е еднаква на нивната објективна вредност со оглед дека вклучуваат готовина и ностро сметки кои претставуваат нерестриktivни побарувања по депозити и пласмани во НБРСМ и достасуваат во краток рок.

б) Кредити на и побарувања од банки

Побарувањата од банки ги вклучуваат меѓубанкарските пласмани. Објективната вредност на пласманите и т.н. "overnight" депозити поради нивната краткорочност е иста со нивната евидентирана вредност.

в) Кредити на и побарувања од други комитенти

Кредитите се прикажани по амортизирана вредност намалени за нивната резервација поради оштетување. Кредитите одобрени на комитенти имаат претежно флукуирачка каматна стапка. Објективната вредност е приближна на нивната евидентирана вредност.

г) Вложување во хартии од вредност до доспевање

Хартиите од вредност кои се чуваат до достасување се мерат според нивната објективна вредност. Објективната вредност се заснова на пазарните цени или брокерските/дилерските цени за котирање.

Во отсуство на такви информации, објективната вредност се проценува користејќи ги пазарните цени за котирање на хартии од вредност со слични карактеристики во однос на кредит, достасување и добивка.

д) Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства кои ги вклучуваат паричните средства и паричните еквиваленти поради нивниот краткорочен карактер, се смета дека е апроксимативна на нивната евидентирана вредност.

ѓ) Останати побарувања

Со оглед на краткиот рок на достасување, сметководствената вредност на останатите побарувања е еднаква на нивната објективна вредност.

е) Депозити и обврски по кредити

Процентата објективна вредност на депозитите по видување вклучувајќи ги и некаматонските депозити претставува износот кој ќе се исплати по видување.

Објективната вредност на орочените депозити по варијабилни каматни стапки е нивната евидентирана вредност на денот на изготвување на консолидираниот Биланс на состојба.

Евидентираната вредност на обврските по кредити битно не се разликува од нивната објективна вредност главно поради варијабилните каматни стапки и нивните промени.

ж) Останати обврски

Со оглед на краткиот рок на достасување, сметководствената вредност на останатите обврски е еднаква на нивната објективна вредност.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
5. ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ НА ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА И ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ
(продолжение)
Б. Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност
Б.1. Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност

<i>во илјади денари</i>	Белешка	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно	
31 декември 2023 (тековна година)						
Финансиски средства мерени по објективна вредност						
	Средства за тргување	19	-	-	-	
	Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	20	-	-	-	
	Дериватни средства чувани за управување со ризик	21	-	-	-	
	Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба	23.1	986.598	7.081.690	84.443	8.152.731
	Вкупно		986.598	7.081.690	84.443	8.152.731
Финансиски обврски мерени по објективна вредност						
	Обврски за тргување	32	-	-	-	
	Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	33	-	-	-	
	Дериватни обврски чувани за управување со ризик	21	-	-	-	
	Вкупно		-	-	-	-
31 декември 2022 (претходна година)						
Финансиски средства мерени по објективна вредност						
	Средства за тргување	19	-	-	-	
	Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	20	-	-	-	
	Дериватни средства чувани за управување со ризик	21	-	-	-	
	Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба	23.1	876.778	6.490.538	84.443	7.451.759
	Вкупно		876.778	6.490.538	84.443	7.451.759
Финансиски обврски мерени по објективна вредност						
	Обврски за тргување	32	-	-	-	
	Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	33	-	-	-	
	Дериватни обврски чувани за управување со ризик	21	-	-	-	
	Вкупно		-	-	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023**5. ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ НА ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА И ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ**
(продолжение)**Б. Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност (продолжение)****Б.1. Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност (продолжение)**

Групата ги класификува финансиските средства и обврски согласно хиерархијата за техники на вреднување и информациите дали потребните инпути за вреднување се јавно достапни или не, согласно која постојат три нивоа на хиерархија на објективна вредност и тоа:

- Ниво 1 - објективната вредност е утврдена со директна примена/повикување на котирана пазарна цена на финансиските инструменти на активен пазар. Во Ниво 1 влегуваат државни обврзници од Република Австрија;
- Ниво 2 - објективната вредност е утврдена со примена на техники за вреднување коишто содржат влезни информации (инпути) од активни пазари (влезните информации може директно или индиректно да се потврдат и да се следат на активните пазари, како на пр.: котирани цени на активен пазар за слични финансиски инструменти, или сите значајни влезни информации во моделот за одредување на објективната вредност може да се потврдат и да се следат на активниот пазар). Во 2023 година нема трансфер од Ниво 2 во Ниво 1 на сопственички инструмент (2022: нема);
- Ниво 3 - објективната вредност е утврдена со примена на техники за вреднување коишто содржат влезни информации (инпути) коишто не можат директно или индиректно да се потврдат и да се следат на активни пазари, односно врз основа на техники за вреднување во кои најголемо учество имаат информациите за ризиците на финансиските инструменти. Во 2023 година нема трансфер на сопственички инструмент од Ниво 3 во Ниво 1. (2022: нема).

Во белешката 5 Б.1 се прикажани квантитативните информации за класификација на финансиските средства и обврски според нивото на хиерархија.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

5. ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ НА ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА И ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ
(продолжение)

Б. Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност (продолжение)

Б.2. Трансфери помеѓу нивоата 1 и 2 на објективна вредност

	тековна година 2023		претходна година 2022	
	трансфери од Ниво 1 во Ниво 2	трансфери од Ниво 2 во Ниво 1	трансфери од Ниво 1 во Ниво 2	трансфери од Ниво 2 во Ниво 1
<i>во илјади денари</i>				
Финансиски средства мерени по објективна вредност				
Средства за тргување	-	-	-	-
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-
Финансиски обврски мерени по објективна вредност				
Обврски за тргување	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
6. НЕТО-ПРИХОДИ/(РАСХОДИ) ОД КАМАТА

Приходите и расходите по камати се признати во консолидираниот Биланс на успех за сите каматоносни финансиски средства и обврски со примена на методот на ефективна каматна стапка.

Структура на приходите и расходите по камата според видот на финансиските инструменти:

A. Структура на приходите и расходите од камата според видот на финансиските инструменти

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Приходи од камата		
Парични средства и парични еквиваленти	172.345	34.224
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-
Кредити на и побарувања од банки	20.435	2.013
Кредити на и побарувања од други комитенти	3.031.043	2.229.130
Вложувања во хартии од вредност	203.673	125.539
Останати побарувања	-	-
(Исправка на вредноста на приход од камата, на нето-основа)	(11.386)	(8.765)
Наплатени претходно отпишани камати	81.541	85.878
Вкупно приходи од камата	3.497.651	2.468.019
Расходи за камата		
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-
Депозити на банки	-	2.276
Депозити на други комитенти	485.000	212.827
Издадени должнички хартии од вредност	-	-
Обврски по кредити	285.549	144.317
Субординирани обврски	147.831	112.861
Останати обврски	-	16.531
Вкупно расходи за камата	918.380	488.812
Нето-приходи/(расходи) од камата	2.579.271	1.979.207

**БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023**

6. НЕТО-ПРИХОДИ/(РАСХОДИ) ОД КАМАТА (продолжение)

Б. Секторска анализа на приходите и расходите од камата според секторот

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Приходи од камата		
Нефинансиски друштва	1.449.797	855.246
Држава	203.894	156.778
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	497	224
Банки	192.780	36.237
Останати финансиски друштва (небанкарски)	18.051	7.888
Домаќинства	1.522.831	1.319.528
Нерезиденти	39.646	15.005
(Исправка на вредноста на приход од камата, на нето-основа)	(11.386)	(8.765)
Наплатени претходно отпишани камати	81.541	85.878
Вкупно приходи од камата	3.497.651	2.468.019
Расходи за камата		
Нефинансиски друштва	79.740	21.403
Држава	273	136
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	3.190	1.912
Банки	10.327	30.545
Останати финансиски друштва (небанкарски)	45.026	33.625
Домаќинства	183.843	91.977
Нерезиденти	595.981	309.214
Вкупно расходи за камата	918.380	488.812
Нето-приходи/(расходи) од камата	2.579.271	1.979.207

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

7. НЕТО-ПРИХОДИ/(РАСХОДИ) ОД ПРОВИЗИИ И НАДОМЕСТИ

Приходите од надоместоци и провизии се евидентираат врз основа на принципот на фактичност на настаните, кога услугата е обезбедена.

А. Структура на приходите и расходите од провизии и надомести според видот на финансиските активности

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Приходи од провизии и надомести		
Кредитирање	114.065	93.517
Платен промет		
во земјата	333.047	315.250
со странство	156.619	136.926
Картични трансакции	483.624	409.046
Акредитиви и гаранции	71.851	64.067
Брокерско работење	7.439	10.884
Управување со средствата	-	-
Комисиски и доверителски активности	11.250	11.049
Издавање хартии од вредност	-	-
Останато (наведете ги поединечно приходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните приходи од провизии и надомести)	30.715	32.215
	-	-
	-	-
Вкупно приходи од провизии и надомести	1.208.610	1.072.954
Расходи за провизии и надомести		
Кредитирање	-	-
Платен промет		
во земјата	67.663	49.917
со странство	22.178	17.215
Картични трансакции	386.006	311.649
Акредитиви и гаранции	2.553	1.504
Брокерско работење	1.346	3.587
Управување со средствата	-	-
Комисиски и доверителски активности	2.907	1.672
Издавање на хартии од вредност	-	-
Останато (наведете ги поединечно расходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните расходи од провизии и надомести)	34.840	44.339
	-	-
	-	-
Вкупно расходи за провизии и надомести	517.493	429.883
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	691.117	643.071

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

7. НЕТО-ПРИХОДИ/(РАСХОДИ) ОД ПРОВИЗИИ И НАДОМЕСТИ (продолжение)

Б. Секторска анализа на приходите и расходите од провизии и надомести

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Приходи од провизии и надомести		
Нефинансиски друштва	557.649	488.094
Држава	463	344
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	4.382	3.774
Банки	89.860	95.086
Останати финансиски друштва (небанкарски)	71.175	59.090
Домаќинства	285.725	270.772
Нерезиденти	199.356	155.794
Вкупно приходи од провизии и надомести	1.208.610	1.072.954
Расходи за провизии и надомести		
Нефинансиски друштва	9.192	8.470
Држава	-	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	-	-
Банки	130.424	102.288
Останати финансиски друштва (небанкарски)	26.921	30.325
Нерезиденти	350.956	288.800
Вкупно расходи за провизии и надомести	517.493	429.883
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	691.117	643.071

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

8. НЕТО-ПРИХОДИ ОД ТРГУВАЊЕ

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
<i>Средства за тргување</i>		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на сопственичките инструменти, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Приходи од дивиденда од средствата за тргување	-	-
Приходи од камата од средствата за тргување	-	-
<i>Обврски за тргување</i>		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на депозитите за тргување, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на останатите финансиски обврски за тргување, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Расходи за камата од финансиски обврски чувани за тргување		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на дериватите чувани за тргување, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Нето-приходи од тргување	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
9. НЕТО-ПРИХОДИ ОД ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЕВИДЕНТИРАНИ ПО
ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
<i>Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање</i>		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на сопственичките инструменти, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Приходи од дивиденда од финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на кредитите и побарувањата по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
<i>Финансиски обврски по објективната вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање</i>		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на депозитите по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на обврските по кредити по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа	-	-
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на останатите финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
<i>Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на дериватите чувани за управување со ризик по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа</i>		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
10. НЕТО-ПРИХОДИ/(РАСХОДИ) ОД КУРСНИ РАЗЛИКИ

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Реализирани приходи/(расходи) од курсните разлики, на нето-основа	279.241	455.106
Нереализирани приходи/(расходи) од курсните разлики, на нето-основа	67.533	(90.490)
курсни разлики на исправката на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	3.093	7.418
останати курсни разлики, на нето-основа	64.440	(97.908)
Нето-приходи/(расходи) од курсните разлики	346.774	364.616

Нето приходите и расходите од курсни разлики вклучуваат реализирани и нереализирани курсни разлики кои произлегуваат од:

- порамнување на трансакции во странска валута (монетарни и немонетарни) во текот на целата финансиска година,
- курсирање во МКД на монетарните ставки деноминирани во странска валута на датумот на консолидираниот биланс на состојба.

11. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ ОД ДЕЈНОСТА

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Добивка од продажбата на средствата расположливи за продажба	-	-
Дивиденда од сопственичките инструменти расположливи за продажба	4.705	3.915
Нето-приходи од вложувањата во подружници и придружени друштва	-	-
Капитална добивка од продажбата на:		
недвижности и опрема	7.426	98
нематеријални средства		
преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	1.239	8.202
нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	-	-
Приходи од кири	3.718	3.273
Приходи од добиени судски спорови		
Наплатени претходно отпишани побарувања	51.852	60.263
Ослободување на резервирања за:		
потенцијални обврски врз основа на судски спорови	-	(50)
пензии и други користи за вработените	-	-
преструктурирања	-	-
неповолни договори	-	-
останати резервирања	-	-
Останато (наведете ги поединечно приходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати приходи од дејноста)	5.696	10.943
Вкупно останати приходи од дејноста	74.636	86.644

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

12. ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА, НА НЕТО-ОСНОВА

во илјади денари	Кредити на и побарувања од банки	Кредити на и побарувања од други комитенти	Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба	Вложувања во финансиските средства кои се чуваат до достасување	Парични средства и парични еквиваленти	Побарувања за провизии и надомести	Останати побарувања	Вкупно исправка на вредноста на финансиските средства	Посебна резерва за вонбилансна изложеност	Вкупно
	1.838 (1.944)	3.220.837 (2.881.577)	2.928 (7.753)	- -	6.835 (6.432)	5.482 (7.770)	44.758 (43.021)	3.282.677 (2.948.497)	567.660 (566.718)	3.850.337 (3.515.215)
2023 (тековна година)	(106)	339.260	(4.825)	-	403	(2.288)	1.737	334.180	942	335.122
<i>Исправка на вредноста и посебна резерва</i>										
Дополнителна исправка на вредноста и посебна резерва (Ослободување на исправката на вредноста и посебна резерва)	783 -	1.487.201 (1.056.007)	11.472 (3.737)	- -	80 (2.401)	- -	47.693 (30.660)	1.547.229 (1.092.805)	389.779 (385.745)	1.937.008 (1.478.550)
2022 (претходна година)	783	431.194	7.735	-	(2.321)	-	17.033	454.424	4.034	458.458
<i>Исправка на вредноста и посебна резерва</i>										
Дополнителна исправка на вредноста и посебна резерва (Ослободување на исправката на вредноста и посебна резерва)										
Вкупно исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа										

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

13. ЗАГУБА ПОРАДИ ОШТЕТУВАЊЕ НА НЕФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА, НА НЕТО-ОСНОВА

во илјади денари

Недвижности и опрема	Нематеријални средства	Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	Останати нефинансиски средства	Неконтролирано учество*	Вкупно
-	-	20.522	-	-	-	20.522
-	-	-	-	-	-	-
-	-	20.522	-	-	-	20.522
2023 (тековна година)						
Дополнителна загуба поради оштетување (Ослободување на загубата поради оштетување)						
Вкупно загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа						
2022 (претходна година)						
Дополнителна загуба поради оштетување (Ослободување на загубата поради оштетување)						
Вкупно загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа						

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

14. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

<i>во илјади денари</i>		
тековна година 2023	претходна година 2022	
<i>Краткорочни користи за вработените</i>		
Плати	400.743	365.559
Задолжителни придонеси за социјално и здравствено осигурување	219.256	199.852
Краткорочни платени отсуства	6.681	6.252
Трошоци за привремено вработување	15.807	9.079
Удел во добивката и награди	135.528	102.003
Немонетарни користи	-	-
	778.015	682.745
<i>Користи по престанокот на вработувањето</i>		
Придонеси кон пензиските планови за дефинирани придонеси	-	-
Користи при пензионирањето	-	-
Зголемување на обврската за пензиски планови за дефинирани користи	-	-
Зголемување на обврската за други долгорочни користи	2.998	4.816
Други користи при престанокот на вработувањето	-	-
	2.998	4.816
<i>Користи поради престанокот на вработувањето</i>		
Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со сопственички инструменти	-	-
Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со парични средства	-	-
Останато (наведете ги поединечно оние трошоци за вработените кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните трошоци за вработените)	1.208	13.369
Трошоци за признанија и награди на вработените	-	-
Новогодишен надоместок	-	-
Вкупно трошоци за вработените	782.221	700.930

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
15. АМОРТИЗАЦИЈА

	во илјади денари	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Амортизација на нематеријалните средства		
Интерно развиен софтвер	-	-
Купен софтвер од надворешни добавувачи	93.361	74.320
Други интерно развиени нематеријални средства	-	-
Други нематеријални средства	-	-
Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	-	-
	93.361	74.320
Амортизација на недвижностите и опремата		
Градежни објекти	27.800	27.600
Транспортни средства	8.094	3.149
Мебел и канцелариска опрема	9.276	7.644
Останата опрема	42.597	40.493
Други ставки на недвижностите и опремата	-	-
Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	-	-
	87.767	78.886
Вкупно амортизација	181.128	153.206

16. ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД ДЕЈНОСТА

	во илјади денари	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Загуба од продажбата на средствата расположливи за продажба		-
Трошоци за лиценцирање на софтверот		-
Премии за осигурување на депозитите	68.295	61.003
Премии за осигурување на имотот и на вработените	5.406	4.882
Материјали и услуги	434.120	376.109
Административни и трошоци за маркетинг	108.853	84.436
Останати даноци и придонеси	35.445	16.278
Трошоци за кирии	53.360	52.893
Трошоци за судски спорови	3.327	5.325
Резервирања за пензиските и за други користи за вработените, на нето-основа	-	-
Резервирања за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови, на нето-основа	2.200	-
Други резервирања, на нето-основа	50	-
Загуба од продажбата на:		
недвижности и опрема	-	-
нематеријални средства	-	-
преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	-	144
нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	-	-
Останато (наведете ги поединечно расходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати расходи од дејноста)	53.623	12.234
Набавна вредност на продадени нетековни средства кои се чуваат за продажба		123
Вкупно останати расходи од дејноста	764.679	613.427

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
17. ДАНОК НА ДОБИВКА
А. Расходи/(приходи) за тековен и одложен данок

<i>во илјади денари</i>		
тековна година 2023	претходна година 2022	
Тековен данок на добивка		
Расход/(приход) за тековниот данок на добивка за годината	147.185	95.390
Корекции за претходни години	-	-
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години	-	-
Промени во сметководствени политики и грешки	-	-
Останато	-	-
	147.185	95.390
Одложен данок на добивка		
Одложен данок од добивка кој произлегува од привремени разлики за годината	-	-
Признавање на претходно непризнаени даночни загуби	-	-
Промени во даночната стапка	-	-
Воведување нови даноци	-	-
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години	-	-
Останато	-	-
	-	-
Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка	147.185	95.390

<i>во илјади денари</i>		
тековна година 2023	претходна година 2022	
Тековен данок на добивка		
Признаен во билансот на успех	147.185	95.390
Признаен во капиталот и резервите	-	-
	147.185	95.390
Одложен данок на добивка		
Признаен во билансот на успех		
Признаен во капиталот и резервите	16.575	(53.549)
	16.575	(53.549)
Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка	163.760	41.841

Тековниот данок на добивка за годината изнесува 147.185 илјади денари, а износот од 16.575 илјади денари е одложен данок кој е признаен во текот на годината преку капиталот.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
17. ДАНОК НА ДОБИВКА (продолжение)
Б. Усогласувањето помеѓу просечната ефективна даночна стапка и применливата даночна стапка

Согласно Законот за данок на добивка, основа за пресметување на данок на добивка е добивката која се утврдува во даночниот биланс како разлика меѓу вкупните приходи и вкупните расходи во износи утврдени согласно прописите за сметководство и сметководствените стандарди зголемена за износот на непризнаените расходи за даночни цели и намалена за износот на даночниот кредит. Даночната основа се намалува за даночните олеснувања (инвестиции во развој и донации).

	во %	во илјади денари	во %	во илјади денари
	тековна година 2023		претходна година 2022	
Добивка/(загуба) пред оданочувањето		1.662.010		1.178.189
Данок од добивка согласно со применливата даночна стапка	10,00	166.201	10,00	117.819
Ефект од различни даночни стапки во други земји				
Корекции за претходни години и промени во даночната стапка				
Оданочен приход во странство				
Расходи непризнаени за даночни цели	0,54	8.659	0,79	9.350
Даночно ослободени приходи	(1,06)	(17.103)	(1,73)	(20.345)
Даночни ослободувања непризнаени во билансот на успех				
Признавање на претходно непризнаени даночни загуби				
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години				
Промени на одложениот данок				
Останато		(5.320)		(6.460)
Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка		152.437		100.366
Просечна ефективна даночна стапка	9,17		8,52	

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
18. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	во илјади денари	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Парични средства во благајна	1.792.104	1.553.419
Сметка и депозити во НБРМ, освен задолжителни депозити во странска валута	7.468.222	7.369.906
Тековни сметки и трансакциски депозити кај странски банки	3.060.534	1.852.672
Тековни сметки и трансакциски депозити кај домашни банки	-	-
Благајнички записи со кои може да се тргува на секундарниот пазар	929.965	916.827
Државни записи со кои може да се тргува на секундарниот пазар	-	-
Орочени депозити со период на достасување до три месеци	939.538	547.708
Останати краткорочни високо ликвидни средства	-	-
Побарувања врз основа на камати	-	-
(Исправка на вредноста)	(1.214)	(811)
Вклучено во паричните средства и паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричниот тек	14.189.149	12.239.721
Задолжителни депозити во странска валута	5.033.912	3.814.583
Ограничени депозити	791.570	583.024
(Исправка на вредноста)	-	-
Вкупно	20.014.631	16.637.328

	тековна година 2023				претходна година 2022			
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
<i>во илјади денари</i>								
Движење на исправката на вредноста								
Состојба на 1 јануари	-	-	-	-	3.110	22	-	3.110
Исправка на вредноста за годината	811	-	-	811	-	-	-	-
дополнителна исправка на вредноста (ослободување на исправката на вредноста)	6.835	-	-	6.835	80	-	-	80
Трансфер во:								
- исправка на вредноста за Група 1	(6.432)	-	-	(6.432)	(2.401)	-	-	(2.379)
- исправка на вредноста за Група 2	-	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 3	-	-	-	-	-	-	-	-
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември	1.214	-	-	1.214	789	22	-	811

Нивото на задолжителната резерва во странска валута во износ од 5.033.912 илјади денари (2022: 3.814.583 илјади денари) го претставуваат пропишаниот износ на резерва која е издвоена во согласност со Одлуката за задолжителни резерви кај НБРСМ.

Задолжителните резерви во странска валута се пресметуваат врз основа на просечниот износ на депозитите во странска валута во текот на еден календарски месец. Согласно измените во Одлуката кои беа донесени во август 2023, задолжителната резерва во странска валута се пресметува како збир од основата од обврските во странска валута, каде што збирот на обврските во странска валута се зголемува од 77% на 80%, а потоа со донесена нова одлука во септември се зголеми на 81% и основа од обврските во домашна валута со валутна клаузула, каде што стапката се промени од 50% на 100%.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
18. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ (продолжение)

Групата учествува во Резервниот Гарантен Фонд со кој управува клириншката куќа КИБС со износ од 690.441 илјади денари (2022: 484.657 илјади денари), кои се користат за исполнување на обврската за задолжителна резерва во денари, кои заедно со просечната дневна состојба од средствата на сметката на банката кај Народната банка треба да бидат најмалку еднакви на пресметаната задолжителна резерва во денари. Сметките и депозитите во НБРСМ, во износ од 7.468.221 илјади денари (2022: 7.369.906 илјади денари) ја вклучуваат состојбата на жиро сметката на Групата во НБРСМ, како и депозит преку ноќ во НБРСМ.

Благајничките записи со кои може да се тргува на секундарниот пазар во износ од 929.965 илјади денари (2022: 916.827 илјади денари) се набавени од НБРСМ со период на доспевање до 35 дена и каматна стапка од 6,30% (2022: 4,75%).

19. СРЕДСТВА ЗА ТРГУВАЊЕ

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
<i>Хартии од вредност за тргување</i>		
<i>Должнички хартии од вредност за тргување</i>	-	-
Благајнички записи за тргување	-	-
Државни записи за тргување	-	-
Останати инструменти на пазарот на пари	-	-
Обврзници издадени од државата	-	-
Корпоративни обврзници	-	-
Останати должнички инструменти	-	-
	-	-
Котирани	-	-
Некотирани	-	-
<i>Сопственички инструменти за тргување</i>		
Сопственички инструменти издадени од банки	-	-
Останати сопственички инструменти	-	-
	-	-
Котирани	-	-
Некотирани	-	-
<i>Деривати за тргување</i>		
Договори зависни од промената на каматната стапка	-	-
Договори зависни од промената на курсот	-	-
Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност	-	-
Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСФИ 9	-	-
	-	-
<i>Кредити и побарувања</i>		
Кредити на и побарувања од банки	-	-
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-
	-	-
Вкупно средства за тргување	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

20. ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ ПРЕКУ КОНСОЛИДИРАНИОТ БИЛАНС НА УСПЕХ ОПРЕДЕЛЕНИ КАКО ТАКВИ ПРИ ПОЧЕТНОТО ПРИЗНАВАЊЕ

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
<i>Должнички хартии од вредност</i>		
Благајнички записи	-	-
Државни записи	-	-
Останати инструменти на пазарот на пари	-	-
Обврзници издадени од државата	-	-
Корпоративни обврзници	-	-
Останати должнички инструменти	-	-
	-	-
Котирани	-	-
Некотирани	-	-
<i>Сопственички инструменти</i>		
Сопственички инструменти издадени од банки	-	-
Останати сопственички инструменти	-	-
	-	-
Котирани	-	-
Некотирани	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-
Вкупно финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

21. ДЕРИВАТНИ СРЕДСТВА И ОБВРСКИ ЧУВАНИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК

<i>во илјади денари</i>			
тековна година 2023		претходна година 2022	
дериватни средства	(дериватни обврски)	дериватни средства	(дериватни обврски)
<i>Деривати за заштита од ризик/Деривати чувани за управување со ризик</i>			
<i>според видот на променливата</i>			
<i>Деривати чувани за управување со ризик</i>			
Договори зависни од промената на каматната стапка	-	-	-
Договори зависни од промената на курсот	-	-	-
Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност	-	-	-
Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСФИ 9	-	-	-
<i>Вкупно деривати чувани за управување со ризик</i>	-	-	-
<i>според видот на заштита од ризик</i>			
Заштита од ризикот од објективната вредност	-	-	-
Заштита од ризикот од паричните текови	-	-	-
Заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење	-	-	-
<i>Вкупно деривати чувани за управување со ризик</i>	-	-	-
<i>Вградени деривати</i>			
Договори зависни од промената на каматната стапка	-	-	-
Договори зависни од промената на курсот	-	-	-
Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност	-	-	-
Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСФИ 9	-	-	-
<i>Вкупно вградени деривати</i>	-	-	-
<i>Вкупно деривати чувани за управување со ризик</i>	-	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

22. КРЕДИТИ И ПОБАРУВАЊА

22.1 КРЕДИТИ НА И ПОБАРУВАЊА ОД БАНКИ

	<i>во илјади денари</i>			
	тековна година 2023		претходна година 2022	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Кредити на банки				
домашни банки	2.594	-	17.483	-
странски банки	2.594	-	1.383	-
Орочени депозити, со период на достасување над три месеци	-	-	16.100	-
домашни банки	-	-	-	29.634
странски банки	-	-	-	29.634
Репо	-	-	-	-
домашни банки	-	-	-	-
странски банки	-	-	-	-
Останати побарувања	-	-	-	-
домашни банки	-	-	-	-
странски банки	-	-	-	-
Побарувања врз основа на камати	-	-	-	-
Тековна достасаност	-	-	-	-
Вкупно кредити на и побарувања од банки пред исправката на вредноста	2.594	-	17.483	29.634
(Исправка на вредноста)	(692)	-	(798)	-
Вкупно кредити на и побарувања од банки намалени за исправката на вредноста	1.902	-	16.685	29.634

	тековна година 2023				претходна година 2022			
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
<i>во илјади денари</i>								
Движење на исправката на вредноста								
Состојба на 1 јануари	798	-	-	798	15	-	-	15
Исправка на вредноста за годината	-	-	-	-	-	-	-	-
дополнителна исправка на вредноста	1.580	258	-	1.838	783	-	-	783
(ослободување на исправката на вредноста)	(571)	(1.373)	-	(1.944)	-	-	-	-
Трансфер во:	-	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 1	-	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 2	-	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 3	-	-	-	-	-	-	-	-
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ефект од курсни разлики	-	-	-	-	-	-	-	-
(Отпишани побарувања)	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември	1.807	(1.115)	-	692	798	-	-	798

**БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023**
22. КРЕДИТИ И ПОБАРУВАЊА (продолжение)
22.2 КРЕДИТИ НА И ПОБАРУВАЊА ОД ДРУГИ КОМИТЕНТИ
A. Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на должникот

	<i>во илјади денари</i>			
	тековна година 2023		претходна година 2022	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Нефинансиски друштва	15.467.573	20.813.789	17.129.510	15.172.333
побарувања по главница	15.330.088	20.813.789	17.014.623	15.172.333
побарувања врз основа на камати	137.485	-	114.887	-
Држава	-	-	-	-
побарувања по главница	-	-	-	-
побарувања врз основа на камати	-	-	-	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	30.264	994	731	2.597
побарувања по главница	30.243	994	716	2.597
побарувања врз основа на камати	21	-	15	-
Финансиски друштва, освен банки	44.184	349.921	32.340	220.667
побарувања по главница	41.495	349.921	31.509	220.667
побарувања врз основа на камати	2.689	-	831	-
Домаќинства	2.152.879	28.458.982	2.145.322	25.740.025
побарувања по главница	1.928.986	28.458.982	1.901.649	25.740.025
станбени кредити	41.689	14.728.932	43.526	13.290.424
потрошувачки кредити	516.548	12.902.964	522.220	11.326.278
автомобилски кредити	-	10.342	-	13.238
хипотекарни кредити	138.463	-	93.881	-
кредитни картички	549.163	-	577.065	-
други кредити	683.123	816.744	664.957	1.110.085
побарувања врз основа на камати	223.893	-	243.673	-
Нерезиденти, освен банки	307	-	306	-
побарувања по главница	304	-	296	-
побарувања врз основа на камати	3	-	10	-
Тековна достасаност	22.368.256	(22.368.256)	24.118.291	(24.118.291)
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти пред исправката на вредноста	40.063.463	27.255.430	43.426.500	17.017.331
(Исправка на вредноста)	(1.236.053)	(2.253.353)	(1.390.527)	(2.059.110)
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти намалени за исправката на вредноста	38.827.410	25.002.077	42.035.973	14.958.221

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
22. КРЕДИТИ И ПОБАРУВАЊА (продолжение)
22.2 КРЕДИТИ НА И ПОБАРУВАЊА ОД ДРУГИ КОМИТЕНТИ (продолжение)
А. Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на должникот (продолжение)

	тековна година 2023				претходна година 2022			
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
<i>во илјади денари</i>								
Движење на исправката на вредноста								
Состојба на 1 јануари	598.387	1.472.529	1.378.721	3.449.637	804.289	842.081	1.654.519	3.300.889
Исправка на вредноста за годината дополнителна исправка на вредноста (ослободување на исправката на вредноста)	831.022	1.828.207	561.608	3.220.837	217.541	1.010.163	259.497	1.487.201
Трансфер во:	(1.280.355)	(1.162.402)	(438.820)	(2.881.577)	(422.129)	(377.291)	(256.587)	(1.056.007)
- исправка на вредноста за Група 1	696.188	887.097	10.201	1.593.486	(548.727)	71.623	57.566	(419.538)
- исправка на вредноста за Група 2	(686.857)	(883.566)	1.698	(1.568.725)	438.602	(165.509)	78.310	351.403
- исправка на вредноста за Група 3	(9.331)	(3.531)	(11.899)	(24.761)	110.125	93.886	(135.876)	68.135
(Преземени средства врз основа на превземени побарувања)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)	(253)	131	(3.040)	(3.162)	(1.314)	(2.424)	(3.691)	(7.429)
	-	-	(296.329)	(296.329)	-	-	(275.017)	(275.017)
Состојба на 31 декември	148.801	2.138.465	1.202.140	3.489.406	598.387	1.472.529	1.378.721	3.449.637

Б. Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на обезбедувањето

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Првокласни инструменти за обезбедување (сегашна сметководствена вредност на кредитите и побарувањата)		
Првокласни инструменти за обезбедување парични депозити (во депо и/или ограничени на сметки во банката)	1.399.188	1.166.944
државни хартии од вредност	-	-
државни безусловни гаранции	-	-
банкарски гаранции	-	-
Гаранции од друштвата за осигурување и полиси за осигурување	-	-
Корпоративни гаранции (освен банкарски и од друштвата за осигурување)	-	-
Гаранции од физички лица	-	-
Залог на недвижен имот	-	-
имот за сопствена употреба (станови, куќи)	14.268.478	12.698.354
имот за вршење дејност	15.546.311	13.788.368
Залог на подвижен имот	1.073.572	1.373.688
Останати видови обезбедување	20.470.907	16.379.096
Необезбедени	11.071.031	11.587.744
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти намалени за исправката на вредноста	63.829.487	56.994.194

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

22. КРЕДИТИ И ПОБАРУВАЊА (продолжение)

22.2 КРЕДИТИ НА И ПОБАРУВАЊА ОД ДРУГИ КОМИТЕНТИ (продолжение)

Ризици и неизвесности

Групата евидентираше резервации за загуби поради оштетување за сите познати и предвидливи ризици на датумот на единечните финансиски извештаи.

Портфолиото на Групата содржи одреден број на должници чија можност за отплата на долговите беше под влијание на економските случувања во Република Северна Македонија.

Групата продолжува да ги обезбедува побарувањата првенствено со недвижен имот, градежни објекти и опрема, а во случај на банкарски услуги на мало обезбедувањето на кредитите е во зависност од видот на производот.

Во зависност од класификацијата на кредитите, Групата вложува крајни напори за навремена реализација на средствата за обезбедување. Во случај истото да се покаже како неуспешно, во иднина ќе биде неопходно да биде извршена дополнителна резервација за загуби поради оштетување.

Во текот на 2023 година Групата изврши отпис на побарувања во износ од 296.329 илјади денари (2022: 275.017 илјади денари).

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
23. ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ
23.1 ВЛОЖУВАЊА ВО ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА
A. Структура на вложувањата во финансиски средства расположливи за продажба според видот на финансискиот инструмент

		<i>во илјади денари</i>	
		тековна година 2023	претходна година 2022
<i>Должнички хартии од вредност</i>			
Благајнички записи		-	-
Државни записи		1.241.956	1.329.789
Останати инструменти на пазарот на пари		-	-
Обврзници издадени од државата		6.826.332	6.037.527
Корпоративни обврзници		-	-
Останати должнички инструменти		-	-
		8.068.288	7.367.316
<i>Котирани</i>			
Котирани		3.528.388	876.778
Некотирани		4.539.900	6.490.538
		8.068.288	7.367.316
<i>Сопственички инструменти</i>			
Сопственички инструменти издадени од банки		-	-
Останати сопственички инструменти		84.443	84.443
		84.443	84.443
<i>Котирани</i>			
Котирани		-	-
Некотирани		84.443	84.443
		84.443	84.443
Вкупно вложувања во финансиските инструменти расположливи за продажба		8.152.731	7.451.759

		тековна година 2023				претходна година 2022			
<i>во илјади денари</i>		Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
Движење на исправката на вредноста									
Состојба на 1 јануари		8.832	-	-	8.832	1.123	-	-	1.123
Исправка на вредноста за годината		-	-	-	-	-	-	-	-
дополнителна исправка на вредноста		2.928	-	-	2.928	11.472	-	-	11.472
(ослободување на исправката на вредноста)		(7.753)	-	-	(7.753)	(3.737)	-	-	(3.737)
Трансфер во:		-	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 1		-	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 2		-	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 3		-	-	-	-	-	-	-	-
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)		-	-	-	-	-	-	-	-
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)		-	-	-	-	(26)	-	-	(26)
(Отуѓување)		-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември		4.007	-	-	4.007	8.832	-	-	8.832

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

23. ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

23.1 ВЛОЖУВАЊА ВО ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА
(продолжение)

A. Структура на вложувањата во финансиски средства расположливи за продажба според видот на финансискиот инструмент (продолжение)

Износот 6.826.332 илјади денари (2022: 6.037.527 илјади денари) го сочинуваат обврзници издадени од Министерство за Финансии во износ од 5.839.734 илјади денари (2022: 5.160.749 илјади денари) и обврзници издадени од страна на Република Австрија во износ од 986.598 илјади денари (2022: 876.778 илјади денари).

Обврзниците од Министерство за Финансии во износ од 5.839.734 илјади денари (2022: 5.160.749 илјади денари) го сочинуваат обврзници издадени во денари во износ од 2.684.327 илјади денари (2.119.355 илјади денари), 2.599.795 илјади денари (2022: 2.478.427 илјади денари) се номинирани во евра, а 555.612 илјади денари (2022: 562.967 илјади денари) се со валутна клаузула.

Обврзниците издадени од страна на Република Австрија се номинирани во износ од 11.000.000 евра и 5.500.000 евра (2022: 9.500.000 евра и 5.500.000 евра). Во текот на 2023 година се купени дополнително 1,5 милиони евра. Овие должнични инструменти достасуваат до 20 октомври 2025 година и 20 октомври 2026 година и имаат каматна стапка од 1,20% и 0,75%, соодветно.

Останати сопственички инструменти

Останатите сопственички инструменти вклучуваат и учество на Групата во капиталот на Македонска Берза АД Скопје во износ од 26.872 илјади денари сметководствена вредност или 19,52%, како и учество во капиталот на Централен Депозитар за хартии во износ од 13.208 илјади денари сметководствена вредност или 19,00% и учество во капиталот на Клириншка куќа КИБС АД Скопје во износ од 47.531 илјади денари сметководствена вредност или 18,47%.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
23. ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ (продолжение)
23.2 ВЛОЖУВАЊЕ ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ КОИ СЕ ЧУВААТ ДО ДОСТАСУВАЊЕ

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2023	претходна година 2022
<i>Должнички хартии од вредност</i>	
Благајнички записи	-
Државни записи	-
Останати инструменти на пазарот на пари	-
Обврзници издадени од државата	-
Корпоративни обврзници	-
Останати должнички инструменти	-
	-
Котирани	-
Некотирани	-
Вкупно вложувања во финансиските инструменти кои се чуваат до достасување пред исправката на вредноста (Исправка на вредноста)	-
Вкупно вложувања во финансиските инструменти кои се чуваат до достасување намалени за исправката на вредноста	-

<i>во илјади денари</i>	тековна година 2023				претходна година 2022			
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
Движење на исправката на вредноста								
Состојба на 1 јануари	-	-	-	-	-	-	-	-
Исправка на вредноста за годината дополнителна исправка на вредноста (ослободување на исправката на вредноста)	-	-	-	-	-	-	-	-
Трансфер во:								
- исправка на вредноста за Група 1	-	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 2	-	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 3	-	-	-	-	-	-	-	-
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември	-	-	-	-	-	-	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

24. ВЛОЖУВАЊА ВО ПРИДРУЖЕНИ ДРУШТВА

А. Процент на учество на групата во подружници и во придружени друштва

Назив на подружниците и на придружените друштва	Земја	ео %			
		Процент на учество во сопственоста		Процент на право на глас	
		тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022
С АМЦ 1 ДООЕЛ Скопје – подружница ШПАРКАСЕ ЛИЗИНГ ДОО Скопје – придружено друштво	Р. Македонија Р. Македонија	100% 49%	100% 49%	100% 49%	100% 49%

Б. Финансиски информации за придружените друштва - 100%

Назив на придружените друштва	во илјади денари					Добивка/(загуба) за финансиската година
	Вкупна актива	Вкупни обврски	Вкупно капитал и резерви	Приходи	Вкупна актива	
тековна година 2023	5.039.070	4.525.746	513.324	3.432.502	109.967	109.967
ШПАРКАСЕ ЛИЗИНГ ДОО Скопје – придружено друштво	5.039.070	4.525.746	513.324	3.432.502	109.967	109.967
претходна година 2022	4.045.584	3.642.229	403.356	2.855.247	101.393	101.393
ШПАРКАСЕ ЛИЗИНГ ДОО Скопје – придружено друштво	4.045.584	3.642.229	403.356	2.855.247	101.393	101.393

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

25. ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА

	во илјади денари	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Побарувања од купувачите	3.474	2.113
Однапред платени трошоци	175.757	171.090
Пресметани одложени приходи	-	-
Побарувања за провизии и надомести	78.208	57.388
Побарувања од вработените	-	-
Аванси за нематеријални средства	-	-
Аванси за недвижности и опрема	-	-
Останато (наведете ги поединечно побарувањата кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати побарувања)	101.802	30.407
<u>Побарувања по основ на пензии од Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на РСМ</u>	415.383	350.943
<u>Побарувања за картични трансакции</u>	10.287	11.882
<u>Ситен инвентар во употреба</u>	524	767
Вкупно останати побарувања пред исправката на вредноста	785.435	624.590
(Исправка на вредноста)	(47.410)	(52.115)
Вкупно останати побарувања намалени за исправката на вредноста	738.025	572.475

Позицијата побарувања по основ на пензии од Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на РСМ во износ од 415.383 илјади денари (2022: 350.943 илјади денари) се однесува на исплатени пензии за месец декември 2023 година (декември 2022 година) од средства на Банката. Истите средства се наплатени од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Северна Македонија со уплата на 3 јануари 2024 година (за 2022 година на 5 јануари 2023 година).

	тековна година 2023				претходна година 2022			
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
<i>во илјади денари</i>								
Движење на исправката на вредноста								
Состојба на 1 јануари	761	940	50.414	52.115	13.613	535	28.938	43.086
Исправка на вредноста за годината дополнителна исправка на вредноста (ослободување на исправката на вредноста)	-	-	-	-	-	-	-	-
Трансфер во:	1.793	15.742	32.705	50.240	1.790	4.439	41.464	47.693
- исправка на вредноста за Група 1	(21.077)	(10.707)	(19.008)	(50.791)	(14.642)	(4.034)	(11.984)	(30.660)
- исправка на вредноста за Група 2	-	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 3	-	-	-	-	-	-	-	-
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)	-	-	69	69	-	-	-	-
	-	-	(4.222)	(4.222)	-	-	(8.004)	(8.004)
Состојба на 31 декември	(18.523)	5.975	59.958	47.410	761	940	50.414	52.115

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023**26. ЗАЛОЖЕНИ СРЕДСТВА**

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Должнички хартии од вредност	-	-
Сопственички инструменти	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-
Кредити на и побарувања од други клиенти	-	-
Останати побарувања	-	-
Вкупно заложени средства	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

27. ПРЕЗЕМЕНИ СРЕДСТВА ВРЗ ОСНОВА НА НЕНАПЛАТЕНИ ПОБАРУВАЊА

во илјади денари

Земјиште	Градежни објекти	Опрема	Станбени објекти и станови	Други вредности	Вкупно
23.283	237.773	3.060	3.520	-	267.636
-	-	-	-	-	-
(935)	1.067 (7.944)	13.922 (13.922)	(3.520)	-	14.989 (26.321)
22.348	230.896	3.060	-	-	256.304
22.348	230.896	3.060	-	-	256.304
-	2.149	60	-	-	2.209
(170)	(1.747)	(60)	-	-	(1.977)
22.178	231.298	3.060	-	-	256.536
11.618	128.123	3.060	3.520	-	146.321
2.237	21.329	-	-	-	23.566
(456)	(3.875)	-	(3.520)	-	(7.851)
13.399	145.577	3.060	-	-	162.036
13.399	145.577	3.060	-	-	162.036
1.790	18.892	60	-	-	20.742
(170)	(1.747)	(60)	-	-	(1.977)
15.020	162.722	3.060	-	-	180.801
11.665	109.649	-	-	-	121.314
8.949	85.319	-	-	-	94.268
7.158	68.576	-	-	-	75.735

Почетна сметководствена вредност
 Состојба на 1 јануари 2022 (претходна година)
 усогласување со сметководствена евиденција
 преземени во текот на годината
 (продадени во текот на годината)
 (пренос во сопствени средства)
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2023 (тековна година)
 преземени во текот на годината
 (продадени во текот на годината)
 (пренос во сопствени средства)
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)

Оштетување
 Состојба на 1 јануари 2022 (претходна година)
 усогласување со сметководствена евиденција
 загуба поради оштетување во текот на годината
 (продадени во текот на годината)
 (пренос во сопствени средства)
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2023 (тековна година)
 загуба поради оштетување во текот на годината
 (продадени во текот на годината)
 (пренос во сопствени средства)
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)

Сегашна сметководствена вредност
 на 1 јануари 2022 (претходна година)
 на 31 декември 2022 (претходна година)
 на 31 декември 2023 (тековна година)

Проценета објективна вредност по намалување на трошокот за продажба изнесува 119.983 илјади денари (2022: 117.833 илјади денари).

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

28. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

А. Усогласување на сегашната сметководствена вредност

Во илјади денари

Набавна вредност	Интерно развиен софтвер	Купен софтвер од надворешни добавувачи	Други интерно развиени и нематеријални средства	Други нематеријални средства	Нематеријални средства во подготовка	Вложувања во нематеријални средства земени под закуп	Неконтролирано учество*	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2022 (претходна година)	-	675.178	-	-	5.089	-	-	680.267
Усогласување со сметководствена евиденција	-	-	-	-	-	-	-	-
Зголемувања преку нови набавки	-	-	-	-	115.217	-	-	115.217
Зголемувања преку интерен развој	-	-	-	-	-	-	-	-
Зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-	-
Зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-	-
Пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба	-	-	-	-	-	-	-	-
Пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба	-	84.040	-	-	(84.040)	-	-	-
Пренос од инвестиции во тек	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати преноси	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)	-	759.218	-	-	36.266	-	-	795.484
Состојба на 1 јануари 2023 (тековна година)	-	759.218	-	-	36.266	-	-	795.484
Зголемувања преку нови набавки	-	-	-	-	122.219	-	-	122.219
Зголемувања преку интерен развој	-	-	-	-	-	-	-	-
Зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-	-
Зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-	-
Пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба	-	-	-	-	-	-	-	-
Пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба	-	140.424	-	-	(140.424)	-	-	-
Пренос од инвестиции во тек	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати преноси	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)	-	899.642	-	-	18.061	-	-	917.703
Амортизација и оштетување	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 1 јануари 2022 (претходна година)	-	404.761	-	-	-	-	-	404.761
Усогласување со сметководствена евиденција	-	-	-	-	-	-	-	-
Амортизација за годината	-	74.320	-	-	-	-	-	74.320
Загуба поради оштетување во текот на годината (ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)	-	-	-	-	-	-	-	-
(отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати преноси – деловни комбинации	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати преноси	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)	-	479.081	-	-	-	-	-	479.081
Состојба на 1 јануари 2023 (тековна година)	-	479.081	-	-	-	-	-	479.081
Амортизација за годината	-	93.361	-	-	-	-	-	93.361
Загуба поради оштетување во текот на годината (ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)	-	-	-	-	-	-	-	-
(отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати преноси	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати преноси	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)	-	572.442	-	-	-	-	-	572.442
Сегашна сметководствена вредност	-	-	-	-	-	-	-	-
На 1 јануари 2022 (претходна година)	-	270.417	-	-	5.089	-	-	275.506
На 31 декември 2022 (претходна година)	-	280.137	-	-	36.266	-	-	316.403
На 31 декември 2023 (тековна година)	-	327.200	-	-	18.061	-	-	345.261

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

28. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (продолжение)

Б. Сметководствена вредност на нематеријалните средства каде што постои ограничување на сопственоста и/или се заложени како обезбедување за обврските на Групата

Интерно развиен софтвер	Купен софтвер од надворешни добавувачи	Други интерно развиени нематеријални средства	Други нематеријални средства	Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	Вкупно
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-

во илјади денари

Сегашна сметководствена вредност на:
на 31 декември 2022 (претходна година)
на 31 декември 2023 (тековна година)

На 31 декември 2023 и 2022 година, Групата нема нематеријални средства каде што постои ограничување на сопственоста и/или се заложени како обезбедување за обврските на Групата.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

29. НЕДВИЖНОСТИ И ОПРЕМА

А. Усогласување на сегашната сметководствена вредност

Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцела- риска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Недвижности и опрема во подготовка	Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	Вкупно
193	1.106.269	36.300	135.537	541.030	5.988	1.211	-	1.826.528
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	8.008	14.560	17.673	56.353	615	1.053	-	98.262
-	-	(2.472)	-	(154)	-	-	-	(2.626)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
193	1.114.277	48.388	153.210	597.229	6.603	2.264	-	1.922.164
193	1.114.277	48.388	153.210	597.229	6.603	2.264	-	1.922.164
-	3.290	23.094	12.152	43.366	922	10.860	-	93.684
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	(20.505)	(65)	-	-	-	-	(20.570)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
193	1.117.567	50.977	165.297	640.595	7.525	13.124	-	1.995.278

во илјади денари

Набавна вредност

Состојба на 1 јануари 2022 (претходна година)
усогласување со сметководствена евиденција
зголемувања
зголемувања преку деловни комбинации
(отуѓување и расходување)
(отуѓувања преку деловни комбинации)
(пренос во нетековни средства кои се чуваат за
продажба)
пренос од нетековни средства кои се чуваат за
продажба
останати преноси -деловни комбинации

Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2023 (тековна година)
Зголемувања
зголемувања преку деловни комбинации
(отуѓување и расходување)
(отуѓувања преку деловни комбинации)
(пренос во нетековни средства кои се чуваат за
продажба)
пренос од нетековни средства кои се чуваат за
продажба
останати преноси

Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

29. НЕДВИЖНОСТИ И ОПРЕМА (продолжение)

А. Усогласување на сегашната сметководствена вредност (продолжение)

Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мобел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Недвижностите и опремата во подготовка	Вложувања во недвижностите и опремата земен под закуп	Вкупно
	331.760	30.802	111.201	451.699	156	-	-	925.618
Амортизација и оштетување								
Состојба на 1 јануари 2022 (претходна година)	-	30.802	111.201	451.699	156	-	-	925.618
усогласување со сметководствена евиденција	-	-	-	-	-	-	-	-
амортизација за годината	27.600	3.149	7.644	40.493	-	-	-	78.886
загуба поради оштетување во текот на годината (ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)	-	-	-	-	-	-	-	-
(отуѓување и расходување)	-	(2.262)	-	(154)	-	-	-	(2.416)
(пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)	-	-	-	-	-	-	-	-
пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба	-	-	-	-	-	-	-	-
останати преноси - деловни комбинации	-	-	-	-	-	-	-	-
останати преноси	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)	359.360	31.689	118.845	492.038	156	-	-	1.002.088
Состојба на 1 јануари 2023 (тековна година)	359.360	31.689	118.845	492.038	156	-	-	1.002.088
амортизација за годината	27.800	8.094	9.277	42.597	-	-	-	87.767
загуба поради оштетување во текот на годината (ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)	-	-	-	-	-	-	-	-
(отуѓување и расходување)	-	(19.496)	(65)	-	-	-	-	(19.561)
(пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)	-	-	-	-	-	-	-	-
пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба	-	-	-	-	-	-	-	-
останати преноси	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)	387.160	20.287	128.057	534.635	156	-	-	1.070.294
Сегашна сметководствена вредност								
на 1 јануари 2022 (претходна година)	193	5.498	24.336	89.331	5.832	1.211	-	900.910
на 31 декември 2022 (претходна година)	193	16.699	34.365	105.191	6.447	2.264	-	920.076
на 31 декември 2023 (тековна година)	193	30.690	37.241	105.961	7.369	13.124	-	924.984

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

29. НЕДВИЖНОСТИ И ОПРЕМА (продолжува)

Б. Сметководствена вредност на материјалните средства кадешто постои ограничување на сопственоста и/или се заложени како обезбедување за обврските на групата

Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Недвижности и опрема во подготовка	Вложувања во недвижностите и опремата земенни под закуп	Вкупно
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-

во илјади денари

Сегашна сметководствена вредност на:
на 31 декември 2022 (претходна година)
на 31 декември 2023 (тековна година)

На 31 декември 2023 и 2022 година, Групата нема материјални средства каде што постои ограничување на сопственоста и/или се заложени како обезбедување за обврските на Групата.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

30. ТЕКОВНИ И ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА И ОБВРСКИ

30.1 Тековни даночни средства и тековни даночни обврски

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2023	претходна година 2022
Побарувања за данок на добивка (тековен)	-
Обврски за данок на добивка (тековен)	48.461

30.2 Одложени даночни средства и одложени даночни обврски

А. Признаени одложени даночни средства и одложени даночни обврски

<i>во илјади денари</i>	тековна година 2023			претходна година 2022		
	Одложени даночни средства	(Одложени даночни обврски)	на нето-основа	Одложени даночни средства	(Одложени даночни обврски)	на нето-основа
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-	-	-
Вложувања во хартии од вредност	16.264	-	16.264	44.324	-	44.324
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	-	-	-	-	(11.485)	(11.485)
Нематеријални средства	-	-	-	-	-	-
Недвижности и опрема	-	-	-	-	-	-
Останати побарувања	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-	-	-
Неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити	-	-	-	-	-	-
Останато	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства/обврски признаени во билансот на успех	16.264	-	16.264	44.324	(11.485)	32.839
Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба	-	-	-	-	-	-
Заштита од ризик од паричните текови	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства/обврски признаени во капиталот	-	-	-	-	-	-
Вкупно признаени одложени даночни средства/обврски	16.264	-	16.264	44.324	(11.845)	32.839

Б. Непризнаени одложени даночни средства

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2023	претходна година 2022
Даночни загуби	-
Даночни кредити	-
Вкупно непризнаени одложени даночни средства	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
30. ТЕКОВНИ И ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА И ОБВРСКИ (продолжение)
30.2 Одложени даночни средства и одложени даночни обврски (продолжение)
В. Усогласување на движењата на одложените даночни средства и одложените даночни обврски во текот на годината

	Признаени во текот на годината во:			
	Состојба на 1 јануари	Билансот на успех	Капиталот	Состојба на 31 декември
<i>во илјади денари</i>				
претходна година 2022				
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-
Вложувања во хартии од вредност	(8.773)	-	53.097	44.324
Нематеријални средства	-	-	-	-
Недвижности и опрема	-	-	-	-
Останати побарувања	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-
Неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити	-	-	-	-
Останато (преземени средства)	(11.938)	-	453	(11.485)
Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба	-	-	-	-
Заштита од ризик од паричните текови	-	-	-	-
Вкупно признаени одложени даночни средства/обврски	(20.711)	-	53.550	32.839
тековна година 2023				
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-
Вложувања во хартии од вредност	32.839	-	(16.575)	16.264
Нематеријални средства	-	-	-	-
Недвижности и опрема	-	-	-	-
Останати побарувања	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-
Неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити	-	-	-	-
Останато (преземени средства)	-	-	-	-
Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба	-	-	-	-
Заштита од ризик од паричните текови	-	-	-	-
Вкупно признаени одложени даночни средства/обврски	32.839	-	(16.575)	16.264

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

31. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ГРУПА ЗА ОТУГУВАЊЕ

A. Нетековни средства кои се чуваат за продажба

Нематеријални средства
 Недвижности и опрема
Вкупно нетековни средства кои се чуваат за продажба

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2023	претходна година 2022
-	-
-	-
-	-

Б. Група за отуѓување

Група на средства за отуѓување
 Финансиски средства
 Нематеријални средства
 Недвижности и опрема
 Вложувања во придружените друштва
 Побарувања за данок на добивка
 Останати средства
Вкупно група на средства за отуѓување

Обврски директно поврзани со групата на средства за отуѓување
 Финансиски обврски
 Посебна резерва
 Обврски за данок на добивка
 Останати обврски
Вкупно обврски директно поврзани со групата на средства за отуѓување

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2023	претходна година 2022
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

В. Добивка/(загуба) признаена од продажбата на средствата кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

Добивка/(загуба) признаена од продажбата на средствата кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2023	претходна година 2022
-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

32. ОБВРСКИ ЗА ТРГУВАЊЕ

		<i>во илјади денари</i>	
		тековна година 2023	претходна година 2022
<i>Депозити на банки</i>			
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ		-	-
Орочени депозити		-	-
Останати депозити		-	-
		-	-
<i>Депозити на други комитенти</i>			
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ		-	-
Орочени депозити		-	-
Останати депозити		-	-
		-	-
<i>Издадени должнички хартии од вредност</i>			
Инструменти на пазарот на пари		-	-
Сертификати за депозит		-	-
Издадени обврзници		-	-
Останато		-	-
		-	-
<i>Останати финансиски обврски</i>			
		-	-
<i>Деривати за тргување</i>			
Договори зависни од промената на каматната стапка		-	-
Договори зависни од промената на курсот		-	-
Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност		-	-
Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСФИ 9		-	-
		-	-
		-	-
Вкупно обврски за тргување		-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

33. ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ ПРЕКУ КОНСОЛИДИРАНИОТ БИЛАНС НА УСПЕХ, ОПРЕДЕЛЕНИ КАКО ТАКВИ ПРИ ПОЧЕТНОТО ПРИЗНАВАЊЕ

	<i>во илјади денари</i>			
	тековна година 2023		претходна година 2022	
	сегашна сметководствена вредност	договорна вредност, платлива на достасување	сегашна сметководствена вредност	договорна вредност, платлива на достасување
<i>Депозити на банки</i>				
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ	-	-	-	-
Орочени депозити	-	-	-	-
Останати депозити	-	-	-	-
	-	-	-	-
<i>Депозити на други комитенти</i>				
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ	-	-	-	-
Орочени депозити	-	-	-	-
Останати депозити	-	-	-	-
	-	-	-	-
<i>Издадени должнички хартии од вредност</i>				
Инструменти на пазарот на пари	-	-	-	-
Сертификати за депозит	-	-	-	-
Издадени обврзници	-	-	-	-
Останато	-	-	-	-
	-	-	-	-
<i>Субординирани обврски</i>				
Останати финансиски обврски	-	-	-	-
Вкупно финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-

Движење на промените во кредитната способност на банката, за финансиски обврски кои се мерат по објективна вредност
Состојба на 1 јануари
Признаено во Останата сеопфатна добивка за годината (Трансфер во други резервни фондови)
Состојба на 31 декември

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

34. ДЕПОЗИТИ

34.1 ДЕПОЗИТИ НА БАНКИ

	<i>во илјади денари</i>			
	тековна година 2023		претходна година 2022	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Тековни сметки				
домашни банки	160.850	-	141.950	-
странски банки	104.918	-	108.673	-
Депозити по видување				
домашни банки	-	-	-	-
странски банки	-	-	-	-
Орочени депозити				
домашни банки	-	-	-	-
странски банки	5.780.530	1.106.910	1.844.796	2.213.755
Ограничени депозити				
домашни банки	-	-	-	-
странски банки	-	-	-	-
Останати депозити				
домашни банки	-	-	-	-
странски банки	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити				
домашни банки	-	-	-	-
странски банки	32.554	-	26.200	-
Тековна достасаност	-	-	-	-
Вкупно депозити на банки	6.078.852	1.106.910	2.121.619	2.213.755

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
34. ДЕПОЗИТИ (продолжение)
34.2 ДЕПОЗИТИ НА ДРУГИ КОМИТЕНТИ

	<i>во илјади денари</i>			
	тековна година 2023		претходна година 2022	
	Краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Нефинансиски друштва				
Тековни сметки	24.370.777	-	21.217.724	-
Депозити по видување	74	-	122	-
Орочени депозити	1.683.621	913.889	1.993.623	879.023
Ограничени депозити	640.665	692.743	630.159	789.816
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	16.301	-	6.861	-
	26.711.438	1.606.632	23.848.489	1.668.839
Држава				
Тековни сметки	28.665	-	49.791	-
Депозити по видување	-	-	-	-
Орочени депозити	-	-	-	-
Ограничени депозити	-	-	-	-
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	14	-	15	-
	28.679	-	49.806	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
Тековни сметки	281.854	-	236.383	-
Депозити по видување	-	-	-	-
Орочени депозити	11.478	185.000	163.428	37.000
Ограничени депозити	5.445	9.354	5.843	9.354
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	1.338	-	530	-
	300.115	194.354	406.184	46.354
Финансиски друштва, освен банки				
Тековни сметки	181.479	-	286.849	-
Депозити по видување	-	-	-	-
Орочени депозити	192.855	1.927.989	160.226	1.859.131
Ограничени депозити	9.180	-	9.174	3.000
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	33.473	-	20.009	-
	416.987	1.927.989	476.258	1.862.131
Домаќинства				
Тековни сметки	13.548.042	-	12.682.533	-
Депозити по видување	501.801	-	560.684	-
Орочени депозити	2.824.709	11.261.158	1.973.745	9.260.981
Ограничени депозити	105.087	1.021.041	132.891	918.189
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	74.256	-	34.446	-
	17.053.895	12.282.199	15.384.299	10.179.170
Нерезиденти, освен банки				
Тековни сметки	331.069	-	932.895	-
Депозити по видување	941	-	870	-
Орочени депозити	6.535	139.920	17.602	143.090
Ограничени депозити	34.656	646	36.009	646
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	2.065	-	11.426	-
	375.266	140.566	998.802	143.736
	44.886.380	16.151.740	41.166.227	13.900.230
Тековна достасаност	44.179.418	(44.179.418)	1.365.158	(1.365.158)
Вкупно депозити на други комитенти	89.065.798	(28.027.678)	42.531.385	12.535.072

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

35. ИЗДАДЕНИ ДОЛЖНИЧКИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

	во илјади денари	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Инструменти на пазарот на пари	-	-
Сертификати за депозит	-	-
Издадени обврзници	-	-
Останато	-	-
Обврски врз основа на камати за издадени хартии од вредност	-	-
Вкупно издадени должнички хартии од вредност	-	-

36. ОБВРСКИ ПО КРЕДИТИ

А. Структура на обврските по кредити според видот на обврската и секторот на давателот

	во илјади денари			
	тековна година 2023		претходна година 2022	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Банки				
<i>Резиденти</i>				
Обврски по кредити	-	4.245.895	-	3.564.053
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	2.332	-	1.203	-
<i>Нерезиденти</i>				
Обврски по кредити	-	5.774.866	43.564	6.084.169
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	50.708	-	18.225	-
Нефинансиски друштва				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Држава				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Финансиски друштва, освен банки				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Нерезиденти, освен банки				
Нефинансиски друштва				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Држава				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Финансиски друштва, освен банки				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	20.440	-	12.919	-
Домаќинства				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Тековна достасаност	132.367	(132.367)	284.278	(284.278)
Вкупно обврски по кредити	205.847	9.888.394	360.189	9.363.944

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

36. ОБВРСКИ ПО КРЕДИТИ (продолжение)

Б. Обврски по кредити според кредитодавателот

	во илјади денари			
	тековна година 2023		претходна година 2022	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
<i>домашни извори:</i>				
<u>ДЕЛОВНИ БАНКИ</u>	-	-	-	-
<u>РБСМ</u>	2.332	4.245.895	1.203	3.564.053
<u>ДРЖАВА</u>	-	-	-	-
	2.332	4.245.895	1.203	3.564.053
<i>странски извори:</i>				
<u>ЕБОР</u>	50.709	3.567.827	18.226	3.180.876
<u>ГГФ</u>	17.465	1.034.563	9.571	1.135.816
<u>ЕФСЕ</u>	2.974	688.203	3.347	852.766
<u>Steiermärkische Bank und Sparkassen AG</u>	-	484.273	43.564	914.711
	71.148	5.774.866	74.708	6.084.169
Тековна достасаност	132.367	(132.367)	284.278	(284.278)
Вкупно обврски по кредити	205.847	9.888.394	360.189	9.363.944

Долгорочните извори на средства се финансирани во соработка со Развојна Банка на Република Северна Македонијај (РБСМ), Европска Банка за Обнова и Развој (ЕБОР), Европски фонд за југоисточна Европа (ЕФСЕ) и Green for Growth Fund (GGF).

Долгорочните извори на средства финансирани во соработка со МБПР се преку следните кредитни линии:

- EIB III credit line револвинг во износ од 58.705 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,20%;
- EIB III credit line револвинг во износ од 24.441 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,00%;
- EIB III credit line во износ од 151.138 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.07.2030 година;
- EIB III credit line во износ од 58.044 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.07.2030 година;
- EIB IV credit line во износ од 4.999 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,00% и најдолг рок на доспевање до 15.07.2025 година;
- EIB IV credit line во износ од 2.988 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,00% и најдолг рок на доспевање до 15.01.2024 година;
- EIB VI credit line во износ од 386.200 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.04.2032 година;
- EIB VI credit line во износ од 1.099.263 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 17.07.2034 година;
- EIB VI credit line во износ од 95.939 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.07.2025 година;
- EIB V credit line во износ од 19.799 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,20% и најдолг рок на доспевање до 17.04.2026 година;
- EIB V credit line во износ од 25.893 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,20% и најдолг рок на доспевање до 15.07.2026 година;
- EIB V credit line во износ од 23.731 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,20% и најдолг рок на доспевање до 16.07.2029 година;
- EIB V credit line во износ од 9.536 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,20% и најдолг рок на доспевање до 15.10.2026 година;
- EIB V credit line во износ од 25.024 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,20% и најдолг рок на доспевање до 15.04.2030 година;
- EIB V credit line во износ од 13.860 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,20% и најдолг рок на доспевање до 15.04.2030 година;
- EIB V credit line во износ од 191.283 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.07.2030 година;

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

36. ОБВРСКИ ПО КРЕДИТИ (продолжение)

Б. Обврски по кредити според кредитодавателот (продолжение)

- EIB V credit line во износ од 224.576 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.07.2032 година;
- EIB V credit line во износ од 201.241 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.10.2030 година;
- EIB V credit line во износ од 55.263 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,90% и најдолг рок на доспевање до 15.10.2032 година;
- EIB V credit line во износ од 12.320 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,90% и најдолг рок на доспевање до 15.01.2025 година;
- EIB V credit line во износ од 123.196 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,90% и најдолг рок на доспевање до 15.01.2031 година;
- EIB V credit line во износ од 61.598 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,90% и најдолг рок на доспевање до 15.01.2026 година;
- EIB VII credit line во износ од 18.048 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,50% и најдолг рок на доспевање до 15.10.2035 година;
- EIB VII credit line во износ од 299.366 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,50% и најдолг рок на доспевање до 15.10.2023 година;
- EIB VII credit line во износ од 488.232 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,50% и најдолг рок на доспевање до 15.10.2035 година;
- EIB VII credit line во износ од 43.119 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,50% и најдолг рок на доспевање до 15.10.2035 година;
- Framework Agreement for participation in the program for financing and development of micro, SME and export support во износ од 41.579 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 3M Euribor и маргина од 0,75% која на 31.12.2023 изнесува 4,73% и најдолг рок на доспевање до 15.04.2028 година;
- Credit line for financing projects for energy efficiency во износ од 61.598 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,90% и најдолг рок на доспевање до 15.07.2031 година;
- Credit line for financing projects for renewable energy во износ од 123.196 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,90% и најдолг рок на доспевање до 16.07.2035 година;
- Project for agricultural development во износ од 135.514 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,75% и најдолг рок на доспевање до 21.10.2036 година;
- Credit line for financing projects for working capital in SME во износ од 54.425 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.07.2025 година;
- Credit line for financing projects for energy efficiency and renewable energy во износ од 65.100 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.10.2030 година;
- Credit line for financing projects for energy efficiency and renewable energy во износ од 31.465 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.01.2031 година;
- Credit line for financing projects for working capital in SME во износ од 23.325 илјади денари со фиксна каматна стапка од 0,00% и најдолг рок на доспевање до 15.01.2026 година.

Обврските по кредити кон матичната компанија Steiermärkische Bank und Sparkassen AG вклучуваат:

- STSP Credit Line во износ од 369.588 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,90% и најдолг рок на доспевање до 31.12.2029 година,
- STSP Credit Line во износ од 115.496 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,65% и најдолг рок на доспевање до 09.06.2025 година,

Долгорочните извори на средства финансирани во соработка со Европска Банка за Обнова и Развој (ЕБОР) се следните кредитни линии:

- Green Economy Financing Facility ("GEFF") #1 - OHB во износ од 16.799 илјади денари со фиксна каматна стапка од 2,36% и најдолг рок на доспевање до 10.01.2025 година;
- Green Economy Financing Facility ("GEFF") #1 - OHB во износ од 27.999 илјади денари со фиксна каматна стапка од 2,48% и најдолг рок на доспевање до 10.01.2025 година;
- REGIONAL SMALL & MEDIUM-SIZED ENTERPRISES COMPETITIVENESS SUPPORT PROGRAMME 1 (OHB) во износ од 111.996 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,90% која на 31.12.2023 изнесува 5,81% и најдолг рок на доспевање до 12.01.2026 година;
- REGIONAL SMALL & MEDIUM-SIZED ENTERPRISES COMPETITIVENESS SUPPORT PROGRAMME 1 (OHB) во износ од 195.994 илјади денари со променлива каматна стапка

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

36. ОБВРСКИ ПО КРЕДИТИ (продолжение)

Б. Обврски по кредити според кредитодавателот (продолжение)

- составена од 6M Euribor и маргина од 1,90% која на 31.12.2023 изнесува 5,81% и најдолг рок на доспевање до 10.07.2025 година;
- GEFF #2 - ОНВ во износ од 67.198 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,90% и најдолг рок на доспевање до 07.08.2026 година;
- GEFF #2 - ОНВ во износ од 78.397 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,90% и најдолг рок на доспевање до 07.08.2026 година;
- GEFF #3 - ОНВ во износ од 97.997 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,90% и најдолг рок на доспевање до 27.10.2027 година;
- GEFF #4 - ОНВ во износ од 100.797 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,70% која на 31.12.2023 изнесува 5,77% и најдолг рок на доспевање до 22.05.2028 година;
- REGIONAL SMALL & MEDIUM-SIZED ENTERPRISES COMPETITIVENESS SUPPORT PROGRAMME 2 (ОНВ) во износ од 201.593 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,70% која на 31.12.2023 изнесува 5,77% и најдолг рок на доспевање до 22.05.2028 година;
- EBRD Reboot во износ од 111.996 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,70% која на 31.12.2023 изнесува 5,66% и најдолг рок на доспевање до 14.07.2028 година;
- Mortgage Loan Agreement #1 во износ од 11.200 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,87% и најдолг рок на доспевање до 12.12.2024 година;
- Mortgage Loan Agreement #1 во износ од 5.600 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,80% и најдолг рок на доспевање до 12.12.2024 година;
- Mortgage Loan Agreement #1 во износ од 11.200 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,94% и најдолг рок на доспевање до 12.12.2024 година;
- Mortgage Loan Agreement #1 во износ од 5.600 илјади денари со фиксна каматна стапка од 1,67% и најдолг рок на доспевање до 12.12.2024 година;
- GEFF #1 SBM во износ од 5.600 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,85% која на 31.12.2023 изнесува 5,79% и најдолг рок на доспевање до 12.12.2024 година;
- GEFF #1 SBM во износ од 5.600 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,85% која на 31.12.2023 изнесува 5,79% и најдолг рок на доспевање до 12.12.2024 година;
- GEFF #1 SBM во износ од 11.200 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,85% која на 31.12.2023 изнесува 5,79% и најдолг рок на доспевање до 12.12.2024 година;
- REGIONAL SMALL & MEDIUM-SIZED ENTERPRISES COMPETITIVENESS SUPPORT PROGRAMME (SBM) во износ од 44.798 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,70% која на 31.12.2023 изнесува 5,77% и најдолг рок на доспевање до 08.11.2025 година;
- REGIONAL SMALL & MEDIUM-SIZED ENTERPRISES COMPETITIVENESS SUPPORT PROGRAMME (SBM) во износ од 44.799 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,70% која на 31.12.2023 изнесува 5,77% и најдолг рок на доспевање до 08.11.2025 година;
- REGIONAL SMALL & MEDIUM-SIZED ENTERPRISES COMPETITIVENESS SUPPORT PROGRAMME (SBM) во износ од 100.797 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,70% која на 31.12.2023 изнесува 5,77% и најдолг рок на доспевање до 08.11.2026 година;
- REGIONAL SMALL & MEDIUM-SIZED ENTERPRISES COMPETITIVENESS SUPPORT PROGRAMME (SBM) во износ од 117.596 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,70% која на 31.12.2023 изнесува 5,77% и најдолг рок на доспевање до 10.05.2027 година;
- GEFF #2 SBM во износ од 67.198 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,50% која на 31.12.2023 изнесува 5,45% и најдолг рок на доспевање до 11.12.2026 година;
- Mortgage Loan Agreement #2 во износ од 117.596 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,50% која на 31.12.2023 изнесува 5,35% и најдолг рок на доспевање до 24.02.2027 година;
- GEFF #3 SBM во износ од 78.397 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,50% која на 31.12.2023 изнесува 5,45% и најдолг рок на доспевање до 24.02.2027 година;

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

36. ОБВРСКИ ПО КРЕДИТИ (продолжение)

Б. Обврски по кредити според кредитодавателот (продолжение)

-
- Green Economy Financing Facility ("GEFF" II) #1 - OHV во износ од 167.995 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,70% која на 31.12.2023 изнесува 5,60% и најдолг рок на доспевање до 07.07.2028 година;
- Green Economy Financing Facility ("GEFF" II) #1 - SBM во износ од 123.196 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,35% која на 31.12.2023 изнесува 5,67% и најдолг рок на доспевање до 30.07.2029 година;
- Resilience framework, Ukraine во износ од 566.702 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,35% која на 31.12.2023 изнесува 5,49% и најдолг рок на доспевање до 29.09.2025 година;
- Resilience framework, Ukraine во износ од 708.377 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,35% која на 31.12.2023 изнесува 5,49% и најдолг рок на доспевање до 29.09.2025 година;
- GEFF III – REpower Residential Programme во износ од 92.397 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,00% која на 31.12.2023 изнесува 5,83% и најдолг рок на доспевање до 08.04.2030 година;
- Western Balkans GEFF II во износ од 61.598 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,70% која на 31.12.2023 изнесува 5,76% и најдолг рок на доспевање до 09.09.2030 година;
- Green Finance Facility во износ од 215.593 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,30% која на 31.12.2023 изнесува 5,31% и најдолг рок на доспевање до 10.10.2026 година.

Долгорочните извори на средства финансирани во соработка со ЕФСЕ:

- EFSE Financing housing loans 1 во износ од 181.171 илјади денари со фиксна каматна стапка од 3,08% и најдолг рок на доспевање до 23.03.2026 година;
- EFSE Financing housing loans 2 во износ од 508.184 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,95% која на 31.12.2023 изнесува 5,90% и најдолг рок на доспевање до 15.06.2029 година.

Долгорочните извори на средства финансирани во соработка со ГГФ се следните кредитни линии:

- Development finance for energy efficiency (EE) and renewable energy (RE) investments in the Southeast Europe Region во износ од 28.987 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 2,85% која на 31.12.2023 изнесува 6,85% и најдолг рок на доспевање до 15.09.2025 година;
- Development finance for energy efficiency (EE) and renewable energy (RE) investments in the Southeast Europe Region во износ од 28.987 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 2,85% која на 31.12.2023 изнесува 6,85% и најдолг рок на доспевање до 15.09.2025 година;
- Development finance for energy efficiency (EE) and renewable energy (RE) investments in the Southeast Europe Region во износ од 181.171 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,95% која на 31.12.2023 изнесува 5,95% и најдолг рок на доспевање до 15.09.2028 година;
- Development finance for energy efficiency (EE) and renewable energy (RE) investments in the Southeast Europe Region во износ од 181.171 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,95% која на 31.12.2023 изнесува 5,95% и најдолг рок на доспевање до 15.09.2028 година;
- Development finance for energy efficiency (EE) and renewable energy (RE) investments in the Southeast Europe Region во износ од 615.980 илјади денари со променлива каматна стапка составена од 6M Euribor и маргина од 1,50% која на 31.12.2023 изнесува 5,50% и најдолг рок на доспевање до 15.09.2032 година.

Банката има засновано залог на побарувања во форма на нотарски акт во корист на РБСМ по договори за поткредит со крајните корисници одобрени од кредитните линии, администрирани преку РБСМ. Останатите кредитни линии се необезбедени. Со состојба на 31.12.2023 година Банката е усогласена со финансиските ковенанти во согласност со договорите со странските финансиски институции.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

37. СУБОРДИНИРАНИ ОБВРСКИ

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2023	претходна година 2022
<i>Обврски по субординирани депозити</i> (наведете ги поединечно:)	
Обврски врз основа на камати	-
	-
	-
<i>Обврски по субординирани кредити</i> (наведете ги поединечно:)	
<u>Steiermärkische Bank und Sparkassen AG</u>	2.398.305
Обврски врз основа на камати	23.528
	2.430.573
	2.421.763
<i>Обврски по субординирани издадени должнички хартии од вредност</i> (наведете ги поединечно:)	
_____	-
_____	-
_____	-
_____	-
_____	-
Обврски врз основа на камати	-
	-
	2.430.573
	2.421.763
Откупливи приоритетни акции	-
Вкупно субординирани обврски	2.430.573
	2.421.763

Субординираните кредити во износ од 2.425.615 илјади денари се однесуваат на субординирана обврска од матичната банка, Steiermärkische Bank und Sparkassen AG, одобрена на 28 јуни 2013 година, со иницијален износ од 10.000 илјади евра со рокна достасување 31.03.2027 година, од кои 5.000 илјади евра се со променлива каматна стапка од Еурибор +3% на годишно ниво, додека втората половина од 5.000 илјади евра се со фиксна каматна стапка од 4,37%, 6.000 илјади евра одобрени на 24.06.2013 со фиксна каматна стапка 6,465% со рок на достасување 29.06.2026 година, 8.000 илјади евра одобрени на 29.09.2011 година со фиксна каматна стапка 5,11% со рок на достасување 30.09.2024 година и 15.000 илјади евра одобрени на 29.09.2017 со фиксна каматна стапка 4,22% со рок на достасување 29.09.2027 година.

Каматата се плаќа полугодишно. Договорено е со кредиторот дека субординираниот долг треба да биде:

- Потполно и навремено достапен за покривање на ризиците на Групата и загубите во работењето;
- Да не е обезбеден со друг тип на обезбедување од страна на Групата или лице поврзано со Групата;
- Во случај на стечај или ликвидација на Групата, субординираниот долг ќе се исплати пред да се намират обврските спрема акционерите на Групата;
- Да не се користи за дополнителни обврски на Групата;
- Да нема третман на депозит.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

38. ПОСЕБНА РЕЗЕРВА И РЕЗЕРВИРАЊА

<i>во илјади денари</i>		Посебна резерва за вонбилансни кредитни изложености	Резервирања за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови	Резервирања за пензиите и за други користи за вработените	Резервирања за реструктурирањето	Резервирања за неповолните договори	Останати резервирања	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2022 (претходна година)	343.942	4.377	27.188	-	-	4.992	380.499	
дополнителни резервирања во текот на годината	389.779	500	7.311	-	-	8.858	406.448	
(искористени резервирања во текот на годината)	-	(50)	(920)	-	-	(58)	(1.028)	
(ослободување на резервирањата во текот на годината)	(385.745)	(579)	-	-	-	(8.867)	(395.191)	
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)	347.976	4.248	33.579	-	-	4.925	390.728	
Состојба на 1 јануари 2023 (тековна година)	347.976	4.248	33.579	-	-	4.925	390.728	
дополнителни резервирања во текот на годината	567.660	2.160	6.458	-	-	50	576.328	
(искористени резервирања во текот на годината)	-	-	(574)	-	-	(9)	(583)	
(ослободување на резервирањата во текот на годината)	(566.718)	-	-	-	-	-	(566.718)	
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)	348.918	6.408	39.463	-	-	4.966	399.755	

39. ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Обврски кон добавувачите	64.528	34.596
Добиени аванси	-	-
Обврски за провизиите и надоместите	20.013	21.227
Пресметани трошоци	150.934	121.209
Разграничени приходи од претходна година	-	-
Краткорочни обврски кон вработените	98.646	74.132
Краткорочни обврски за користите на вработените	-	-
Останато (наведете ги поединечно обврските кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати обврски)	-	-
<u>обврски по други основи</u>	57.884	39.994
<u>обврски по старателско работење</u>	89.639	79.024
<u>обврски по картично работење</u>	1.410	923
<u>обврски за нераспределени уплати од странство</u>	181.859	95.335
Вкупно останати обврски	664.913	466.440

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

40. ЗАПИШАН КАПИТАЛ

A. Запишан капитал

	<i>во денари</i>		<i>број на издадени акции</i>				<i>во илјади денари</i>	
	Номинална вредност по акција		обични акции		неоткупливи приоритетни акции		Вкупно запишан капитал	
	обични акции	неоткупливи приоритетни акции	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022
Состојба на 1 јануари - целосно платени	2.670	-	2.095.415	2.095.415	-	-	5.594.758	5.594.758
Запишани акции во текот на годината	-	-	-	-	-	-	-	-
Реализација на опциите на акции	-	-	-	-	-	-	-	-
Поделба/окрупнување на номиналната вредност на акција	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати промени во текот на годината (наведете детално):	-	-	-	-	-	-	-	-
Емисија на нови акции	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември - целосно платени	2.670	-	2.095.415	2.095.415	-	-	5.594.758	5.594.758

Б.1 Дивиденди

Објавени дивиденди и платени дивиденди од страна на Групата

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Објавени дивиденди и платени дивиденди за годината	-	-

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Дивиденда по обична акција	-	-
Дивиденда по приоритетна акција	-	-

Б.2 Објавени дивиденди по денот на консолидираниот Биланс на состојба (не се прикажани обврски за дивиденди во консолидираниот биланс на состојба)

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Објавени дивиденди по 31 декември	-	-

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Дивиденда по обична акција	-	-
Дивиденда по приоритетна акција	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

В. Акционери чија сопственост надминува 5% од акциите со право на глас

Структурата на акционерите кои имаат сопственост која надминува 5% од издадените акции со право на глас на 31 декември 2023 и 2022 година официјално објавена и прифатена од Централниот депозитар за хартии од вредност на Република Северна Македонија, е следната:

	во илјади денари		во %	
	тековна година 2023	претходна година 2022	тековна година 2023	претходна година 2022
Име на акционерот	Запишан капитал (номинална вредност)	Запишан капитал (номинална вредност)	право на глас	право на глас
Steiermärkische Bank und Sparkassen AG	5.401.987	4.281.762	96,55%	95,60%
Вкупно	5.401.987	4.281.762	96,55%	95,60%

41. ЗАРАБОТКА ПО АКЦИЈА

А. Основна заработка по акција

	во илјади денари	
	тековна година 2023	претходна година 2022
<i>Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции</i>	-	-
Нето-добивка за годината	1.514.825	1.082.799
Дивиденда за неоткупливи приоритетни акции	-	-
Корекции на нето-добивката која им припаѓа на имателите на обични акции (наведете поделно)	-	-
Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции	1.514.825	1.082.799

	број на акции	
	тековна година 2023	претходна година 2022
<i>Пондериран просечен број на обичните акции</i>		
Издадени обични акции на 1 јануари	2.095.415	1.677.443
Ефекти од промените на бројот на обичните акции во текот на годината (наведете ги сите настани поделно)	-	-
Издадени акции (дваесетта емисија на обични акции)	-	417.972
Пондериран просечен број на обичните акции на 31 декември	2.095.415	1.817.149
Основна заработка по акција (во денари)	723	596

Основна заработувачка по акција се пресметува по пат на делење на добивката која им припаѓа на имателите на обични акции (по намалувањето за делот од добивката по оданочување за имателите на приоритетни акции) со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината вклучувајќи ги сопствените акции купени од страна на Групата.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

41. ЗАРАБОТКА ПО АКЦИЈА (продолжение)

Б. Разводнета заработка по акција

Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции (разводнета)

Нето-добивка за годината која им припаѓа на имателите на обични акции

Корекции на нето-добивката која им припаѓа на имателите на обични акции за ефектите на сите издадени потенцијални обични акции (наведете поделно)

во илјади денари	
тековна година 2023	претходна година 2022
1.514.825	1.082.799
-	-
1.514.825	1.082.799

Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции (разводнета)

Пондериран просечен број на обични акции (разводнет)

Издадени обични акции на 1 јануари

Ефекти од издавањето на потенцијалните обични акции (наведете ги сите настани поделно)

Издадени обични акции на 1 јануари

Издадени акции (дваесетта емисија на обични акции)

Пондериран просечен број на обичните акции (разводнети) на 31 декември

Разводнета заработка по акција (во денари)

број на акции	
тековна година 2023	претходна година 2022
2.095.415	1.677.443
-	-
-	-
-	417.972
2.095.415	1.817.149
723	596

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

42. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ И ПОТЕНЦИЈАЛНИ СРЕДСТВА

42.1 ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Платежни непокриени гаранции		
во денари	812.247	810.995
во странска валута	1.240.240	962.116
во денари со валутна клаузула	47.344	46.879
Чинидбени непокриени гаранции		
во денари	5.343.996	4.435.493
во странска валута	-	-
во денари со валутна клаузула	1.260.553	1.377.611
Непокриени акредитиви		
во денари	-	-
во странска валута	946.920	113.639
во денари со валутна клаузула	-	-
Неискористени пречекорувања по тековни сметки	776.543	667.832
Неискористени лимити на кредитни картички	506.315	500.776
Преземени обврски за кредитирање и неискористени кредитни лимити	20.613.977	19.738.877
Останати непокриени потенцијални обврски (покриени и непокриени)	-	-
Издадени покриени гаранции	871.860	1.044.730
Покриени акредитиви	7.517	4.372
Останати потенцијални обврски	1.725.863	-
Вкупно потенцијални обврски пред посебната резерва	34.153.375	29.703.320
(Посебна резерва)	(348.918)	(347.976)
Вкупно потенцијални обврски намалени за посебната резерва	33.831.457	29.355.344

Потенцијалните обврски на Групата се состојат од потенцијални обврски за кредити, потенцијални обврски за гаранции и потенцијални обврски за акредитиви за правни лица и потенцијални обврски за кредити на физички лица, лимити на трансакциски сметки и лимити на кредитни картички. Неискористените пречекорувања по тековни сметки се краткорочни.

Потенцијалните обврски по основ на дозволените пречекорувања по тековни сметки и неискористени лимити по кредитни картички се необезбедени и истите се отповикливи во случај на влошување на кредитната способност на должникот.

Потенцијалните обврски на Групата спрема правни лица по основ на гаранции и акредитиви се неотповикливи, додека неискористените кредитни лимити одобрени на правни лица се подложни на годишно ревидирање. Освен покриените гаранции и акредитиви кои се обезбедени со депозит, останатите непокриени гаранции и акредитиви, како и неискористени кредитни лимити одобрени на правни лица се обезбедени со хипотека на недвижен имот, залог на подвижен имот, гаранции и сл.

Групата е вклучена во судски постапки што произлегуваат од нејзиното редовно работење. На 31 декември 2023 година Групата е вклучена во вкупно 26 судски постапки со вкупна вредност од 144.308.140 денари каде Групата е тужена, а кои не произлегуваат од наплата на побарувања. Подолу следи известување за позначајните судски спорови.

Судската постапка по тужба на малцински акционери Бета Фарм ДООЕЛ и други - прва постапка:
На ден 15.06.2020 година примена е тужба поднесена од страна на четворица малцински акционери (тројца акционери правни лица Бета Фарм Дооел Скопје, Солопром ДОО Скопје, Сезам Капитал ДООЕЛ Скопје и еден акционер физичко лице), за утврдување на ништовност/побивање на Одлука за зголемување на акционерскиот капитал со издавање на обични акции со право на глас од 13-та емисија

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

42. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ И ПОТЕНЦИЈАЛНИ СРЕДСТВА (продолжение)

42. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ (продолжение)

по пат на приватна понуда на институционален инвеститор, донесена на Собрание на акционери (седница одржана на ден 08.05.2021 година), ништовност на уписот на зголемувањето во ЦР и враќање на состојбата во акционерската книга во ЦДХВ со состојба како пред уписот на зголемувањето, со вредност на спорот 1.500.010 денари, која подоцна со решение на Судот е утврдена на 40.000 денари. Групата даде одговор на тужбата со предлог до судот истата да ја одбие во целост како неоснована. Раководството на Групата смета дека тужбата поднесена од малцинските акционери е неоснована, дека одлуката за зголемување на основната главнина е донесена од страна на Собранието на акционери на начин и постапка според важечката регулатива и Статутот на групата, и затоа овој судски спор се очекува да биде завршен во корист на Групата. Имајќи предвид дека сè уште нема првостепена судска одлука и за ваков вид судска постапка незадоволната странка може да користи жалба, а потоа евентуално и вонреден правен лек, судската постапка се очекува да заврши во 2025 година.

Судската постапка по тужба на малцински акционери Бета Фарм ДООЕЛ и други-втора постапка: На ден 24.08.2020 година примена е тужба поднесена од страна на тројца малцински акционери (двајца акционери правни лица Бета фарм Дооел Скопје и Солопром ДОО Скопје и еден акционер физичко лице), за утврдување на ништовност/побивање на одлуки донесени на Собрание на акционери (седница одржана на ден 30.06.2020 година), ништовност на уписот на зголемувањето во Централниот регистар и враќање на состојбата во акционерската книга во Централниот Депозитар за хартии од вредност со состојба како пред уписот на зголемувањето, со вредност на спорот 1.500.000 денари, која подоцна е определена од страна на Судот на 40.000 денари, и е определен прекин на постапката до правосилно завршување на првата судска постапка иницирана од страна на тужителите. Раководството на Групата смета дека тужбата поднесена од малцинските акционери е неоснована, дека одлуките што се предмет на оваа тужба се донесени од Собранието на акционери на начин и постапка во согласност со важечката регулатива и Статутот на групата, и овој судски спор ќе заврши во корист на Групата. Имајќи предвид дека сè уште нема првостепена судска одлука и за ваков вид судска постапка незадоволната странка може да употреби жалба и евентуално вонреден правен лек, се очекува судската постапка да заврши во 2025 година.

Судската постапка по тужба на малцински акционери Бета Фарм ДООЕЛ и други-трета постапка: На ден 18.11.2020 година примена е тужба поднесена од страна на тројца малцински акционери (двајца акционери правни лица Бета фарм Дооел Скопје и Солопром ДОО Скопје и еден акционер физичко лице), за утврдување на ништовност/побивање на одлуки донесени на Собрание на акционери (седница одржана на ден 05.10.2020 година) со вредност на спорот 40.000 денари. Со решение на Судот одреден е прекин на постапката. Раководството на Групата смета дека тужбата поднесена од малцинските акционери е неоснована, дека одлуките што се предмет на оваа тужба се донесени од Собранието на акционери на начин и постапка во согласност со важечката регулатива и Статутот на Групата, и овој судски спор ќе биде завршен во корист на Групата. Имајќи предвид дека сè уште нема првостепена судска одлука и за ваков вид судска постапка. Незадоволната странка може да употреби жалба и вонреден правен лек, се очекува судската постапка да заврши во 2025 година.

Судска постапка по тужба на малцински акционери Бета Фарм ДООЕЛ и други - надомест на штета: На ден 16.05.2023 година примена е тужба од Бета Фарм ДООЕЛ Скопје, Солопром ДОО Скопје, Ѓорѓи Јованов и Сезам Капитал ДООЕЛ Скопје против тужените Шпаркасе Банка АД Скопје и Steiermarkische Bank und Sparkassen AG Graz, за надомест на штета и вредност од 39.162.148 денари, заведена под 58 ТC1-115/23 пред Основниот граѓански суд Скопје. Со тужбата тужителите бараат тужените солидарно да ја надоместат штетата на тужителите во вкупен износ од 39.162.148 денари, од кои износ од 22.214.099 денари на име штета поради разлика во дивиденда и износ од 16.948.049 денари на име штета поради разлика во учество во капиталот со законска казнена камата сметано од 09.05.2020 година. Истовремено, тужителите бараат и прекин на оваа постапка, бидејќи со тужбата заведена под ТC бр. 59/20 пред Основниот граѓански суд Скопје се бара ништовност/побивање на Одлуката за зголемување на акционерскиот капитал, што претставува претходно прашање на барањето за надомест на штета.

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

42.2 ПОТЕНЦИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Наведете ги одделно позначајните потенцијални средства:

Вкупно потенцијални средства

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2023	претходна година 2022
-	-
-	-

43. РАБОТИ ВО ИМЕ И ЗА СМЕТКА НА ТРЕТИ ЛИЦА

	<i>во илјади денари</i>					
	тековна година 2023			претходна година 2022		
	средства	обврски	нето позиција	средства	обврски	нето позиција
Администрирање на средствата во име и за сметка на трети лица						
Депозити во денари	-	(28.896)	(28.896)	-	(29.019)	(29.019)
Депозити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Кредити во денари	90.058	-	90.058	100.081	-	100.081
Кредити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Други побарувања во денари	118.937	(109)	118.828	116.361	(109)	116.252
Други побарувања во странска валута	-	-	-	-	-	-
Управување на средствата во име и за сметка на трети лица						
Депозити во денари	-	(180.743)	(180.743)	-	(188.066)	(188.066)
Депозити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Кредити во денари	-	-	-	-	-	-
Кредити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Други побарувања во денари	-	-	-	-	-	-
Други побарувања во странска валута	-	-	-	-	-	-
Старателски сметки	-	(89.639)	(89.639)	-	(79.024)	(79.024)
Останато	-	-	-	-	-	-
Вкупно	208.995	(299.387)	(90.392)	216.442	(296.218)	(79.776)

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023
44. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИТЕ СТРАНИ

Салдата и обемот на трансакциите со поврзаните субјекти и со раководниот кадар на Групата со состојба на и за годините што завршија на 31 декември 2023 и 2022 се како што следи:

A. Консолидиран биланс на состојба

<i>во илјади денари</i>	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на банката	Останати поврзани страни	Вкупно
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)						
Средства						
Тековни сметки	65.178	-	-	-	536.644	601.822
Средства за тргување	-	-	-	-	-	-
Кредити и побарувања	-	-	-	-	-	-
хипотекарни кредити	-	-	-	-	-	-
потрошувачки кредити	-	-	-	8.856	591	9.447
побарувања по финансиски лизинг	-	-	-	-	-	-
побарувања по факторинг и форфетирање	-	-	-	-	-	-
останати кредити и побарувања	-	-	171.961	43.333	35.713	251.007
Вложувања во хартиите од вредност	-	-	46.598	-	-	46.598
(Исправка на вредноста)	(17)	-	(285)	(315)	(520)	(1.137)
Останати средства	-	83	-	-	-	83
Вкупно	65.161	-	218.274	51.874	572.428	907.820
Обврски						
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-
Депозити	6.920.196	2.207	34.515	61.338	363.408	7.381.664
Издадени хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	484.273	-	-	-	-	484.273
Субординирани обврски	2.430.573	-	-	-	-	2.430.573
Останати обврски	42	40	-	-	7.425	7.507
Вкупно	9.835.084	2.247	34.515	61.338	370.833	10.304.017
Потенцијални обврски						
Издадени гаранции	-	-	-	-	107.078	107.078
Издадени акредитиви	-	-	-	-	-	-
Останати потенцијални обврски	1.752.863	-	457	3.722	1.488	1.758.530
(Посебна резерва)	-	-	(1)	(25)	(252)	(278)
Вкупно	1.752.863	-	456	3.697	108.314	1.865.331
Потенцијални средства						
Примени гаранции	-	-	-	-	-	-
Останати потенцијални средства	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

44. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИТЕ СТРАНИ (продолжение)

A. Консолидиран биланс на состојба (продолжение)

<i>во илјади денари</i>	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на банката	Останати поврзани страни	Вкупно
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)						
Средства						
Тековни сметки	25.619	-	-	-	530.248	555.867
Средства за тргување	-	-	-	-	-	-
Кредити и побарувања						
хипотекарни кредити	-	-	-	-	-	-
потрошувачки кредити	-	-	-	7.275	-	7.275
побарувања по финансиски лизинг	-	-	-	-	-	-
побарувања по факторинг и форфетирање	-	-	-	-	-	-
останати кредити и побарувања	-	-	110	36.436	17.184	53.730
Вложувања во хартиите од вредност	-	-	46.598	-	-	46.598
(Исправка на вредноста)	(7)	-	(30)	(254)	(165)	(456)
Останати средства	-	-	-	-	-	-
Вкупно	25.612	-	46.678	43.457	547.267	663.014
Обврски						
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-
Депозити	4.085.010	-	123.751	72.536	30.627	4.311.924
Издадени хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	958.275	-	-	-	-	958.275
Субординирани обврски	2.421.763	-	-	-	-	2.421.763
Останати обврски	49	-	-	-	280	329
Вкупно	7.465.097	-	123.751	72.536	30.907	7.692.291
Потенцијални обврски						
Издадени гаранции	-	-	-	-	82.388	82.388
Издадени акредитиви	-	-	-	-	-	-
Останати потенцијални обврски	2.287.696	-	420	3.189	781	2.292.086
(Посебна резерва)			(2)	(23)	(73)	(98)
Вкупно	2.287.696	-	418	3.166	83.096	2.374.376
Потенцијални средства						
Примени гаранции	-	-	-	-	-	-
Останати потенцијални средства	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

44. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИТЕ СТРАНИ (продолжение)

Б. Приходи и расходи кои произлегуваат од трансакциите со поврзаните страни

во илјади денари

	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на банката	Останати поврзани страни	Вкупно
2023 (тековна година)						
Приходи						
Приходи од камата	3.562	-	2	1.741	8.251	13.556
Приходи од провизии и надомести	44	-	661	288	1.128	2.121
Нето-приходи од тргување	-	-	-	-	-	-
Приходи од дивиденда	-	-	-	-	-	-
Капитална добивка од продажбата на нетековни средства	-	-	-	-	-	-
Останати приходи	-	23	2.258	25	312.378	314.684
Трансфери помеѓу субјектите	-	-	-	-	-	-
Вкупно	3.606	23	2.921	2.054	321.757	330.361
Расходи						
Расходи за камата	310.838	-	-	307	1.110	312.255
Расходи за провизии и надомести	852	-	-	-	20.235	21.088
Нето-загуби од тргување	-	-	-	-	-	-
Расходи за набавка на нетековните средства	-	-	-	-	-	-
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	-	-	-	(32)	(9)	(41)
Останати расходи	6.964	1.383	97	142	30.139	38.725
Трансфери помеѓу субјектите	-	-	-	-	-	-
Вкупно	318.654	1.383	97	417	51.476	372.027

во илјади денари

	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на банката	Останати поврзани страни	Вкупно
2022 (претходна година)						
Приходи						
Приходи од камата	3.218	-	6	1.728	12.982	17.934
Приходи од провизии и надомести	208	-	1090	124	3.408	4.830
Нето-приходи од тргување	-	-	-	-	-	-
Приходи од дивиденда	-	-	-	-	-	-
Капитална добивка од продажбата на нетековни средства	-	-	-	-	-	-
Останати приходи	3	-	1.746	389	676.881	679.019
Трансфери помеѓу субјектите	-	-	-	-	-	-
Вкупно	3.429	-	2.842	2.241	693.271	701.783
Расходи						
Расходи за камата	186.881	-	-	48	1.336	188.265
Расходи за провизии и надомести	1.210	-	-	-	15.552	16.762
Нето-загуби од тргување	-	-	-	-	-	-
Расходи за набавка на нетековните средства	-	-	-	-	-	-
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	-	-	-	(172)	(10)	(182)
Останати расходи	1.814	-	-	-	-	1.814
Трансфери помеѓу субјектите	-	-	-	-	-	-
Вкупно	189.905	-	-	(124)	16.878	206.659

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

44. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИТЕ СТРАНИ (продолжение)

В. Надомести на раководниот кадар на групата

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Краткорочни користи за вработените	97.018	102.584
Користи по престанокот на вработувањето	-	-
Користи поради престанок на вработувањето	-	-
Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со сопственички инструменти	-	-
Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со парични средства	-	-
Останато	-	-
Вкупно	97.018	102.584

Во согласност со Законот за Банки како поврзани страни со Групата се: лица со посебни права и одговорности во Групата и со нив поврзаните лица, акционери со квалификувано учество во Групата (директно или индиректно поседување на најмалку 5% од вкупниот број на акции или од издадените акции со право на глас во Групата или овозможуваат значително влијание врз управувањето на Групата) и со нив поврзаните лица, како и одговорните лица на тие акционери - правни лица, подружници на Групата и други лица со кои Групата има блиски врски.

Групата кредитира, врши работи на платен промет и депонира средства на претпријатија и финансиски институции со кои е поврзана. Раководството на Групата смета дека овие трансакции се вршат врз нормални пазарни услови и во нормалниот тек на деловните активности.

45. НАЕМИ

А. Наемодавател

А.1 Побарувања по финансиски наеми

<i>во илјади денари</i>	Вкупно побарувања по финансиски наем	Период на достасување на побарувањата по финансиски наем		
		до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)				
Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот	-	-	-	-
	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)				
Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот	-	-	-	-
	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

45. НАЕМИ (продолжение)

A. Наемодавател (продолжение)

A.2 Побарувања по неотповикливи оперативни наеми

	Вкупно побарувања по неотповикливи оперативни наеми	Период на достасување на побарувањата по неотповикливи оперативни наеми		
		до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
<i>во илјади денари</i>				
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)				
Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-
<hr/>				
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)				
Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-

	<i>во илјади денари</i>						
	Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Вкупно
Вредност на имотот даден под оперативен наем:							
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)	-	-	-	-	-	-	-

Б. Наемател

Б.1 Обврски по финансиски наеми

	Вкупно обврски по финансиски наем	Период на достасување на обврските по финансиски наем		
		до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
<i>во илјади денари</i>				
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)				
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-
<hr/>				
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)				
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

45. НАЕМИ (продолжение)

Б. Наемател (продолжение)

Б.1 Обврски по финансиски наеми (продолжение)

во илјади денари

	Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Вкупно
Вредност на имотот земен под финансиски наем:							
Набавна вредност							
Состојба на 1 јануари 2022 (претходна година)	-	-	-	-	-	-	-
зголемувања (отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-
Останато	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 1 јануари 2023 (тековна година)							
зголемувања (отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-
останато	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)	-	-	-	-	-	-	-
Акумулирана амортизација и оштетување							
Состојба на 1 јануари 2022 (претходна година)	-	-	-	-	-	-	-
амортизација за годината	-	-	-	-	-	-	-
загуба поради оштетување во текот на годината	-	-	-	-	-	-	-
(ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)	-	-	-	-	-	-	-
(отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-
останато	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 1 јануари 2023 (тековна година)							
амортизација за годината	-	-	-	-	-	-	-
загуба поради оштетување во текот на годината	-	-	-	-	-	-	-
(ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)	-	-	-	-	-	-	-
(отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-
останато	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)	-	-	-	-	-	-	-
Сегашна сметководствена вредност							
Состојба на 1 јануари 2022 (претходна година)	-	-	-	-	-	-	-
на 31 декември 2022 (претходна година)	-	-	-	-	-	-	-
на 31 декември 2023 (тековна година)	-	-	-	-	-	-	-

БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023

45. НАЕМИ (продолжение)

Б. Наемател (продолжение)

Б.2 Обврски по неотповикливи оперативни наеми

	Вкупно побарувања по неотповикливи оперативни наеми	Период на достасување на побарувањата по неотповикливи оперативни наеми		
		до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
<i>во илјади денари</i>				
Состојба на 31 декември 2023 (тековна година)	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2022 (претходна година)	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-

46. ПЛАЌАЊА ВРЗ ОСНОВА НА АКЦИИ

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2023	претходна година 2022
Датум на давање на опцијата	-	-
Датум на истекување на опцијата	-	-
Цена на реализација на опцијата	-	-
Цена на акцијата на датумот на давање на опцијата	-	-
Варијанса	-	-
Очекуван принос на дивидендата	-	-
Каматна стапка	-	-
Објективна вредност на датумот на давање на опцијата	-	-

	тековна година 2023		претходна година 2022	
	број на опциите за акции	пондерирана просечна цена за опциите за акции	број на опциите за акции	пондерирана просечна цена за опциите за акции
Состојба на 1 јануари				
Промени во текот на годината:				
опции дадени на членовите на Надзорниот одбор	-	-	-	-
опции дадени на членовите на Управниот одбор	-	-	-	-
останати дадени опции	-	-	-	-
форфетирани опции	-	-	-	-
реализирани опции	-	-	-	-
опции со истечен краен рок	-	-	-	-
Состојба на 31 декември	-	-	-	-

**БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
31 декември 2023****47. ДАНОЧНИ РИЗИЦИ**

Консолидираните финансиски извештаи и сметководствената евиденција на Групата подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во период од 5 години по поднесувањето на даночниот извештај за финансиската година и можат да предизвикаат дополнителни даночни обврски. Според проценките на раководството на Групата, не постојат какви било дополнителни услови од кои можат да произлезат потенцијално материјално значајни обврски по овој основ.

48. НАСТАНИ ПО ДАТУМОТ НА КОНСОЛИДИРАНИОТ БИЛАНС НА СОСТОЈБА

По денот на составување на билансот, не се случиле значајни настани, а кои треба да се прикажат во финансиските извештаи или кои бараат корекција на единечните финансиски извештаи.

На ден 01.04.2024 година Гувернерот на Народната Банка на Р. Северна Македонија издаде согласност за назначување на Златица Цивкароски и Александар Џорџевиќ за членови на Управниот одбор на Банката. Со нивното назначување, распределбата на надлежности помеѓу членовите на УО е следна:

- Санел Кустурица како Претседател на Управниот одбор е надлежен за активности поврзани со работењето со население, маркетинг и комуникации, за човечки ресурси и за координација на Генерален Секретаријат и Внатрешната ревизија. Во однос на координацијата на Внатрешна ревизија, Претседателот обебедува непречено работење на Внатрешната ревизија, односно осигурува дека Внатрешната ревизија има пристап до документацијата и до вработените на Банката, со цел за непречено спроведување на нејзините активности;
- Нина Неданоска како Заменик Претседател на Управен одбор е надлежна за активности поврзани со работењето со корпоративни клиенти, со финансии, тргување и финансиски пазари и активности поврзани со управување со имот, логистика и безбедност;
- Златица Цивкароски како трет Член на Управниот одбор е надлежна за активности поврзани со стратешко управување со ризик, активности поврзани со управување со кредитен ризик и наплата и активности поврзани со банкарски операции;
- Александар Џорџевиќ како четврт Член на Управен одбор е надлежен за активностите поврзани со информатичка технологија и активности поврзани со дигитални канали и организација.